

รายงานผลการดำเนินการ

โครงการมหาวิทยาลัย

สนับสนุนงานพัฒนาตามโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง
เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวพระราชดำริ

(โครงการอีสานเขียว)

ปีงบประมาณ 2535

(ฉบับสมบูรณ์)

เรื่อง

หมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ

RCH
S
605.5
ก4868

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 85451
วัน,เดือน,ปี..... 12 พ.ย. 2551

ดำเนินการโดย

กองแผนงาน พระจอมเกล้าลาดกระบัง
เลขที่หนังสือ..... 011
ประเภทหนังสือ..... 7
วันที่ลงทะเบียน..... 18 ก.ย. 2541

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุงเทพฯ 10520

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ

ม.2 บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

(โครงการรวม)

หัวหน้าโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม สร้อยทอง

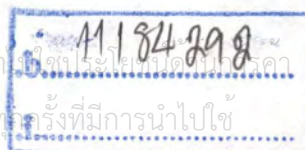
ผู้ร่วมโครงการ :

1. อาจารย์มานิต คำประกอบ	11. นายธวัชชัย โลกเลื่อง
2. อาจารย์เสวี รัตนภรณ์	12. นางพิสมัย เรืองบุบผา
3. อาจารย์ดำรงค์ชัย สิทธิโชค	13. นายโกมล ดีปัญญา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แสน ติกวัฒนามนท์	14. นางสาววิไล ปิ่นเปตานุสรณ์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิสิทธิ์ แก้วณา	15. นายประจักษ์ จันทร์ยางช่อง
6. อาจารย์สนั่น ลังษ์ปลอง	16. นายอมร แสงแผ้ว
7. อาจารย์มานพ สุดสงวน	17. นายเอิบ แผงเลี้ยง
8. อาจารย์ ดร.มยุรา สุนัยวีระ	18. นายชาลี แจ่มศรี
9. อาจารย์ ดร.สุรพล เศรษฐบุตร	19. นางสาวถิรภา สอนดี
10. อาจารย์วิชัย ศุภลักษณ์	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2535

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ นับได้ว่าเป็นโครงการต้นแบบที่มุ่งหมายจะนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปพัฒนาหมู่บ้านในชนบท ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ในอันที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพยายามที่จะให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ดี มีรายได้เพิ่มพูนมากขึ้น แม้ว่าโครงการนี้จะไม่ปรากฏผลชัดเจน และยังไม่ครบวงจรนัก แต่ก็ยังเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น ต่อการมุ่งพัฒนาชนบทในสภาวะปัจจุบันและอนาคต ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานมุ่งหวังที่จะเห็นภาพเด่นชัด ในการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติแบบครบวงจร ซึ่งได้เสนอแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมไว้ในภาคผนวก ปัญหาที่เด่นชัดในการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรรมชาตินี้คือ ระยะเวลาในการดำเนินงานน้อยมาก (13 เดือน) จึงจำเป็นต้องทำเป็นโครงการต่อเนื่องระยะยาว เพื่อให้เห็นผลชัดเจนมากขึ้น และใช้เวลาในการเปลี่ยนทัศนคติและการยอมรับของเกษตรกรผู้ปฏิบัติจริง โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติเป็นโครงการรวมของส่วน โครงการมหาวิทยาลัยฝายนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการอีสานเขียว) ประจำปีงบประมาณ 2535 ขอขอบคุณคณะกรรมการดำเนินการทุกท่าน และผู้มีส่วนสนับสนุนให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณ คุณเถิรภา สอนดี และ คุณสมศักดิ์ เกตุณี ที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านพิมพ์และแก้ไขต้นฉบับ ขอขอบคุณ คุณธวัชชัย โลกเลื่อง และเจ้าหน้าที่งาน โสตทัศน์ศึกษา ในการช่วยออกแบบปก การตรวจแก้ไขและปรับปรุง เพื่อนำไปเข้ารูปเล่ม และขอขอบคุณเป็นพิเศษแก่ข้าราชการจังหวัดสกลนคร, ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด, รองผู้ว่าราชการจังหวัด, ท่านพัฒนาการจังหวัด ตลอดจนข้าราชการทุกท่านที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในอำเภออากาศอำนวย ที่ให้การสนับสนุนตลอดระยะเวลาของโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม สร้อยทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น **หัวหน้าโครงการ**
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ก)

สำเนาจากอธิการบดี

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการพัฒนาหมู่บ้านอีสานเขียว (โครงการรวม) ซึ่งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รับการสนับสนุน จากส่วนโครงการมหาวิทยาลัยฝายนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนว พระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการนำพระทัยจากในหลวง โครงการ อีสานเขียว) ประจำปีงบประมาณ 2536 โครงการดังกล่าวดำเนินการในพื้นที่ ม.2 บ้านนาเกษตร ต.นายอี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม สร้อยทอง เป็น หัวหน้าโครงการ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาตินี้ นับว่าเป็นโครงการ หนึ่งที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในอันที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงอาจ จะเป็นแนวทางขั้นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จึงขอขอบคุณหน่วยราชการ ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้การดำเนินโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช ธิษณพงษ์

อธิการบดี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำเนาจากคณะบดีคณะ เทคโนโลยีการเกษตร

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ จัดว่าเป็นโครงการต้นแบบ ในการนำไปปรับปรุง และพัฒนาชนบทในอนาคตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีแนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ การนำเทคโนโลยีชีวภาพที่ผ่านการวิจัย เพื่อความเหมาะสมในการนำไป ให้เกษตรกรใช้ ได้แก่ การลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช โดยการใช้จุลินทรีย์ซึ่งอาจารย์ใน คณะเทคโนโลยีการเกษตรค้นพบ ไปควบคุมเชื้อโรคพืช มีการใช้พืชสมุนไพรควบคุมแมลง ตลอดจน การส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยทำปุ๋ยหมัก ซึ่งใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที ช่วยในการย่อยสลายให้เป็นปุ๋ยหมักเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชเสริมรายได้ การผลิต หัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดต่าง ๆ การฝึกอบรม การใช้เครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร การเลี้ยง สัตว์พื้นเมือง ตลอดจนการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ เป็นการสร้างงาน และอาชีพ ได้แก่ โครงการอัฐอู่สาน และโครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้ เป็นต้น ในขณะที่ เดียวกันก็มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตภายในหมู่บ้านควบคู่กันไป มีการปรับปรุงระบบสาธารณสุขขั้น พื้นฐาน และการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงการให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการตลาด สินค้าเกษตร เป็นต้น

โครงการนี้จึงนับว่าอาจจะ เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางหนึ่ง ในการนำไปปรับปรุง ไปใช้ในการพัฒนาชนบทต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณคณาจารย์ผู้ดำเนินโครงการ ทุกคน รวมถึงส่วนราชการต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผศ.ดร.อารมย์ ศรีนิติจิตต์

คณะบดีคณะ เทคโนโลยีการเกษตร

(ค)

สำเนาจากคณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติของโครงการรวมอีสานเขียว ประจำปี 2535 นี้ จัดได้ว่าเป็นโครงการต้นแบบในการปรับปรุง และพัฒนาชนบทในอนาคตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องจากมีความมุ่งเน้นแนวทางการปฏิบัติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้งานในโครงการ โดยให้เกษตรกรได้รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จากธรรมชาติ เช่น การลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช โดยการใช้จุลินทรีย์ไปควบคุมเชื้อโรคพืช ซึ่งเป็นการค้นพบของคณาจารย์ในคณะเทคโนโลยีการเกษตร สจล. เป็นต้น นอกจากนี้การอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ยังเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการฯ อีกด้วย โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่และเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับราษฎรคือ โครงการอิฐอีสาน และโครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้ ซึ่งใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติอย่างแท้จริง เช่น ดินเหนียว แกลบ น้ำ เป็นต้น

โครงการฯ นี้จึงนับว่ามีประโยชน์ต่อท้องถิ่นชนบทต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี ในนาม คณะบดีสถาปัตยกรรมศาสตร์ จึงขอขอบคุณคณาจารย์ผู้ดำเนินงานโครงการฯ ทุกคน รวมถึงส่วนราชการ ต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนให้โครงการฯ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายนิษฐ์ วิริยวัฒน์

คณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สารบัญเรื่อง

	หน้า
คำนำ	
สารสันจากอธิการบดี	(ก)
สารสันจากคณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร	(ข)
สารสันจากคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	(ค)
สารบัญเรื่อง	(ง)
สารบัญภาพ	(จ)
บทนำ	1
ข้อมูลทั่วไปของบ้านนาเกษตร	3
โครงการมหาวิทยาลัย	11
โครงการส่งเสริมการผลิตป๋ยหมัก	33
โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม	46
โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี	57
โครงการปลูกพืชเสริมรายได้	69
โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือทุ่นแรงทางการเกษตร	88
โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้	103
โครงการทำอิฐอิฐสาน	114
โครงการฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร	122
โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง	128
โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน	136
โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด	148
โครงการกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี	156
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	166
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติในอนาคต	173
รายงานการประเมินผล โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ (อีสานเขียว ปี 35)	175

(จ)

สารบัญ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของบ้านนาเกาะทาด	4
2	กิจกรรมต่างๆ ของ โครงการวันเปิดโครงการ	31
3	กิจกรรมต่างๆ ของ โครงการวันปิดโครงการ	32
4	โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก	44
5	โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก	45
6	โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม	55
7	โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม	56
8	โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืช โดยไม่ใช้สารเคมี	67
9	โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืช โดยไม่ใช้สารเคมี	68
10	โครงการปลูกพืชเสริมรายได้	86
11	โครงการปลูกพืชเสริมรายได้	87
12	โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือทุกแรงทางการเกษตร	102
13	โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้	111
14	โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้	112
15	โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้	113
16	โครงการทำอิฐอิฐสาน	120
17	โครงการทำอิฐอิฐสาน	121
18	โครงการฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร	127
19	โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง	134
20	โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง	135
21	โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน	145
22	โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน	146
23	โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน	147
24	โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด	154
25	โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด	155
26	โครงการกำจัดเหา โดยไม่ใช้สารเคมี	164
27	โครงการกำจัดเหา โดยไม่ใช้สารเคมี	165
28	โครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขหมู่บ้าน	171
29	โครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขหมู่บ้าน	172

บทนำ

ในปัจจุบันการปรับปรุงระบบนิเวศน์วิทยาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ นับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งการทำการเกษตรโดยนำเอาเทคโนโลยีบางอย่างมาใช้ได้แก่ การใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์หรือปุ๋ยเคมี ตลอดจนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อม การใช้ปุ๋ยเคมีมีผลต่อการทำให้หน้าดินแข็ง และคุณสมบัติทางฟิสิกส์และ เคมีของดินเปลี่ยนแปลงไป แนวทางปฏิบัติในการทำการเกษตร จึงเริ่มหันมาสนใจการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้ระบบการเกษตรแบบผสมผสาน เข้ามาร่วมดำเนินงาน อันมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง และดำรงรักษาปริมาณผลผลิตต่อพื้นที่ไว้ได้ ไปจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน

โครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ จัดว่าเป็นโครงการดำเนินงานพิเศษที่ดำเนินการตามแนวทางที่ 1 (โครงการรวม) ของส่วนโครงการมหาวิทยาลัยฝายนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการน้ำพระทัยจากในหลวง โครงการอีสานเขียว) โดยมีพื้นที่เป้าหมาย ที่หมู่บ้านนากะทาด (114) ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

หมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ จัดเป็นรูปแบบของแนวทางในการปฏิบัติเพื่อริเริ่มดำเนินการในลักษณะให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการทำการเกษตรแบบ ผสมผสานในการพัฒนา และปฏิบัติตามแนวทางการใช้วิถีธรรมชาติในการทำการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ที่มีต่อการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรรู้จักและเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเต็มที่ โดยยึดหลักการผลิตที่เหมาะสมกับระบบนิเวศน์ทางการเกษตร โดยส่งเสริมให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้คุ้มค่า ประหยัด และมีประสิทธิภาพสูง ทำให้เกิดผลดีในระยะยาวต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

ไป ในการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ ย่อมจะต้องจัดรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไปในสภาพทางนิเวศน์วิทยา สภาพพื้นที่และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร และอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะมุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยอาศัยหลักการและแนวทางปฏิบัติทางการทำการเกษตรธรรมชาติแบบผสมผสาน

โครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ จึงมุ่งที่จะนำเทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ เพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ส่งเสริมให้ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยวิทยาศาสตร์ อันจะเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต และลดอันตรายจากสารเคมีที่อาจจะเป็นอันตรายต่อเกษตรกรโดยตรง ต่อผู้บริโภคและต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ปัญหาการผลิตทางการเกษตรในระยะยาว อย่างไรก็ตามในสภาพของสังคมชนบท จะต้องยอมรับความจริงที่ว่าเกษตรกรมักประสบปัญหาเรื่องค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายประจำวัน เนื่องจากมีรายได้น้อย ดังนั้นจึงได้เสริมโครงการทางด้านการใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาแปรรูปหรือทำให้เกิดประโยชน์และมีรายได้ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระยะสั้น เช่น การทำอิฐอิฐสาน และการทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในหมู่บ้าน เช่น การตัดถนน การสร้างบ่อน้ำดื่ม ไร้ดื่ม ไว้ใช้ เป็นต้น

หมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ ประกอบไปด้วยโครงการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและวิถีการปฏิบัติทางการเกษตร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ถึงแม้ว่าโครงการนี้จะยังไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายปัจจัย ทั้งในเรื่องระยะเวลาในการดำเนินงานและงบประมาณ แต่ก็นับว่ามีผลให้เห็นในเชิงปฏิบัติจริง เพื่อเป็นแบบจำลองให้เห็นการพัฒนาการเกษตรธรรมชาติ จะบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อ (1) มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และ (2) การยอมรับ ทศนคติและการตอบสนองของเกษตรกรในพื้นที่ แม้ว่าโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาตินี้จะยังปรากฏผลไม่ชัดเจนนัก แต่น่าจำเป็นแบบอย่างและแนวทางการพัฒนารูปแบบการเกษตร เพื่อให้เกิดความสมดุลย์ทางธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นทางเลือกใหม่อีกแนวทางหนึ่งของเกษตรกร ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

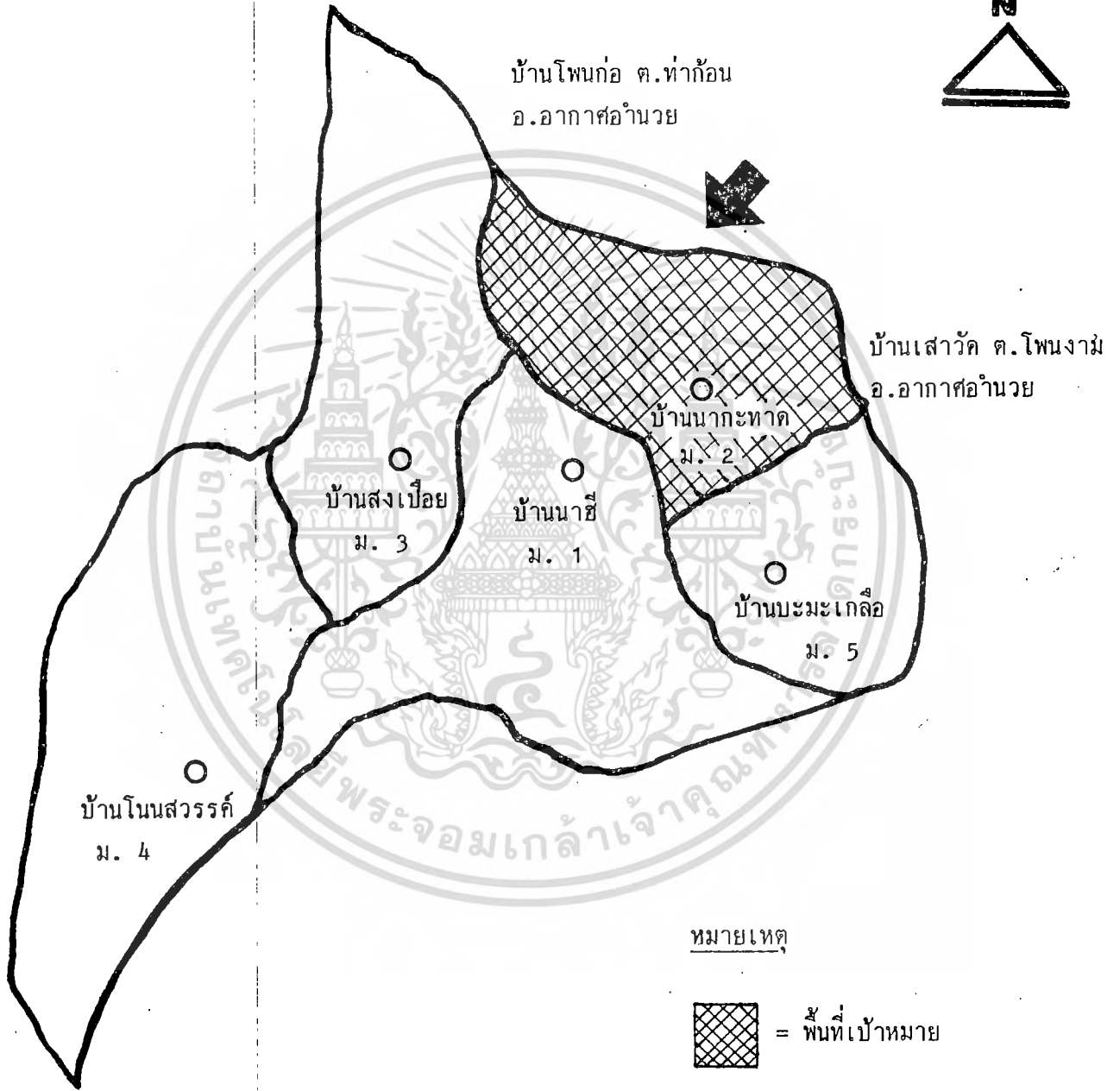
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลทั่วไปของบ้านนากระทาด

บ้านนากระทาด หมู่ที่ 2 ตำบลนาฮี อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่ ภายใต้การปฏิบัติงานโครงการ สจล.(ร) ชื่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ประจำปีงบประมาณ 2535 ซึ่งส่วนโครงการมหาวิทยาลัย ศูนย์อำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสานเขียว) ได้อนุมัติให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังจัดทำโครงการ จากสภาพข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านนากระทาด พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ บ้านนากระทาด ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2440 บุคคลที่ตั้งคือ นายสีดา อินธิเสน ซึ่งอพยพมาจาก อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อประมาณปี พ.ศ.2437 นางสีดา อินธิเสน ได้มาตั้งหลักฐานอยู่บ้านนาฮีก่อน และต่อมาคือ ปี พ.ศ.2440 จึงย้ายมาอยู่ "ดงกระทาด" 1 หลังคาเรือน ต่อมาอีก 5 ปี ได้มีชาวบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์อพยพมาอยู่เพิ่มประมาณ 5 ครัวเรือน โดยมี นางใจ (แม่เผ่าใจ) เป็นหัวหน้า ต่อมาอีกประมาณ 3 ปี นางใจได้พาญาติจากกาฬสินธุ์ จำนวน 15 ครัวเรือน มาสมทบ ซึ่งมีพ่อเผ่าหาร และพ่อเผ่าขุน เป็นหัวหน้า จึงใช้ชื่อว่า "บ้านนากระทาด" ซึ่งคำว่า "นา" มาจากคำว่า บ้านนาฮี "กระทาด" มาจากนามของ ดงกระทาดนั่นเอง ซึ่งภาษาที่ชาวบ้านนากระทาดใช้คือ ภาษาลาว ปัจจุบันปกครองโดย นายโสมศรี อินธิเสน (ผู้ใหญ่บ้าน) มีพื้นที่ทั้งหมด 4,361 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณทางด้านเหนือของอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณบ้านโพนก่อ ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย และทิศตะวันออก ซึ่งติดต่อกับบ้านเสาวัด ตำบลโพนงาม อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร (ภาพที่ 1)

สภาพภูมิประเทศ โดยทั่วไป เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะลูกคลื่นลอนตื้น ลักษณะดินที่พบในหมู่บ้านนากระทาด ตามสรุปรายงานการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ซึ่งจัดทำโดยโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตร จังหวัดสกลนคร กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2534 มีดังนี้ (1) ดินชุดโพนพิสัย สภาพภูมิประเทศเป็นลูกคลื่น ลอนลาด เกิดจากการทับถมของตะกอน ลานน้ำเก่าตามส่วนของลานตะพักน้ำ ระดับกลางเป็นดินลึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของบ้านนากะทาด หมู่ที่ 2 ตำบลนาฮี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานของ โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาดดี (อีสานเขียว 35) ถ้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การระบายน้ำค่อนข้างดี ลักษณะดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนสีน้ำตาลปนเทาเข้ม สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลืองเข้ม ปฏิกริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงกรดปานกลาง ดินลึกลง ไปเป็นดินกรวด ที่พบเป็นลูกรัง และพบในความลึก 50 ซม. (2) ดินชุดโคราช สภานภูมิประเทศเป็นลูกคลื่นลอนลาด เนื้อดินบนร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้มถึงน้ำตาลเข้มปนเทา หน้าดินลึก การระบายน้ำดีปานกลาง ดินชั้นล่างเป็นดินร่วนปนทรายจนถึงดินร่วนเหนียวปนทราย พบจุดประและกรวดลูกรังปะปนอยู่ในชั้นนี้ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ-ปานกลาง ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ ได้แก่ ปอ, มันสำปะหลัง เป็นต้น (3) ดินชุดน้ำพอง สภานภูมิประเทศเป็นลูกคลื่นลอนลาด ดินบนเป็นดินทรายปนร่วน, ดินทรายสีน้ำตาลเข้มมาก ดินล่างเป็นดินทราย, ทรายปนร่วน สีเทาอ่อนปนน้ำตาล การระบายน้ำค่อนข้างมาก ปฏิกริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อย ส่วนใหญ่ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ พื้นที่ปลูกมีปอ และมันสำปะหลัง เป็นต้น (4) ดินชุดร้อยเอ็ด สภานภูมิประเทศราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เนื้อดินบนมีลักษณะร่วนปนทรายและทรายปนร่วน สีน้ำตาลเข้มถึงน้ำตาลเทาอ่อนถึงเทา ส่วนดินล่างเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียว หน้าดินลึกมาก การระบายน้ำเร็ว ความเป็นกรดปานกลาง ปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ ปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน-ปานกลาง เหมาะในการทำนา และ (5) ดินชุดสีทน สภานภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเรียบถูกน้ำท่วมอยู่เสมอ ดินลึก ระบายน้ำเร็ว ลักษณะดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาเข้ม สีน้ำตาลหรือสีด้ามืดประสีแดงปนเหลือง ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีน้ำตาลปนเทามีจุดประสีแดงปนเหลือง ใช้ทำนา

แหล่งน้ำที่สำคัญทางธรรมชาติของเขตบ้านนาเกาะทาด มีดังนี้ (1) ห้วยเชียงเพ็ง เป็นลำห้วยที่ไหลทอดยาวมาจากตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย ใช้เพื่อการเพาะปลูก และการเกษตรกรรม ซึ่งมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ 300 ไร่ มีขนาดพื้นที่กว้าง 18 เมตร ยาว 1,000 เมตร (2) ลำห้วยทิดอิน มีขนาดกว้าง 320 เมตร ยาว 640 เมตร ซึ่งมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ 130 ไร่ (3) ส่องฝาย มีขนาดความกว้าง 80 เมตร ยาว 600 เมตร และมีพื้นที่ได้รับน้ำ 110 ไร่ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีสระน้ำที่สร้างขึ้น 2 แห่ง มีขนาดเนื้อที่แห่งละ 1 ไร่ นอกจากนั้นยังมีบ่อน้ำบาดาลอีกจำนวน 6 บ่อ คือ ที่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด 1 บ่อ, ที่วัดศรีสมพร (วัดวิสงคามสีมาในปัจจุบัน) 1 บ่อ และภายในหมู่บ้านอีก 4 บ่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะกิจกรรมทางการเกษตรของบ้านนากระทาด มีดังนี้คือ (1) การปลูกข้าว เป็นพืชหลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการบริโภค ที่เหลือจึงจะจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้แก่ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นข้าวเหนียว และอีกส่วนเป็นข้าวเจ้ามะลิ 105 เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีปริมาณน้อยมาก สูตรที่ใช้คือ 16-16-8 มีการใช้สารเคมีในปริมาณที่มากพอควร ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 3 สกลนคร และจากการซื้อหาเอง ระยะเวลาในการทำนาอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-ธันวาคมของทุกปี (2) การปลูกปอ เกษตรกรจะปลูกเฉพาะปอกระเจา ซึ่งมีประมาณ 30 ไร่ โดยเมล็ดพันธุ์เกษตรกรเก็บไว้ทำพันธุ์เอง โดยจะหว่านเมล็ดพันธุ์ประมาณเดือนพฤษภาคมและจะไปเก็บเกี่ยวเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน เมื่อตัดต้นปอแล้วจะนำไปแช่เพื่อลอกต้นปอ แล้วตากแห้งซึ่งจะขายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีในปริมาณน้อยและใส่ไม่ถูกต้องบางส่วน ผลผลิตปอเฉลี่ย 190 กก./ไร่ (3) การปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังเดือนพฤษภาคม ส่วนมากจะเป็นพันธุ์พื้นเมือง และมีเกษตรกรบางรายปลูกมันสำปะหลังระยะของ 3 ประมาณ 30 ไร่ มีการดูแลรักษา เกษตรกรจะกำจัดวัชพืช 2 ครั้ง ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 2,300 กก./ไร่ ส่วนการเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะขุดหัวมันสำปะหลัง แล้วนำมาผานให้ชิ้นเล็ก ๆ เพื่อนำมาตากแห้งและรอการจำหน่ายต่อไป (4) การเลี้ยงเบ็ด-ไก่ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ปีกตามทุกครัวเรือน เพื่อการบริโภคและจำหน่ายเป็นบางส่วน พันธุ์ที่ใช้เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมือง โดยเลี้ยงแบบปล่อยตามบริเวณบ้าน ปัญหาที่พบคือ การระบาดของโรคสัตว์ปีกระบาดรวดเร็ว และเกษตรกรไม่นิยมฉีดวัคซีนป้องกัน รวมจำนวนสัตว์ปีกทั้งสิ้น 850 ตัว (5) การเลี้ยงโค-กระบือ-สุกร เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อการใช้งานเป็นส่วนใหญ่ เมื่อสัตว์มีอายุมากขึ้น เกษตรกรขาดทำเลเลี้ยงสัตว์ จำนวนโคที่เลี้ยงภายในหมู่บ้านมีทั้งหมด 93 ตัว, จำนวนกระบือ 240 ตัว และจำนวนสุกร 25 ตัว

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนบ้านนากระทาดมีอาชีพการเกษตร (ทำนา) เป็นอาชีพหลัก ซึ่งผลิตผลทางการเกษตรนี้ สามารถทำรายได้แก่เกษตรกร คือการทำนา มันสำปะหลัง ปอ นอกจากนั้นยังมีเกษตรกรและประชาชนส่วนมากไปทำงานรับจ้างทางการเกษตรนอกเขตจังหวัด โดยไปเข้า-เย็นกลับ และประชาชนบางส่วนยังมีรายได้จากการทำงานรับจ้างตามต่างจังหวัด สภาพการถือครองที่ดินทางการเกษตรของบ้านนากระทาด ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดการคำนวณไว้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4,361 ไร่ แบ่งแยกออกได้ดังนี้ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,655 ไร่ สามารถแยกออกได้คือ พื้นที่นา 2,221 ไร่, พื้นที่ไร่ 343 ไร่, พื้นที่ไม้ผล 63 ไร่, พื้นที่ผัก 28 ไร่ และอื่น ๆ 1,706 ไร่ รวมทั้งหมด 4,361 ไร่ แรงงานในภาคการเกษตร เป็นแรงงานที่ได้มาจากครัวเรือนทั้งหมด และอีกส่วนหนึ่งจ้างแรงงานในหมู่บ้าน โดยให้ค่าจ้างวันละประมาณ 25-35 บาท ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการใช้แรงงานมากน้อยเพียงใด ในฤดูแล้ง เกษตรกรวัยหนุ่มสาวจะไปรับจ้างกิจกรรมทางการเกษตรอยู่ในเขตอำเภอเสก้า จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับหมู่บ้านนากะทาด ส่วนมาก เกษตรกรบ้านนากะทาด จะใช้เงินทุนในด้านกิจกรรมทางการเกษตรจากเงินทุนของตนเอง สำหรับในส่วนที่ขาดแคลน ก็จะกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่ถ้ามีอยู่เป็นบางส่วนที่กู้ยืมจากเพื่อนบ้านด้วยกัน ซึ่งวงเงินก็อยู่ในขีดจำกัด เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่มีใช้ในหมู่บ้านคือ มีรถไถเดินตาม 26 คัน, รถไถขนาดใหญ่ 1 คัน และโรงสีข้าว 6 โรง พาหนะที่ใช้ภายในหมู่บ้าน ดังนี้ รถยนต์นั่ง 2 แกว 2 คัน, รถอีแต๋น 3 คัน, รถจักรยานยนต์ 25 คัน และรถจักรยาน 150 คัน ผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ เกษตรกรจะขายให้แก่พ่อค้าคนกลางในหมู่บ้าน ซึ่งพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้านนี้จะ เป็นผู้นำผลผลิตดังกล่าว ไปสู่ตลาดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งอยู่กระจัดกระจายออกไป

ข้อมูลด้านสภาพสังคม จำนวนประชากรทั้งหมด 887 คน เป็นชาย 391 คน และหญิง 496 คน มีระดับการศึกษาของประชากร จำนวนผู้จบภาคบังคับหรือสูงกว่าแต่ไม่ได้เรียนต่อ 600 คน จำนวนผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 คน จำนวนผู้จบการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 6 คน กำลังศึกษาอยู่ ป.1-ป.6 201 คน กำลังศึกษาอยู่ ม.ต้น-ม.ปลาย 5 คน กำลังศึกษาสูงกว่า ม.ปลาย 12 คน (ข้อมูลจาก กชช. 2 ค. ปี 2535) สถานศึกษา จำนวนครู และนักเรียน ในปัจจุบัน (2534) มีดังนี้ โรงเรียน 1 โรง จำนวนครูชาย 6 คน จำนวนครูหญิง 5 คน จำนวนนักเรียนชาย 139 คน จำนวนนักเรียนหญิง 134 คน สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านนากะทาด ในด้านการบริโภคอาหารจะบริโภคตามสภาพพื้น ๆ ทั่วไป โดยมีข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก ในด้านการจัดการภายในครัวเรือนในแต่ละกิจกรรม ส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครอบครัวในแต่ละครอบครัวจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจ ราษฎรบ้านนากะทาดทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัด

ศรีสมพร บ้านนากะทาด เป็นศูนย์กลางในการร่วมกันทำกิจกรรมทางศาสนา มีการทำงานอยู่ต่าง ๆ เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านนากะทาด ซึ่งอาจมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยไว้ก่อนล่วงหน้าไว้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามประเพณีและขนบธรรมเนียมของชาวบ้านอีสานโดยทั่วๆ ไป เช่น การทำบุญประเพณีในหมู่บ้าน ในโอกาสต่าง ๆ การทำบุญพระเวสสันดร-มหาชาติ และมีการทำบุญทุกวันพระ ในเทศกาลเข้าพรรษา ในด้านค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ในประเพณี หรือความเชื่อเก่า ๆ ปัจจุบันยังมีอยู่ แต่ก็น้อยมาก เนื่องจากบ้านนาเกาะทอดอยู่ติดทางคมนาคม และลูกหลาน ชาวบ้านต่าง ๆ ก็ได้รับการศึกษาพอสมควร สภาพทางการสาธารณสุขส่วนใหญ่ เมื่อชาวบ้านนาเกาะเจ็บป่วย ก็จะเดินทางไปรักษา ที่สถานอนามัยตำบลนาฮี แต่ถ้าเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ก็จะขอรับการรักษาจากแพทย์ประจำตำบล ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้ร่วมกิจกรรมดำเนินงานโครงการ

หน่วยราชการ

1. นายสุภร ศุภสร	ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร
2. ร.ต.ประวัติ อธิปัญญา	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร
3. นายสุบิน วิวัฒน์	พัฒนาการจังหวัดสกลนคร (อดีต)
4. นายชัยนันท์ สุขเกษม	พัฒนาการจังหวัดสกลนคร
5.	นายอำเภออากาศอำนวย
6. นายจรัส นาคะตล	พัฒนาการอำเภออากาศอำนวย (อดีต)
7. นายสุบรรณ สัมครสมาน	พัฒนาการอำเภออากาศอำนวย
8. นายไพบุลย์ ศรีศิลา	เกษตรอำเภออากาศอำนวย
9. พ.ต.ท.สุธาน เวียงใต้	สวญ, สภอ.อากาศอำนวย
10. ร.ต.อ.คำดี กลีบชัยภูมิ	สว. สกต. โพนงาม
11. นายเฉลียว สัพโส	สาธารณสุขอำเภออากาศอำนวย
12. นายสิมอญ แสนทัน	กำนัน ต.นาฮี
13. นายคำฝน แก่นท้าว	ผู้ใหญ่บ้าน ม.5
14. นายเตียงแก้ว วงศ์คำนาม	ผู้ใหญ่บ้าน ม.3

คณะกรรมการหมู่บ้านนากะทาด

1. นายไสมศรี อินธิเสน	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายวิจิตร น้อยไสมศรี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
3. นายดวงตา เพี้ยลาด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
4. นายกงตา อูปรี่	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ
5. นายถวิล สุนทร	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่ง จันทพันธ์ รับการใช้งานเพื่อ อสาพัฒนาชุมชน มอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. นายปิยะ คำมูล	อาสาพัฒนาชุมชน
8. นายสวัณ โคตรวงษ์	แพทย์ประจำตำบล
9. นายโสภณ แก้วสนิท	ผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อคุ้ม/หัวหน้าคุ้ม

1. คุ้ม ไม้สี เขียว	หัวหน้า นางสุวันนา สิมมา
2. คุ้ม ประชาสุขสัน	" นางทองมี สิมมา
3. คุ้ม มะขามหวาน	" นางแปลง สุนทร
4. คุ้ม ศรีตอกรัก	" นางสมเพศ แก้วสนิท
5. คุ้ม สามัคคีธรรม	" นางสีเมือง โสภา
6. คุ้ม จำปาทอง	" นางลำดวน ปัตติโยพันธ์
7. คุ้ม สระนังทอง	" นางสมัย จันทะพันธ์
8. คุ้ม เจริญสุข	" นางล้วน อินธิเสน

คณะกรรมการสภาตำบล

1. นายโสสมศรี	อินธิเสน
2. นายประดับ	ทองน้ำ
3. นายสวัณ	โคตรวงษ์
4. นายโสภณ	แก้วสนิท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการมหาวิทยาลัย

สนับสนุนงานพัฒนาตามโครงการนำพระทัยจากในหลวง

เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ

ชื่อโครงการ : หมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ รหัสโครงการ สจล.(ร)
(Natural Agriculture Village)

หัวหน้าโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม สร้อยทอง

ผู้ร่วมโครงการ :

1. อาจารย์มานิต คำประกอบ	11. นายธวัชชัย โลกเลื่อง
2. อาจารย์เสวี รัตนภรณ์	12. นางนิสมัย เรืองบุปผา
3. อาจารย์ดำรงชัย สิทธิโชค	13. นายโกมล ตีปัญญา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แสน ดิถักฉานนท์	14. นางสาววิไล บัณฑิตานุสรณ์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิสิทธิ์ แก้วฉา	15. นายประจักษ์ จันทรียงช่อง
6. อาจารย์สนั่น สังข์ปล่อง	16. นายอมร แสงแผ้ว
7. อาจารย์มานพ สุตสงวน	17. นายเอิบ แผงเลี้ยง
8. อาจารย์ ดร.มยุรา สุนย์วีระ	18. นายชวลี แจ่มศรี
9. อาจารย์ ดร.สุพจน์ เศรษฐบุตร	19. นางสาวธิราภา สอนดี
10. อาจารย์วิชัย ศุภลักษณ์	

หน่วยงาน : คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

งบประมาณ : 1,200,000 บาท

พื้นที่ดำเนินการ : ม.2 บ้านนาเกษตร ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

ระยะเวลาการดำเนินการ 1 ตุลาคม 2534 - 30 พฤศจิกายน 2535

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสาร 2.สงวน เพื่อส่งเสริมให้ลดการใช้สารเคมีในการผลิตทางการเกษตร ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและปรับปรุงคุณภาพดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมักที่มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อเพิ่มการผลิตอาหารโปรตีน โดยเพิ่มการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง และการเลี้ยงปลาในแหล่งน้ำที่มีตามธรรมชาติ
5. เพื่อสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
6. เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ เกษตรกร

วิธีการดำเนินการ

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ มีทั้งหมด 13 โครงการย่อยด้วยกัน ดังนี้

ชื่อโครงการย่อย	ผู้ดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)
1. โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก	เกษม สร้อยทอง, มานิต คำประกอบ	100,000
2. โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม	เกษม สร้อยทอง, มานิต คำประกอบ	50,000
3. โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด	เกษม สร้อยทอง, พิสมัย เรืองบุปผา	100,000
4. โครงการป้องกันศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี	มยุรา สุนย์วีระ, แสน์ ติกวัฒนานนท์	80,000
5. โครงการปลูกพืชเสริมรายได้	ดำรงชัย สิทธิโชค, ภิราภา สอนดี	100,000
6. โครงการอบรมการใช้เครื่องทุ่นแรง	เสวี รัตนภรณ์	100,000
7. โครงการเครื่องปั้นดินเผา	สนั่น สังข์ปล่อง	100,000
8. โครงการทำอิฐอิฐสาน	มานพ สุดสงวน	100,000
9. โครงการฝึกอบรมด้านตลาดสินค้าเกษตร	อภิสิทธิ์ แก้วฉา	50,000
10. โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง	วิชัย ศุภลักษณ์	100,000
11. โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน	ธวัชชัย โลกเลื่อง	50,000
12. โครงการกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี	แสน์ ติกวัฒนานนท์, มยุรา สุนย์วีระ	20,000
13. โครงการปรับปรุงสาธารณูปโภค	สุรพล เศรษฐบุตร, เกษม สร้อยทอง	300,000

เอกสารนี้เป็นเอกสารเพื่อสาธารณูปโภค ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการดำเนินงาน

โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก

เตรียมหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักประสิทธิภาพสูงที่ผลิตขึ้นเอง โดยบรรจุในถุงพลาสติก ขนาด 150 กรัม ประมาณ 15,000 ถุง ที่คณะเทคโนโลยีการเกษตร จัดอบรมเกษตรกรเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพดิน มีเกษตรกรเข้ารับการอบรม 81 คน จัดทำและแจกเอกสารแนะนำการทำปุ๋ยหมักแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้สนใจทั่วไป แจกหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไปภายหลังการฝึกอบรม และแจกหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแก่เกษตรกรอื่น ๆ ที่สนใจตลอดระยะเวลาของโครงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ในการดำเนินโครงการและช่วยในการประสานงานในพื้นที่ ทำการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำปุ๋ยหมัก และติดตามผลการดำเนินโครงการตลอดระยะเวลาของโครงการ ผลการดำเนินโครงการสรุปได้ว่า

เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยหมักที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณสมบัติในการป้องกันกำจัดโรคพืชในดินบางชนิดได้ ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรบางส่วน ได้รับการปรับปรุงให้มีความอุดมสมบูรณ์ ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี (ปุ๋ยวิทยาศาสตร์) และลดการใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราสาเหตุโรคพืชในดินบางชนิดได้

โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม (สวนป่าอนุรักษ์)

ทำการสำรวจพื้นที่ทำการเกษตร และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้านนากะทาด ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 4,361 ไร่ มีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ ลักษณะลูกคลื่นลอนตื้น ลักษณะดินเป็นดินชุด โพนนิสัย ดินชุดโคราช ดินชุดน้ำนอง ดินชุดร้อยเอ็ด และดินชุดสีทน โดยทั่วไปมีความเป็นกรดปานกลาง อินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงปานกลาง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 แหล่ง คือ ห้วยเชียงเพ็ง ใช้เพาะปลูกพืช ในพื้นที่ได้รับประโยชน์ 300 ไร่ แหล่งน้ำมีขนาดกว้าง 18 เมตร ยาว 1,000 เมตร และลำห้วยทิดอิน มีขนาดกว้าง 320 เมตร ยาว 640 เมตร พื้นที่ได้รับประโยชน์ 130 ไร่ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น 2 แห่ง มีขนาดพื้นที่แหล่งละ 1 ไร่

บ่อน้ำบาดาล 6 บ่อ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา ปลูกข้าวเหนียว และข้าวเจ้ามะลิ 105 ปลูกปอ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มันสำปะหลัง มะม่วง และอื่น ๆ มีการเลี้ยงสัตว์ปีก (เบ็ด-ไก่) ประมาณ 850 ตัว โค 93 ตัว กระบือ 240 ตัว และสุกร 25 ตัว พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,655 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา 2,221 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 343 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 63 ไร่ พื้นที่ปลูกผัก 28 ไร่ มีประชากร 162 ครอบครัว ชาย 391 คน และหญิง 496 คน รวม 887 คน ทำการปลูกสวนป่าอนุรักษ์ โดยใช้ไม้โตเร็ว และแจกเกษตรกรนำไปปลูกในดินของตนเอง ได้แก่ ชมพูพันธุ์ทิพย์ประมาณ 10,000 ต้น แคร่ 1,000 ต้น มะพร้าว 1,000 ต้น ไม้ตง 1,000 ต้น มะค่าโมง 100 ต้น โมกมัน 100 ต้น ไม้แดงเตี้ย 50 ต้น ทรงบาดาล 100 ต้น ทองอุไร 100 ต้น กาทอง 50 ต้น ต้นแคร์ดอกขาว 50 ต้น อินทนิลน้ำ 100 ต้น เสลา 100 ต้น ตะแบก 100 ต้น ไม้ป่า 50 ต้น ไม้รวก 50 ต้น มะขามบ้าน 100 ต้น ชัยพฤกษ์ 100 ต้น ชีเหล็กบ้าน 100 ต้น นนทรีย์ 100 ต้น กระถินเทพา 100 ต้น นอกจากนี้ได้ทำการตัดถนนโรยลูกรัง มีความยาว 2 กิโลเมตร เชื่อมต่อระหว่างแหล่งน้ำธรรมชาติ ไปยังพื้นที่ทำการเกษตร และถนนสายหลักของหมู่บ้าน และทำการปลูกต้นไม้บริเวณสองข้างทาง ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสะดวกต่อการขนย้ายวัสดุ และผลผลิตทางการเกษตร วางท่อระบายน้ำเข้าไปยังพื้นที่สวนป่าอนุรักษ์ และทำรั้วรวดหนามล้อมรอบบริเวณสวนป่าอนุรักษ์ และศาลาอีสานเขียว ในพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีทั้งหมด 163 คน เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกไม้โตเร็ว เพื่ออนุรักษ์ดิน และน้ำ รวมถึงแนวทางในการทำเกษตรธรรมชาติ

โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด

เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ จำนวน 45 คน และจัดตั้งกลุ่มทำปุ๋ยหมักเพื่อดูแลโรงเห็ด และวัสดุอุปกรณ์ในการทำหัวเชื้อเห็ด และการเพาะเห็ดต่าง ๆ ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดหูหนู เห็ดกระด้าง และเห็ดขอน นอกจากนี้เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน ได้ปฏิบัติทำหัวเชื้อเห็ดฟาง และได้รับหัวเชื้อเห็ดฟางนำไปเพาะที่บ้าน ได้ติดตามโครงการตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

จัดทำเอกสารประกอบการอบรมเกษตรกรในเรื่องการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี จำนวน 100 ชุด เพื่อประกอบในการฝึกอบรมเกษตรกรและผู้สนใจ ทำการฝึกอบรมเกษตรกรในด้านการใช้พืชสมุนไพร เพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช พืชไร่ และไม้ผล โดยมีเกษตรกรและผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 70 คน (มีอายุระหว่าง 18-70 ปี) รวมทั้งยังได้จัดฉายวีดีโอในเรื่อง เกษตรกรรมชาติ การใช้พืชสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลงและโรคพืช การปลูกผักแบบกางมุ้ง และยังสามารถทำกิจกรรมเตรียมและการใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ เช่น สะเดา สาบเสือ ไล้ดิน ในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ใช้ในบ้านเรือน เช่น สะเดา ชีเหล็ก หูเสือ ซึ่งนอกจากจะใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชแล้ว ยังสามารถใช้รับประทานเป็นผัก และหากจำนวนมากเกินไป ยังสามารถนำมาขายเพื่อเสริมรายได้อีกทางหนึ่งด้วย การจัดทำสวนพืชสมุนไพร โดยปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ดังนี้ สะเดา 500 ต้น ชัยพฤกษ์ 200 ต้น กัลปพฤกษ์ 200 ต้น แคร่ดอกขาว 500 ต้น ทรงบาดาล 200 ต้น หางนกยูงฝรั่ง 200 ต้น โมกมัน 150 ต้น และไล้ดิน 10 ต้น จัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมี พืชที่ปลูกคือ ถั่วฝักยาว แตงกวา บวบเหลี่ยม พริก ผักกวางตุ้ง คะน้า ผักกาดขาว และผักบุ้ง สำหรับพืชสมุนไพรที่แนะนำให้ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช คือ ใบและเมล็ดสะเดา ใบสาบเสือ และจ่ากไล้ดิน นำมาตำ หรือทุบ แล้วแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน จากนั้นกรองเอาน้ำคั้นไปฉีดพ่นแปลงผัก เพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช

โครงการปลูกพืชเสริมรายได้

สำรวจสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร ทำแผนส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ผลดี พืชผัก และเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชแบบไร่-นา-สวนผสม คัดเลือกเกษตรกรก้าวหน้า ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ จำนวน 20 ราย ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการปลูกไม้ผล การปลูกพืชแบบไร่-นา-สวน-ผสม การขยายพันธุ์ไม้ผลแก่เกษตรกร แจกจ่ายพันธุ์พืช และหัวเชื้อ เร่งปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร พันธุ์พืชได้แก่ มะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ มะขามหวาน สับปะรด น้อยหน่า มะละกอทุกรั่วเร็ว และ

เอกสารนี้เป็นของกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินงานกลุ่มปลูกไม้ผลเศรษฐกิจอย่างมีระบบ ในพื้นที่คนละไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2-5 ไร่ ได้รับกิ่งพันธุ์มะม่วง หรือกิ่งพันธุ์มะขามหวาน คนละ 25 ต้น ต้นต่อมะม่วง คนละ 25-30 ต้น ต้นพันธุ์น้อยหน่า คนละ 60 ต้น และสับปะรด คนละ 500 ต้น เพื่อจัดปลูกในแปลงปลูกพื้นที่ ขนาด 2 ไร่ เป็นแปลงรวบรวมพันธุ์ และขยายพันธุ์ต่อไป สรุปได้ว่า ได้มอบพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ และ วัสดุอุปกรณ์แก่เกษตรกร ดังนี้ (1) กิ่งพันธุ์มะม่วง 1,200 ต้น (2) กิ่งพันธุ์มะขามหวาน 250 ต้น (3) ต้นต่อมะม่วง 1,000 ต้น (4) ต้นมะขาม 1,000 ต้น (5) ต้นน้อยหน่า 1,000 ต้น (6) หน่อพันธุ์สับปะรด 15,000 หน่อ และสร้างเรือนเพาะชำ 1 หลัง ได้ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ การปลูก พืช 2 ครั้ง คือ เรื่องการปลูกไม้ผล และการปลูกพืชแบบไร่นาสวนผสม มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม 83 คน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม 57 คน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ พบว่าเกษตรกร ปลูกไม้ผล และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน และกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า ได้ปลูกไม้ผลในพื้นที่ 2-5 ไร่ โดยใช้ไม้ผลพันธุ์ดี และใช้วิธีการเกษตรธรรมชาติ กล่าวคือมีการใช้ปุ๋ยหมักจากเศษพืช ปุ๋ยคอก และวัสดุเหลือใช้จากไร่นา รวมถึงการป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ผลจาก โครงการคาดว่า เกษตรกรกลุ่มก้าวหน้า จะสามารถขยายพื้นที่ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ เพื่อผลิตเป็น การค้าได้ภายใน 3 ปี และเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรได้ในที่สุด

โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือทุ่นแรงทางการเกษตร

เพื่อฝึกอบรมและปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการใช้การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องมือทุ่นแรง ทางการเกษตรที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งบริการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น หรือ ขาดแคลนมอบให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน เป้าหมายสามารถนำไปใช้ได้ และแก้ปัญหาทางประการใน การประกอบอาชีพที่กำลังดำเนินการอยู่ได้ดียิ่งขึ้น ได้ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ และผู้นำของหมู่บ้าน นัดหมายเกษตรกรประชุมชี้แจงและแนะนำตัวผู้ดำเนินการ พร้อมทั้งทำการ สำรวจข้อมูล เพื่อทราบปัญหาความต้องการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้าตรวจเยี่ยม ตามครอบครัวของ เกษตรกร พร้อมทั้งการเก็บข้อมูลตามที่ต้องการ และสังเกตการณ์สภาพความเป็นอยู่ และอื่นๆ ของ แต่ละครอบครัวนำข้อมูลทำการศึกษาวิเคราะห์ แนะนำวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม ได้วางแผน การปฏิบัติงานและตั้ง เป้าหมายในการดำเนินงาน โดยทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เอกสารในการแก้ปัญหา และจัดหาสิ่งที่เกษตรกรต้องการ และจำเป็นสำหรับหมู่บ้าน ในด้านการจัดฝึกอบรม ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

17

เชิงปฏิบัติการแก่ราษฎร ณ. ศาลาอีสานเขียว บ้านนาคะทาด รวม 4 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นเกษตรกร เจ้าหน้าที่ช่องทางราชการ และนักเรียน รวม 106 คน ด้านการบริการแนะนำ สาธิต และให้เกษตรกรร่วมฝึกปฏิบัติการโดยเข้าถึงบ้าน และในพื้นที่ทำการเกษตร ของเกษตรกร รวม 5 ครั้ง 65 ราย ด้านการจัดทาสถูปกรณ์ ก็ได้จัดทำบ่มน้ำไฟฟ้า ติดตั้งสูบน้ำจากบ่อบาดาล และจากบ่อนักเก็บน้ำ สามารถได้นำมารดต้นไม้บริเวณศาลาอีสานเขียว และใช้อุปโภคบริโภค จำนวน 1 ชุด จัดหาเครื่องมือ และเครื่องทุ่นแรง ใช้สำหรับป้องกันกำจัดศัตรูพืช มอบให้สำหรับ เป็นส่วนรวมของหมู่บ้าน 5 ชุด จัดหาอุปกรณ์ซ่อมแซมเครื่องทุ่นแรงให้เกษตรกรใช้งานได้ 10 ชุด จัดหาเครื่องมือพื้นฐาน สำหรับให้ไว้ประจำ ณ.ศาลาอีสานเขียวเป็นส่วนรวมได้ใช้บำรุงรักษา ซ่อมแซม ใช้งานต่าง ๆ ได้ เพื่อพัฒนาหมู่บ้านต่อไป การตรวจเยี่ยมติดตามผลตลอดโครงการ รวม 9 ครั้ง โดยไปพบเกษตรกรและร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ผู้นำหมู่บ้าน และราษฎร กับคณะ ดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ สรุปผลได้ว่า หมู่บ้านเป้าหมาย มีความจำเป็นควรดูแลให้การ ช่วยเหลือ และมีผู้รับผิดชอบแนะนำอย่างใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมอาชีพหลักการเกษตร เน้นด้านวิชาการ ด้านคุณภาพชีวิต การรับผิดชอบงาน และการพัฒนาสร้างสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ ธรรมชาติยิ่งขึ้น

โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้

เป็นโครงการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้สำรวจพื้นที่และ วัตถุดิบในการเครื่องปั้นดินเผาในท้องถิ่น จัดประชุมเยาวชน และเกษตรกรที่สนใจ จัดแบ่งกลุ่ม ทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และสร้างโรงเรือน และเตาเผาเครื่องปั้น รวมถึงได้ทำการจัดตั้ง กลุ่มดำเนินการผลิตและจำหน่าย ฉะนั้นโครงการนี้สามารถช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เสริม ทำให้ เกิดอาชีพ และงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาต่อไปในอนาคต

โครงการทำอิฐอีสาน

สำรวจพื้นที่และสร้างบ่อดินเหนียว รวมถึงติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิต ได้ทำ

เอกสารเป็นเอกสารที่ส่งให้... จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ทำอิฐเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ต่อไป โครงการนี้สามารถค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

85451

พัฒนาและส่งเสริมอาชีพการทำอัญญาในท้องถิ่น และผู้เข้ารับการอบรมสามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมจากท้องถิ่น ได้รู้ถึงวิธีการทำอัญญา การตั้งเตาเผาอัญญา และกรรมวิธีการเผาอัญญา ทำให้ผลิตอัญญาได้เอง และราคาถูกกว่าท้องตลาด ฉะนั้นโครงการนี้จึงสามารถทำอัญญาให้ได้ขนาดมาตรฐานตามท้องตลาด และจะสามารถผลิตเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น

โครงการฝึกอบรมตลาดสินค้าเกษตร

ได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จัดทำเอกสารประกอบการอบรม จัดเตรียมบุคลากรที่มีความชำนาญ ในการให้ความรู้แก่เกษตรกร จัดอบรมเกษตรกร จัดให้ตัวแทนเกษตรกร เข้าชมองค์การทางการตลาดที่ประสบผลสำเร็จในจังหวัดใกล้เคียง ในโครงการนี้ได้ทำการฝึกอบรม ให้ความรู้และเข้าใจแก่เกษตรกรในด้านเกี่ยวกับการตลาดเกษตร จัดฝึกอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่เกษตรกรทางด้านการค้าเงินธุรกิจในรูปแบบของความร่วมมือกันเป็นองค์กรของเกษตรกร และเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งองค์การทางการตลาดในอนาคต สรุปได้ว่าโครงการนี้ สามารถทำให้เกษตรกรเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิตเกษตร ในหมู่บ้าน ได้ดีขึ้น

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง

เดือน มีนาคม 2535 ออกสำรวจสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประกอบอาชีพทางการค้าเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโค กระบือ และปลา เดือน เมษายน 2535 รวบรวมสมาชิกเข้าร่วมโครงการ โดยสรุปจากข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการแม่พันธุ์โคเนื้อ เพื่อใช้ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของหมู่บ้าน และมีความต้องการพันธุ์ปลา เพื่อปล่อยลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ, บ่อปลารวมของหมู่บ้าน และเกษตรกรที่เลี้ยงปลา ผลการรวบรวมสมาชิก สามารถรวบรวมสมาชิกเข้าร่วมโครงการได้ 51 ราย และนำพันธุ์ปลาไปแจกจ่ายให้กับสมาชิก 7 ราย และปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ บ่อปลารวมของหมู่บ้าน พันธุ์ปลาที่นำไปปล่อยมี ปลานิล 50,000 ตัว ปลายี่สกเทศ 15,000 ตัว ปลาตะกุง 10,000 ตัว และปลาสลิด 1,000 ตัว เดือน สิงหาคม นำแม่พันธุ์โคเนื้อจำนวน 8 ตัว มอบให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการให้นำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ และปรับปรุงพันธุ์ พร้อมทั้งให้ความรู้เรื่องการไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลี้ยงโคเนื้อแก่สมาชิก ประมาณเดือนกันยายน-ตุลาคม นำพันธุ์ปลาไปแจกจ่ายเพิ่มเติมให้แก่สมาชิก พร้อมทั้งประเมินผลของโครงการ

โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานโครงการพัฒนาและเยาวชน (ส่งเสริมและฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ภายในหมู่บ้านให้รู้จักการวาดภาพสีน้ำ, ภาพสีน้ำมัน) โดยไปเปิดฝึกอบรมที่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535 เป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนนั้นรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมถึงการฝึกทักษะในการเขียนภาพสีน้ำ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฝีมือการวาดภาพในเชิงการค้า ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชน มีรายได้จากการวาดภาพธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน ในท้องถิ่นของตน ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกได้รู้จักหมู่บ้านนาเกาะทาดมากขึ้น สามารถนำไปจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมืองได้ มีเด็กและเยาวชนเข้าไปฝึกอบรม จำนวน 64 คน จึงได้ใช้สไลด์เป็นสื่อการสอน และใช้ภาพตัวอย่างที่วาดเสร็จแล้ว พร้อมสาธิตการวาดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ มีการดูและอย่างใกล้ชิด พบว่าเด็กมีความสนใจดีกว่าเยาวชน จึงติดตามกลุ่มของนักเรียน ชั้น ม.1 บ้านนาเกาะทาด มีความสนใจ สามารถแสดงออก วาดภาพได้ดีกว่าเยาวชน จากการติดตามผลเด็กนักเรียน ชั้น ม.1 สามารถพัฒนาฝีมือได้ดีขึ้น จึงติดตามผลต่อ เมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ชั้น ม.2 โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด จากการติดตามผลเด็กขาดอุปกรณ์อื่น ๆ มาก จึงนำเอาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน มอบให้ไว้ที่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด ศูนย์วิชาการ ทำก่อนหน้าี เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้ในการเรียนการสอนของครู ได้มอบให้ครูใหญ่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาดไว้ และคอยติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลงานมาจัดแสดงนิทรรศการ และเผยแพร่แก่ผู้สนใจต่อไป

โครงการป้องกันกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี (ใช้พืชสมุนไพร)

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการป้องกันกำจัดเหา โดยใช้พืชสมุนไพร ครั้งแรก ดำเนินการเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2535 มีผู้ เข้ารับการฝึกอบรม 43 คน มีอายุระหว่าง 4-13 ปี เอกสารสมุนไพรที่ใช้ในการป้องกันกำจัดเป็นสมุนไพรที่หาง่ายในหมู่บ้าน คือ ใบน้อยหน่า ใบทุเรียน และ ใบว่านกรณิ์ต่างๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบยูคาลิปตัส ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2535 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 33 คน มีอายุระหว่าง 5-11 ปี สมุนไพรที่ใช้มี 4 ชนิด คือ ใบกระเทียมเผา เมล็ดสะตอ เมล็ดลูกเนียง และใบชะอม นำพืชสมุนไพรแต่ละชนิดมาตำและคั้นเอาน้ำ จากนั้นนำน้ำคั้นไปผสมกับน้ำมันพืช ในอัตราส่วน 1 : 1 แล้วนำไปชะโลมศีรษะผู้เข้าร่วมโครงการ แล้วใช้ผ้าขนหนูโอบศีรษะไว้ประมาณ 45 นาที จึงสระล้างออกด้วยน้ำยาสระผม ผลการทดลองพบว่า ใบยูคาลิปตัส ผลสะตอ และลูกเนียงเป็นพืชที่มีแนวโน้มที่จะสามารถนำมาใช้ในการป้องกันกำจัดเหาได้ ซึ่งยูคาลิปตัส เป็นพืชที่ทำในหมู่บ้านได้ง่ายกว่าสะตอ และลูกเนียง ประกอบกับมีการปลูกแพร่หลายทั่วไป ไม่ต้องซื้อหา จึงเป็นที่ยกย่องว่าสามารถนำมาใช้ป้องกันกำจัดเหาได้ดีต่อไปในอนาคต

โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการให้บริการแก่ชุมชนในส่วนของระบบสาธารณูปโภคที่ชุมชนมีความต้องการเป็นหลัก พอลจะสรุปผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (1) ได้ทำการมอบวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้าน ได้ประจำที่ศาลาอีสานเขียว เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2535 ดังรายการดังต่อไปนี้ :- แก้วอัมป์ 100 ตัว, ชุดเครื่องขยายเสียง 1 ชุด, ลำโพงฮอลล์ 3 ตัว, ไมค์โครโฟนพร้อมขาตั้ง 1 ชุด, อุปกรณ์สายลำโพง 180 ทล. ดำเนินการจัดสร้างและติดตั้งหอกระจายข่าวไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2535 เพื่อใช้ในการแจ้งข่าวสารของหน่วยราชการต่าง ๆ และใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน (2) ดำเนินการติดตั้ง วางท่อประปาจากบ่อน้ำ บริเวณด้านหลังศาลาอีสานเขียว ไปสู่เรือนเพาะชำ ระยะทางประมาณ 16 เมตร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2535 (3) ทำการปรับปรุงถนน 1 สาย ด้านหลังหมู่บ้านนาคะทาด ระยะทาง 4 กิโลเมตร ขนาดกว้าง 8 เมตร ซึ่งเสร็จสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2535 นอกจากนี้ยังมีการสร้างบ่อน้ำตื้น ขนาดกว้าง 1.2 เมตร ลึก 8 เมตร จำนวน 6 บ่อ ในบริเวณหมู่บ้าน ผลการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ พอลจะสรุปในภาพรวมได้ว่า สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และในส่วนของงานปฏิบัติงาน ไม่พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านนาคะทาดได้ให้ความร่วมมือ

เอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ เป็นโครงการที่ดำเนินการตามแนวทางที่ 1 (โครงการรวม) ของส่วนโครงการมหาวิทยาลัยฯ ประเภทปฏิบัติการ และฝึกอบรมเกษตรกรโดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการที่ หมู่ 2 บ้านนากะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร (114) ประกอบไปด้วยโครงการย่อยทั้งหมด 13 โครงการย่อยดังนี้ - (1) โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก (2) โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม (3) โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด (4) โครงการป้องกันศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี (5) โครงการปลูกพืชเสริมรายได้ (6) โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร (7) โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้ (8) โครงการทำอิฐอิฐสาน (9) โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง (10) โครงการฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร (11) โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน (12) โครงการกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี และ (13) โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

หมู่บ้านนากะทาด มีพื้นที่ทั้งหมด 4,361 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 2,655 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำนา 2,221 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 343 ไร่ ปลูกไม้ผล 63 ไร่ และปลูกพืชผัก 28 ไร่ ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์น้อย และมีอินทรีย์วัตถุต่ำ เป็นดินชุดโพเนพิลลีย์ ชุดโคราช ชุดน้ำพอง ชุดร้อยเอ็ด และชุดสีทัน มีประชากร 162 ครัวเรือน เป็นชาย 391 คน และหญิง 496 คน รวม 887 คน โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ได้ดำเนินการตามลักษณะของโครงการย่อยต่าง ๆ เพื่อเป็นโครงการครบวงจร เกษตรกรซึ่งมีอาชีพหลักในการทำนาปลูกข้าว ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ สามารถรู้จักนำวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น เช่น เศษฟางข้าว เศษซากพืช และมูลสัตว์ มาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก โดยมีหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-โอ-ที ช่วยเร่งการย่อยสลายทำให้นากลับไปใช้ในไร่-นา และส่วนได้เร็วขึ้น มีผลให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และป้องกันโรคพืชที่มีสาเหตุติดต่อกับดินบางชนิดได้ ช่วยลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เศษฟางข้าว ชี้เลื่อย และอื่น ๆ เกษตรกรได้นำมาเพาะเห็ด และสามารถผลิตหัวเชื้อเห็ดได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เห็ดฟาง นอกจากนี้ยังมีเห็ดนางฟ้า นางรม นางฟ้าภูฐาน เป้าฮือ เห็ดหูหนู และเห็ดขอน เป็นต้น และนำวัสดุเหลือใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานเท่านั้น และนำวัสดุเหลือใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการเพาะเห็ดไปทำปุ๋ยหมัก กลับไปใช้ในไร่นาสวนต่อไป ได้ส่งเสริมการปลูกพืชไม้ผลเศรษฐกิจต่าง ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำนา และมีการปลูกพืชเสริมรายได้ ทั้งพืชผักและไม้ผล ได้แก่ มะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ มะขามหวาน สับปะรด น้อยหน่า มะละกอ โดยมีกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า จำนวน 20 คน เป็นแกนนำ มีการใช้ปุ๋ยหมักในการปรับปรุงบำรุงดิน และมีการควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ได้แก่ การควบคุมโรคพืชโดยใช้เชื้อจุลินทรีย์ และควบคุมแมลงโดยใช้พืชสมุนไพร เช่น สะเดา สาบเสือ และโลชั่น เป็นต้น รวมถึงการปลูกผักแบบกางมุ้ง ป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น เกษตรกรใช้มูลสัตว์ต่างๆ ไปทำปุ๋ยหมัก หรือใช้โดยตรงในไร่นาสวนผสม ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง ไก่ และปล่อยปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิเช่น ปลานิล 50,000 ตัว ปลาช่อนเทศ 15,000 ตัว ปลาดุกอุย 10,000 ตัว และปลาสร้อย 1,000 ตัว เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการสร้างสวนสมุนไพร และทำให้ปลูกต้นไม้โตเร็ว ทำสวนป่าอนุรักษ์ จัดวางระบบการให้น้ำในสวนป่าอนุรักษ์ และอบรมให้เกษตรกรรู้จักการซ่อมแซมเครื่องมือท่อน้ำแรงทางการเกษตรต่าง ๆ รวมถึงมองอุปกรณ์การซ่อมแซมเครื่องมือพื้นฐาน ให้หมู่บ้าน มีโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการกำจัดเหา โดยใช้พืชสมุนไพร มีผู้มากำจัดเหาถึง 76 คน และส่งเสริมฝึกฝนให้เยาวชน รู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมถึงการฝึกทักษะในการเขียนภาพสีน้ำ และสีน้ำมัน วาดภาพธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น แจกวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และอุปกรณ์กีฬาให้กับโรงเรียน บ้านนากระทาด นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิเช่น การจัดตั้งหอกระจายข่าว และมอบชุดเครื่องขยายเสียง ลำโพงยี่ห้อ ไมค์โครโฟนพร้อมติดตั้ง อุปกรณ์สายลำโพง ทำให้ชาวบ้านได้รับประโยชน์ในการได้รับฟังข่าวสารต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน รวมถึงการจัดมอบเก้าอี้หนัง เพื่อไว้จัดประชุมในหมู่บ้าน การล้อมรั้วลวดหนาม ล้อมรอบที่สาธารณะ บริเวณศาลาอีสานเขียว รวมถึงการตัดถนนให้หมู่บ้าน 2 สาย คือ ถนนพระจอมเกล้าลาดกระบัง 2 กว้าง 8 เมตร ระยะทาง 4 กิโลเมตร ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของชาวบ้าน ทำให้สามารถขนย้ายผลผลิตทางการเกษตร และวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น และสร้างบ่อน้ำดื่ม ขนาดกว้าง 1.2 เมตร ลึก 8 เมตร จำนวน 6 บ่อ ในบริเวณหมู่บ้าน ในภาพรวมของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ จึงมีองค์ประกอบพร้อมหลายปัจจัย

ในอันที่จะให้เกษตรกรมีความอยู่ดีกินดี และมีรายได้เพิ่มเติม จึงมีโครงการเสริมรายได้ โดยนำ
ไม่วารณี่ใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การทำอิฐอิฐสาน และการทำเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้ และเกษตรกรที่สนใจยังสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตหัวเชื้อเห็ดขยาย การเพาะเห็ดขยาย การปลูกพืชเสริมรายได้ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์อีกด้วย และการอบรมให้เกษตรกรเข้าใจถึงระบบการจัดการตลาดสินค้าเกษตรอีกด้วย

ได้มีการจัดการฝึกอบรมให้เกษตรกรเข้าใจถึง เรื่องการทำเกษตรธรรมชาติ เพื่อให้ได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และหลักปฏิบัติ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติที่จัดทำนี้ มีระยะเวลาสั้นเกินไป (1 ปีเท่านั้น) จึงยังไม่สามารถมองเห็นภาพรวมได้ชัดเจน ควรจะมีการจัดโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง และมีโครงการเสริมที่สอดคล้องกับแนวทางการใช้ทรัพยากร และพลังงานที่มีอยู่ในธรรมชาติ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลงทะเบียน วันเปิดโครงการ 3 พ.ย. 2535

ณ ศาลาอิสานเขียว บ.นากะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

จำนวน 261 คน

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
1.	นายโสสมศรี อินธิเสน	19.	นางสิงคำชาน คำภา
2.	นางเทวา ศรีสมัย	20.	นางสำรอง บัวศรี
3.	นางคำไล้ น้อยโสสมศรี	21.	นายเฉลิมพร โยธา
4.	นางแก้ว บัวศรี	22.	นางปญญา อินธิเสน
5.	นางวารี ภูมะลี	23.	นางวันชนะ กุลภา
6.	นายบาน แก้วสนิท	24.	นางบุญจันทร์ ไผะพาล
7.	นางบัวลา อินธิเสน	25.	นางคำมา สาระวัน
8.	นายท่า ขานดี	26.	นางเดือน ฟ้าบัน
9.	นายถวิล จันทะพันธ์	27.	นางจินตนา ใจชื่อ
10.	นายคำพัน อินธิเสน	28.	นางอินสวรรค์ น้อยโสสมศรี
11.	นางกา คักดีวิเศษ	29.	นางแดงอ่อน อินธิเสน
12.	นายประดับ ทองน้ำ	30.	นางบังอร จันทะพันธ์
13.	นายอำพร บุตรสุวรรณ	31.	นางคำสี พรหมอ่อน
14.	นายสนธยา บัวศรี	32.	นายชิงชัย ลมูล
15.	นายเป่ง แก่นท้าว	33.	นางเกตุดแก้ว ลมูล
16.	นายชุกิ อินธิราช	34.	นายประดิษฐ์ มะลี่ยทอง
17.	นายบุญเลิศ ประชาทิน	35.	นางบัว มะลี่ยทอง
18.	นางสุบิน เพี้ยลาด	36.	นายสันติ พรหมแสน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
37.	นางแดง พรหมแสน	59.	นางสมศรี สากระโทก
38.	นายสุรต ไยทา	60.	นางเพ็ญศรี แก้วสนิท
39.	นางทอง ไยทา	61.	นายสิทธิ์ สาระวัน
40.	นายประสาธ สุนทร	62.	นางบันภา อินธิราช
41.	นายแปลง สุนทร	63.	นางคำเพียร แก้วสนิท
42.	นายนิพล คำมูล	64.	ดช.อากาศ คอบบุตร
43.	นายสมพันธ์ คำมูล	65.	ดช.บรรจง คอบบุตร
44.	นายวิเศษ จันทะพันธ์	66.	ตญ.สาวิตรี จันทะพันธ์
45.	นางบังอร จันทะพันธ์	67.	ตญ.รัตนเดช บานดี
46.	นายลุน สิงเสียง	68.	ตญ.ภานุวัฒน์ ไชวงค์ษา
47.	นางบุญตา สิงเสียง	69.	นางเมือง โสภา
48.	นายร่าวง สุนทร	70.	นางสมัย จันทะพันธ์
49.	นายอรทัย สุนทร	71.	นางลำดวน ปัตติโยพันธ์
50.	นายจันทา พรหมอ่อน	72.	นายแสม จันทะพันธ์
51.	นางเมือง พรหมอ่อน	73.	ด.ช.ศิริชัย ภูมา
52.	นายเลี่ยน คำมูล	74.	ต.ญ.นงนุช จันทะพันธ์
53.	นางพัน คำมูล	75.	นางสุดใจ ภูมา
54.	นายดวงตา เพี้ยลาด	76.	ต.ญ.อาทิตย์ ลีพรม
55.	นางสนิท พรหมอ่อน	77.	ต.ญ.อาตวะรี อินธิเสน
56.	นายบุญเติม น้อยไสมศรี	78.	ต.ญ.อ้ออันแอ้น ทองน้ำ
57.	นางนม จันทะพันธ์	79.	ต.ญ.เมษา บานดี
58.	นางเรียม สุนทร	80.	ต.ญ.ชัมพู คำมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
81.	ตญ. เรืองจิต โสภกา	103.	นายอนันต์ สุนทร
82.	ตญ. รัตติกาล สุนทร	104.	นายยอดรัก สุนทร
83.	นายสมานมิตร พรหมอุ้น	105.	นางฉันทะนา แก้วสนิท
84.	นายพิชัย แก่นท้าว	106.	นางวิภาพร อินธิราช
85.	นายสันตลิต วงศ์สุวรรณ	107.	นายวรอินทร ชานดี
86.	ตช. วสันต์ ภูมา	108.	นางมาลา คำมูล
87.	นายวีระพงษ์ อินลี	109.	นายบุญศรี เฝียลาด
88.	นายไพโรจน์ คำมูล	110.	นายสังวาล แนนไชย
89.	นายสีดา ท้าวสันทะ	111.	นางวรรณา แก่นท้าว
90.	นายสาธิตา ศรีสวัสดิ์	112.	นางน้อย โคตรวงศ์
91.	นายอุดม โสดาวงค์	113.	นายวีระยุทธ จันทะพันธ์
92.	นายวิทยา อูปรี	114.	นางวิไลพร ตอบุต
93.	นางเมย์ อินธิเสน	115.	นางสมพร ชานดี
94.	นายนคร คำมูล	116.	นายสำรอง น้อยโสมศรี
95.	นายถนอม บัวพันธ์	117.	นายเอกสิทธิ์ น้อยโสมศรี
96.	นายวรรณ น้อยโสมศรี	118.	ต.ญ. สายชล น้อยโสมศรี
97.	นายสุรียา ตักดีวิเศษ	119.	ต.ช. อาคม ภิมูล
98.	นางปิยะ คำมูล	120.	ต.ช. สมเด็จ ยาบพนม
99.	นางแปลง สุนทร	121.	ต.ช. นานิต คำมูล
100.	นางสวัสดิ์ บัวศรี	122.	ต.ญ. กนิษฐ์ แก่นท้าว
101.	น.ส. รัชฎาพร เกตุนิลา	123.	ต.ญ. ดวงเดือน วงศ์สุวรรณ
102.	นายสำราญ โสดาวงค์	124.	ต.ญ. วิทยาต จันทะพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้เฉพาะเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
125.	ด.ญ.มณีวรรณ บุตรสุวรรณ	147.	นายบาน แก้วสนิท
126.	ด.ญ.ดารณี จันทะพันธ์	148.	ด.ญ.มนฤดี บัวศรี
127.	ด.ญ.ปิยะกุล อินธิราช	149.	ด.ช.นิกร คิตโสภา
128.	ด.ญ.นิต สมบุตร	150.	ด.ช.มนตรี ปิติโพพันธ์
129.	ด.ญ.อิสราภรณ์ มะโนรักษ์	151.	ด.ช.วีระยุทธ จันทะพันธ์
130.	ด.ญ.ประภัสสร อินธิราช	152.	ด.ช.ชมชาญ น้อยโสมศรี
131.	นางสมจวง คำฝาย	153.	ด.ช.สรพงษ์ สาระวัน
132.	นางสลิต ดอบุตร	154.	ด.ช.วีระพร แก่นท้าว
133.	นายเวียน คำมูล	155.	ด.ช.บัญญัติ แก่นท้าว
134.	นายทอง เทียนตา	156.	ด.ช.พิภพ บ้านคำภา
135.	นางมุลทา ท้าวหนะ	157.	นายโต แก่นท้าว
136.	นายธวัช สุนทร	158.	นายคำเฟื่อง แก่นท้าว
137.	นายกงดา อุปรี	159.	นายอุทัย ศรีอุทอง
138.	นายวิจิตร น้อยโสมศรี	160.	นายวิชัย จันทะพันธ์
139.	นางรส ยันนี	161.	นายสดี อินธิราช
140.	นายคำปน แก่นท้าว	162.	ด.ช.ประคองศักดิ์ คำมูล
141.	นายอึ้ง คำพาย	163.	ด.ญ.วาสนา สิมมา
142.	นายบันลี บุญชาญ	164.	ด.ญ.อนงค์ สมบุตร
143.	นายสมปอง ทวานจิตร	165.	ด.ญ.สุดใจ น้อยโสมศรี
144.	นายทาลัย อุติษสาร	166.	ด.ญ.สมสนุก จันทะพันธ์
145.	นางทรัพย์ จันทะพันธ์	167.	นางศรีสุดา คำฝาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 146. นายบุญ จันทะพันธ์

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
168.	นายเลย นาสา	190.	ดช. ชัยยันต์ น้อย โสมศรี
169.	นายทองรัตน์ บัวพันธ์	191.	ดช. ชูชาติ ชุนเทือง
170.	นางทรัพย์ จันทะพันธ์	192.	ดช. นคร จันทะพันธ์
171.	นายสีบัวลอย บัวศรี	193.	ดช. บุญแก้ว อินธิราช
172.	ด.ช. ศิลปไชย ภูมา	194.	ดช. พงษ์ศักดิ์ ระวังภัย
173.	นางสลัด จันทะพันธ์	195.	ดช. ยุทธพล น้อย โสมศรี
174.	นางแดง จันทะพันธ์	196.	ดช. วิมลรัตน์ สีนรม
175.	นางพรม ราชเสนา	197.	ดช. วิรุต อินธิเสน
176.	นางลาวลีย์ บัวศรี	198.	ดช. เสงี่ยม ทองสุ
177.	นางสุ โสภากาศ	199.	ดช. อนันต์ บุญแอต
178.	นางเชื่อง พรมอ่อน	200.	ดช. อวิเวก คำมูล
179.	นางทิพย์ภา น้อย โสมศรี	201.	ดช. อารี แชนธิราช
180.	นางสนธยา อุดระหงษ์	202.	ตญ. เต็ม ชนบุญมา
181.	นางอาภรณ์ มะโนรัมย์	203.	ตญ. นิโรจน์ น้อย โสมศรี
182.	นางทา น้อย โสมศรี	204.	ตญ. บุญา บัวศรี
183.	นางอรุณศรี คำมูล	205.	ตญ. บุขราภรณ์ มะโนรัมย์
184.	นางคำหวาน ทองนำ	206.	ตญ. ภัยวรรณ คະสาราช
185.	นางเกตุดแก้ว คำมูล	207.	ตญ. มณีรัตน์ พรมอ่อน
186.	นางคำชั้น ยันนี	208.	นส. รุ่งมา แก้วสนิท
187.	ดช. คุณศรี นครธรรม	209.	ตญ. ศิริรัตน์ บัวศรี
188.	ดช. คำ บุญฤทธิ์	210.	ตญ. สุริยะพร เรืองแสน
189.	ดช. ชวฤทธิ์ วงศ์สุวรรณ	211.	ตญ. อานงค์ อินธิเสน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่	ชื่อ - สกุล
212.	ตญ.อุลัษวรวรณ ขุนบุญมา	234.	ตญ.ศรีอังกคาร ศรีสวัสดิ์
213.	ตญ.อุลัษวัลย์ พรหมอ้น	235.	ตญ.สมหวัง ไชเหลาคำ
214.	ดช.สุรศักดิ์ นิพันธ์	236.	ตญ.อรันญา สิมมา
215.	ดช.วิญญู ไชเหลาคำ	237.	ตญ.ลำมะนา ยาบสุวรรณ
216.	ดช.อดิศักดิ์ กิมล	238.	ดช.ลำจอง อินธิเสน
217.	ดช.เรวัฒน์ เคนไชยวงศ์	239.	ดช.เจณ์ กิมล
218.	ดช.ศรายุทธ ภูมะลี	240.	ดช.ชัคคาม พรหมอ้น
219.	ดช.ศักดิ์ดา แพงอ้อ	241.	ดช.ชัยกมนต์ ของสงคราม
220.	ดช.ศิริศักดิ์ คະສາຣາຊ	242.	ดช.ตระกูล จันทะพันธ์
221.	ดช.ศัมศักดิ์ บุญแฮด	243.	ดช.ธนะวัฒน์ แก้วดวงดี
222.	ดช.สยาม แก้วไพฑูรย์	244.	ดช.ทวิศักดิ์ อินธิเสน
223.	ดช.สวัย ยาวะวัค	245.	ดช.บุญมี อุ่นสัย
224.	ดช.อดุลย์ ชันคำ	246.	ดช.พงษ์สวัสดิ์ แสนขวา
225.	ดช.อนุบาล สารทอง	247.	ดช.พงเจริญ เคนไชยวงศ์
226.	ตญ.ปัทมา บัวบาล	248.	ดช.นรมริน อุปทุม
227.	ตญ.พรรณา จันทะพันธ์	249.	ดช.มงคล อุปทุม
228.	ตญ.ภูวัลย์ คำมูล	250.	ดช.มานิต ประฮาตชัย
229.	ตญ.รัตตวัฒน์ บุญระมี	251.	ตญ.การจนา ทองล้วน
230.	ตญ.รวงทอง อุปทุม	252.	ตญ.ชชนิดา บัวศรี
231.	ตญ.ลันไย บุญแฮด	253.	ตญ.คำหล้า นະຕມ
232.	ตญ.วนิดา อุปทุม	254.	ตญ.ดอกไม้ เข้มอุทา
233.	ตญ.วิชัยพร ศรีสวัสดิ์	255.	ตญ.ธนาอมจิต อุปทุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อเสริมสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในโครงการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการวันเปิดโครงการ (20 มกราคม 2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งกรมต่าง ๆ ของโครงการวันปิดโครงการ (3 พฤศจิกายน 2535) ให้นำไปใช้

โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง และ อ.มานิต คำประกอบ

บทคัดย่อ

ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติในการทำปุ๋ยหมัก โดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535 มีเกษตรกรผู้รับการฝึกอบรมจำนวน 81 คน ภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมได้แจกหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก และเอกสารแนะนำการทำปุ๋ยหมักแก่ผู้เข้ารับการอบรมทุกคน ได้ผลิตหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักบรรจุถุง ขนาด 6x9 เซนติเมตร น้ำหนักสุทธิ 150 กรัม จำนวนไม่ต่ำกว่า 15,000 ถุง และยังได้แจกจ่ายแก่เกษตรกรอื่น ๆ ที่สนใจในหมู่บ้านนาเกาะทาด และหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักใช้ในไร่-นา-สวนต่อไป นอกจากนี้ยังแจกจ่ายแก่เกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมในโครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม และโครงการปลูกพืชเสริมรายได้ ตลอดระยะเวลาของโครงการ ซึ่งจากโครงการนี้ซึ่งสรุปว่า เกษตรกรจะสามารถผลิตปุ๋ยหมักที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาใช้เองทั้งในปัจจุบันและอนาคต และยังเป็นการช่วยปรับปรุงคุณสมบัติของดินให้สามารถป้องกันกำจัดเชื้อโรคในดินบางชนิดได้ อันมีผลให้พื้นที่ทำการเกษตร ได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น จะสามารถช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาป้องกันกำจัดเชื้อราในดินบางชนิดได้ การใช้ปุ๋ยหมักคุณภาพดีจึงนับว่าเป็นพื้นฐานหรือองค์ประกอบสำคัญของแนวทางทำการเกษตรธรรมชาติ

คำนำ

ปัจจุบันเกษตรกรกำลังประสบปัญหาผลผลิตทางการเกษตรต่ำลง ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง (ต่ำ) รวมถึงปัญหาคีตรูพืช ซึ่งเป็นผลมาจากที่เกษตรกรใช้พื้นที่เพาะปลูกติดต่อกันมานาน โดยไม่มีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุลงดิน ไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า การหักล้าง ถ่วงพง การทำลายป่าไม้ มีผลให้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ในธรรมชาติลดลง ประกอบกับไม่ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ทำให้หน้าดินแข็ง และสูญเสียโครงสร้างของดิน รวมถึงสภาพภูมิอากาศในเขตร้อนชื้น และฝนตก ทำให้อินทรีย์วัตถุในดินสลายตัวไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งน่าจะมีการสนับสนุนให้เกษตรกรรู้จักและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยหมักใช้เองในไร่-นาและสวน เพื่อช่วยปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตของพืช

การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน จำเป็นจะต้องเน้นการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ให้มากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่เหมาะสมเข้ามาช่วย มากกว่าที่จะเพิ่ม โดยการขยายพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินจะมีผลต่อการเจริญของพืช และได้รับผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ในที่สุด

เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปแล้วว่า การปลูกพืช โดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน มีผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง การใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ (ปุ๋ยเคมี) อย่างเดียว ติดต่อกันเป็นเวลานาน มีผลให้หน้าดินแข็งและสูญเสียโครงสร้างของดิน ตลอดจนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช มีผลให้สิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดินถูกทำลาย ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ กำลังประสบกันในปัจจุบันนี้ การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีปราบศัตรูพืช นับว่าเป็นปัจจัยสาเหตุส่วนหนึ่ง ต่อการสูญเสียความสมดุลธรรมชาติ ฉะนั้นถ้าหากเกษตรกรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการทำเกษตรแบบธรรมชาติแล้ว จะสามารถช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาความสมดุลย์ของสิ่งแวดล้อมด้วย

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก โดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมักประสิทธิภาพสูง
2. อบรมเกษตรกรให้รู้จักการทำปุ๋ยหมัก นำไปใช้ปรับปรุงบำรุงดิน
3. ใช้ปุ๋ยหมัก ปรับปรุงคุณภาพดิน

วิธีการดำเนินงาน

1. การผลิตหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที บดเศษพืชให้ละเอียด ด้วยเครื่องบดละเอียด แล้วผสมมูลสัตว์ (วัว) ตามอัตราส่วน แล้วนำไปอบฆ่าเชื้อในห้องอบไอน้ำ ที่อุณหภูมิ 110 องศาเซลเซียส 3 ชั่วโมง เป็นเวลาติดต่อกัน 3 วัน จากนั้นนำจุลินทรีย์ต่าง ๆ ที่ผ่านการทดสอบคุณสมบัติการย่อยสลายเศษซากพืชมาแล้ว จำนวนหลายชนิด ซึ่งเลี้ยงไว้ในอาหารเลี้ยงเชื้อมันฝรั่ง นำมาเชื้อใส่กองพืชบดละเอียดที่ผ่านการอบไอน้ำฆ่าเชื้อแล้ว ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน และบ่มไว้ในห้องบ่มเชื้อ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยทำการกลับกองทุกสัปดาห์ ซึ่งนำมาบรรจุถุง ขนาด 6x9 เซนติเมตร น้ำหนักสุทธิ 150 กรัม และขึ้นถุงพลาสติกบรรจุหัวเชื้อด้วยเครื่องขึ้นถุง เก็บไว้ในการฝึกอบรมและแจกจ่ายเกษตรกรต่อไป

2. การจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติแก่เกษตรกร

2.1 ติดต่อประสานงานกับข้าราชการในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล และข้าราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 สสำรวจพื้นที่ นัดแนะคณะกรรมการหมู่บ้านฯ และเกษตรกรเพื่อการฝึกอบรม

2.3 ออกแบบสอบถามความรู้เรื่องปุ๋ยหมักก่อนและหลังการฝึกอบรม

2.4 จัดให้มีการฝึกอบรมเกษตรกร

2.5 ติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและวิจัยโดยใช้เชื้อราบางชนิดเป็นตัวย่อยสลายเซลลูโลส พบว่ามีเชื้อราหลายชนิด ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อพืช มนุษย์และสัตว์ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการย่อยสลายวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ ได้ (ดวงทิพย์, 2532 และจามีกร, 2533) เกษม (2534) พบว่าการแยกเชื้อราในดินบริเวณรอบรากพืชต่าง ๆ โดยวิธี soil plate technique จัดจำแนกได้ 23 species

ตั้งชื่อ เอกลักษณ์ที่สงวนไว้สำหรับโครงการวิจัยเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
 ดังนี้คือ Achaetomium thalavioides, Aspergillus flaviceps, A. flavus,
 ไม่ว่าจะผิดๆที่สิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A. ochraceus, A. terreus, Chaetomium aureum, C. bostrychodes, C. cupreum, Cunninghamella beinieri, C. echinulata, Emericella nidulans, Eurotium spp., Fusarium solani, Gilbertella persicaria, Gliocladium virens, Penicillium spp., Rhizopus arrhizus, R. oligosporus, R. oryzae, Sphaerosporium spp., Syncephalastrum racemosum, Trichoderma harzianum และ T. viride และจากการทดสอบคุณสมบัติในการย่อยสลายเซลลูโลสในวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ แกลบ ฟางข้าว กระดาษ เปรียบเทียบกับพลาสติก เป็นเวลา 30 วัน ที่อุณหภูมิย่อยสลายแกลบ ฟางข้าว และกระดาษ ทำให้วัสดุย่อยตัวและมีสีคล้ำ น้ำหนักวัสดุลดลง และความหนาแน่นของสปอร์เพิ่มขึ้น ซึ่งสรุปว่าเชื้อราเหล่านี้สามารถนำไปเพิ่มประสิทธิภาพในการทำปุ๋ยหมักได้ และจากการผลิตปุ๋ยหมักจากผักตบชวา โดยใช้จุลินทรีย์ช่วยเร่งการย่อยสลาย ได้แก่ C. cupreum (CC) และ Penicillium oxalicum (PO) ซึ่งเลี้ยงเพิ่มปริมาณเชื้อในอาหารที่เป็นวัสดุอินทรีย์บด และอบฆ่าเชื้อแล้วที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 นาที ก่อนที่จะย้ายเชื้อราทั้งสองลงไปผลิตเป็นหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก 8 ชนิด คือ (1) CC + ฟางข้าวบด (2) CC + รำข้าว + ข้าวโพดปน (1:1) (3) CC + รำข้าว + ถั่วเขียวปน (1:1:1 โดยน้ำหนัก) (4) CC + ฟางข้าวบด + ข้าวโพดปน (1:1 โดยน้ำหนัก) (5) CC + ฟางข้าวบด (6) PO + รำข้าว + ข้าวโพดปน (1:1 โดยน้ำหนัก) (7) PO + รำข้าว + ชี้แฉะแกลบ + ถั่วเขียวปน (1:1:1 โดยน้ำหนัก) และ (8) PO + ฟางข้าวบด + ข้าวโพดปน (1:1 โดยน้ำหนัก) พบว่าเชื้อเร่งปุ๋ยหมักที่ผลิตจาก C. cupreum ในข้าวโพดปน + รำข้าวหรือฟางบด + ข้าวโพดปน มีระดับการย่อยสลายผักตบชวาได้ในระดับปานกลาง และเชื้อ P. oxalicum เลี้ยงร่วมกับฟางข้าวบด ย่อยสลายผักตบชวาได้ดีที่สุด อย่างไรก็ตาม เชื้อทั้งสองชนิดสามารถย่อยสลายผักตบชวาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกองปุ๋ยหมัก และ C. cupreum มีกิจกรรมการย่อยสลายดีกว่า P. oxalicum (เกษม, 2535) นอกจากนี้ยังพบว่าเชื้อเร่งปุ๋ยหมักที่ผลิตขึ้น 8 ชนิด โดยใช้ C. globosum และ C. cupreum ได้แก่ CG1, CG2, CG3, CG4, CC1, CC2, CC3, และ CC4 สามารถเร่งการย่อยสลายฟางข้าว หญ้าขน แกลบ จอกแทน ได้ดี (เกษม และวัฒนชัย,

เอกสาร 2534) และยังมีรายงานว่า C. cupreum ก็สามารถควบคุมเชื้อราสาเหตุโรคไหม้ของข้าวได้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(เกษม, 2532), โรคเหี่ยวของมะเขือเทศ โรคโคนเน่าของข้าวโพดและมะเขือเทศ เป็นต้น (เกษม, 2532; เกษม, 2533 และเกษม, 2534)

ผลการดำเนินงาน

1. การผลิตเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที

ได้พัฒนาผลิตเชื้อเร่งปุ๋ยหมักขึ้นมาจากจุลินทรีย์หลายชนิดที่แยกได้จากดิน และจากกองปุ๋ยหมัก ซึ่งมีทั้งแบคทีเรียและเชื้อรา ซึ่งเป็นเชื้อราที่ยังไม่มีรายงานว่าเป็นอันตรายกับมนุษย์ พืชและสัตว์ การผลิตหัวเชื้อ ทำการผลิตที่ ตึกเห็ด ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยบรรจุในถุงพลาสติกชนิดหนา ขนาด 6x9 เซนติเมตร น้ำหนักสุทธิถุงละ 150 กรัม เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 15,000 ถุง เพื่อแจกแก่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย และเกษตรกรที่สนใจทั่วไป

2. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

20 มกราคม 2535 พิธีเปิดโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ได้สำรวจและให้เกษตรกรลงทะเลเวียนแสดงความประสงค์จะฝึกอบรมการผลิตปุ๋ยหมัก โดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที

23 กุมภาพันธ์ 2535 พัฒนาการจังหวัด เป็นประธานในพิธีเปิดการอบรม ซึ่งมีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 81 คน มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและสาธิตการทำกองปุ๋ยหมัก ตลอดจนตั้งกลุ่มเกษตรกรทำปุ๋ยหมัก ดูแลรักษาและแจกหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแก่เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมทุกคน

28 มีนาคม 2535 ติดตามผลการทำปุ๋ยหมัก นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักไปแจกเพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภายในและทำเรื่องเก็บปุ๋ยหมักประจำหมู่บ้าน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 24 เมษายน 2535 ติดตามผลการทำปุ๋ยหมัก นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักไปแจกเพิ่มเติม แก่เกษตรกรที่สนใจในหมู่บ้านอื่น ๆ และเก็บปุ๋ยหมักได้ที่แล้ว ไว้ ในโรงปุ๋ยหมัก
- 14 พฤษภาคม 2535 ติดตามผลการทำปุ๋ยหมัก นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักไปเก็บสมทบไว้ ที่โรงเก็บปุ๋ยหมัก
- 1-5 มิถุนายน 2535 ติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบกองปุ๋ยหมักของเกษตรกรที่ นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักไปปฏิบัติจริง
- 27-29 มิถุนายน 2535 นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแจกแก่เกษตรกรในโครงการปลูกไม้โตเร็ว เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
- 1-6 กันยายน 2535 นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแจกแก่เกษตรกรในโครงการปลูกพืชเสริม รายได้
- 19-22 ตุลาคม 2535 ติดตามผลและสรุปผลการดำเนินงาน นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักไป เก็บไว้เพิ่มเติม
- 1-6 พฤศจิกายน 2535 พิธีปิดโครงการรวม-อธิบายสรุปผลการดำเนินงาน และจัด อบรมเกษตรกรเรื่อง ปุ๋ยหมักกับการทำเกษตรธรรมชาติ

สรุปผลการดำเนินงาน

เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที ได้ค้นพบและผลิตจากจุลินทรีย์หลายชนิด ซึ่งได้รับมา จากผลงานวิจัย ทำการผลิตเชื้อเร่งปุ๋ยหมักบรรจุถุง ที่คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และนำไปเผยแพร่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักใช้ และนำไปปฏิบัติจริง มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 81 คน นอกจากนี้ยังแจกเอกสาร แนะนำ หัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก และนำวิดีโอ เรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักโดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที ไปฉาย ให้เกษตรกรในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่สนใจอีกเป็นจำนวนมาก มีผลให้เกษตรกรรู้จักและ เข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ไปปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการผลิตปุ๋ยหมัก

ณ ศาลาอีสานเขียว

- 21 กุมภาพันธ์ 2535 นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไป
- 9.00- 9.45 น. เกษตรกรลงทะเบียน-รับแฟ้มเอกสาร
- 9.45-10.00 น. ประธานในพิธีจัดรูปเทียนบูชาพระ (พัฒนาการจังหวัด)
- 10.00-10.15 น. หัวหน้าโครงการกล่าวรายงาน
- 10.15-10.30 น. ประธานในพิธีกล่าวเปิดการฝึกอบรม
- 10.30-10.45 น. ถ่ายภาพหมู่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 10.45-12.00 น. บรรยายเรื่อง เทคนิคการใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมักจากจุลินทรีย์และการใช้
จุลินทรีย์ควบคุมโรคพืช
(ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง)
- 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหาร
- 13.00-14.00 น. บรรยายเรื่อง การทำปุ๋ยหมักโดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก
(อ.มานิต คำประกอบ)
- 14.00-16.00 น. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติและสาธิตการทำกองปุ๋ยหมัก
(อ.มานิต คำประกอบ, ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง)
- 16.00-16.30 น. สรุปการฝึกอบรม ตอบปัญหาและข้อซักถามต่าง ๆ
- 16.00-16.45 น. แจกหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก และจัดตั้งกลุ่มทำปุ๋ยหมักเพื่อดูแลรับผิดชอบ
กองปุ๋ยหมัก
- 16.45-17.00 น. ผู้ใหญ่บ้านกล่าวปิดการฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อคณะกรรมการเข้าอบรมโครงการผลิตบุ๋ยหมัก โดยใช้เชื้อเร่งบุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที
บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	นางกุลลาบ คำเหล่า	20	นางทัศนีย์ ชาเหล่า
2	นายคำไล้ น้อยโสมศรี	21	นายต้องตา อินธิราช
3	นายสมร ฤทธิดี	22	นายถวิล จันทะพันธ์
4	นายคอง บุญกา	23	นายณรงค์ ราชสุภา
5	นายคำพอก สังข์ชัน	24	นายศรี โยธา
6	นางทองจันทร์ จันทะพันธ์	25	นายกิ อินธิราช
7	นางแฉว จันทะพันธ์	26	นายเสมอ สุขใจ
8	นายคาน เพี้ยลาด	27	นางไคร คำมูล
9	นายเอนก เชษฐาไชย	28	นางลำดวน ปิติโยภักดิ์
10	นายคำไร่ โพธิราช	29	นายยัง สาทิ
11	นายสาย จันทะพันธ์	30	นายโอง ไทรพรม
12	นางเมือง โสภา	31	นางนี แก่นท้าว
13	นายมะลิวัลย์ คำเตชะ	32	นางรัชฎาภรณ์ เกตุนิรา
14	นายพันธ์มทา วัฒนิตตา	33	นางคำชัน ยันนี
15	นายอนันตเดช ราชโสภา	34	นายคำภา ท้าวันทะ
16	นายบุญทิม มุงธิราช	35	นายพลรัตน์ บัวศรี
17	นางอรพิน มุงธิราช	36	นายประพันธ์ น้อยโสมศรี
18	นางอารีรัตน์ ผิวโพม่วง	37	นายบุญมา ศรีสมัย
19	นางอรพิน คำเตชะ		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
38	นายคำพันธ์ อินธิเสน	60	นายสิงค์คำ ชานคำภา
39	นายชูศักดิ์ ช่าเหลา	61	นายบุญส่ง กิมูล
40	นายเตียงคำ ไตรคำ	62	นายศรีคำ ท้าวันทะ
41	นายธงชัย กิมูล	63	นางนุ้ม จันทรพันธ์
42	นางคำมา สาละวัน	64	นางเวช อินธิเสน
43	นางเต้า คำมาย	65	นางถนอมศรี อินธิเสน
44	นางคำทมน นาดี้	66	นางล้วน อินธิเสน
45	นายแก้ว บัวศรี	67	นางสมัย จันทะพันธ์
46	นางอินสวรรค์ น้อยโสมศรี	68	นางรำไพ บัวศรี
47	นางทรัพย์ จันทะพันธ์	69	นายค่าน แก้วสนิท
48	นางเสงี่ยม น้อยโสมศรี	70	นายเฉลิมพร โยธา
49	นายคำพ บัวศรี	71	นายคำพ บัวศรี
50	นางบัวถา คำผาย	72	นายทองใบ กุลละภา
51	นายบิง แก่นท้าว	73	นายโสม บุญกา
52	นางบัวลอย บัวศรี	74	นายสนิท อินธิเสน
53	นายโสมณ แก้วสนิท	75	นายโยธา ยันนี
54	นายเลียง คำมูล	76	นายถวิล สุนทร
55	นายอุชาติ แสนพ	77	นายอุทัย ศรีอุทา
56	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	78	นางลาวลย์ บัวศรี
57	นางสัด จันทรพันธ์	79	นางอาภรณ์ มะโนรักษ์
58	นางเพชร จันทรพันธ์	80	นางทิพย์ภา น้อยโสมศรี
59	นางวิไล แก้วไพฑูรย์	81	นายกำนล โยธา
		82	นายประดับ ทองน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มทำบุญหมัก

1. นายถวิล จันทะพันธ์	หัวหน้ากลุ่ม
2. นายกี อินธิราช	ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม
3. นายเสมอ สุขใจ	ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม
4. นายเฉลิมพร โยธา	ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม

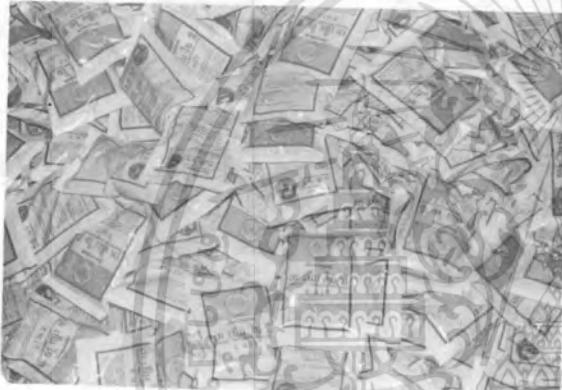
ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ซึ่งถ้าหน่วยงานของ รัฐให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ก็จะเกิดประโยชน์ระยะยาวแก่เกษตรกร สามารถช่วยอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี หรือ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และ ในที่สุดเกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการผลิตผลผลิตสูงขึ้น การสอบถาม และสำรวจจากเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ปรากฏ ขาดการส่งเสริมให้มีการทำบุญหมักอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะมีหน่วยของรัฐเข้ามารับผิดชอบ และส่งเสริมอย่างจริงจังเป็น โครงการต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

1. เกษม สร้อยทอง. 2535. การผลิตปุ๋ยหมักจากผักตบชวา โดยใช้จุลินทรีย์ช่วยย่อยสลาย. วารสารศูนย์บางพระ 29(1) : 15-18.
2. เกษม สร้อยทอง. 2534. การควบคุมโรคโคนเน่าของมะเขือเทศที่เกิดจากเชื้อรา Sclerotium rolfsii โดยชีววิธีในสภาพไร่. วารสารศูนย์บางพระ 28(2) : 15-17.
3. เกษม สร้อยทอง. 2534. การแยกเชื้อราในดินและการทดสอบคุณสมบัติในการย่อยสลายเซลลูโลส. แก่นเกษตร 19(4) : 218-225.
4. เกษม สร้อยทอง. 2533. การใช้รา Chaetomium gracile ในการควบคุมโรคเหี่ยวของมะเขือเทศที่เกิดจากเชื้อรา Fusarium oxysporum f. sp. lycopersici. การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 8. เทคนิคของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. หน้า 45 (บทคัดย่อ)
5. เกษม สร้อยทอง. 2532. การควบคุมโดยชีววิธีของโรคโคนเน่าข้าวโพดหวานที่เกิดจากเชื้อรา Sclerotium rolfsii ในสภาพไร่. วารสารโรคพืช 9 3-4) : 47-53.

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของโครงการศึกษาและพัฒนาชนบทของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาชนบท
 ไม่สามารถใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุตบแต่งเผยแพร่ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งทั้งในรูปแบบ
 ปรินต์และอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 4 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

ภาพที่ 5 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการอนุรักษ์ ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง และ อ.มานิต คำประกอบ

บทคัดย่อ

ทำการสำรวจพื้นที่ทำการเกษตร และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้านนาเกาะทาด ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 4,361 ไร่ มีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนต่ำ ลักษณะดินเป็นดินชุดโพนพิสัย ดินชุดโคราช ดินชุดน้ำพอง ดินชุดร้อยเอ็ด และดินชุดสีทันสภาพดินโดยทั่วไป มีความเป็นกรดปานกลาง มีอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 แหล่ง คือ ห้วยเชียงเพ็ง ใช้เป็นพื้นที่สำหรับการเพาะปลูก ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน 300 ไร่ แหล่งน้ำมีขนาดกว้าง 18 เมตร ยาว 1,000 เมตร และลำห้วยกุดอิน มีขนาดกว้าง 320 เมตร ยาว 640 เมตร พื้นที่ได้รับประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน 130 ไร่ และยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นอีก 2 แห่ง มีขนาดพื้นที่แห่งละ 1 ไร่ มีบ่อน้ำบาดาล 6 บ่อ โดยทั่วไปเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ปลูกข้าวเหนียว และข้าวเจ้ามะลิ 105 ปลูกปอ มันสำปะหลัง มะม่วง และอื่น ๆ มีการเลี้ยงสัตว์ปีก (เป็ด-ไก่) ประมาณ 850 ตัว โค 93 ตัว กระบือ 240 ตัว และสุกร 25 ตัว พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,655 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา 2,221 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา 2,221 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 343 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 63 ไร่ พื้นที่ปลูกผัก 28 ไร่ มีจำนวนประชากร 162 ครัวเรือน เป็นชาย 391 คน และหญิง 496 คน รวม 887 คน สำหรับโครงการนี้ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเกษตรกร เพื่อให้รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ยืนต้น โตเร็ว ในที่สาธารณะ และในไร่-นาของตนเอง ได้แก่ ชมพู่พันธุ์ทิพย์ ประมาณ 10,000 ต้น แคน 1,000 ต้น มะพร้าว 1,000 ต้น ฝรั่ง 1,000 ต้น มะค่าโมง 100 ต้น โมกมัน 100 ต้น ไม้แดงเตี้ย 50 ต้น ทรงบาดาล 100 ต้น ทองอุไร 100 ต้น เสลา 100 ต้น ตะแบก 100 ต้น ไม้ป่า 50 ต้น ไม้รวก 50 ต้น มะขามบ้าน 100 ต้น ชัยพฤกษ์ 100 ต้น ชีเหล็กบ้าน 100 ต้น นนทรี 100 ต้น กระถินเทพา 100 ต้น

นอกจากนี้ได้ทำการตัดถนนโรยลูกรังความยาว 2 กิโลเมตร เชื่อมต่อระหว่างแหล่งน้ำธรรมชาติไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปยังพื้นที่ทำการเกษตรและถนนสายหลักของหมู่บ้าน ปลุกและอนุรักษ์ดิน ไม้สองข้างทาง ทั้งนี้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในอันที่จะให้เกิดความสะดวกต่อการขนย้ายวัสดุทางการเกษตร และผลผลิตทางการเกษตรให้สะดวกขึ้น มีการวางระบบน้ำ โดยการสูบน้ำจากบ่อธรรมชาติและต่อท่อประปา เข้าไปยังพื้นที่สวนป่าอนุรักษ์ ตลอดจนการทำรั้วลวดหนามล้อมรอบบริเวณสวนป่าอนุรักษ์ และศาลาอีสานเขียวในพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนี้มีทั้งหมด 163 คน ได้มีทัศนคติและความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก การปลุกไม้ยืนต้นโตเร็ว เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ รวมถึงแนวทางในการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ

คำนำ

การอนุรักษ์ดินและน้ำ มีผลต่อการปรับสภาพความสมดุลของธรรมชาติ ช่วยรักษาสภาพของต้นน้ำ ลำธาร และการคงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ในปัจจุบันสภาพป่าได้หมดไปเรื่อย ๆ เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการหักร้างถางพงและการทำลายป่าอยู่ตลอดเวลา โครงการนี้จึงนับว่าจำเป็นยิ่ง ต่อการสร้าง ความเข้าใจให้เกษตรกรในการที่จะยึดอาชีพทางการเกษตรต่อไปจนถึงชั่วลูกหลาน ให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการทำการเกษตรธรรมชาติ อันจะมีผลต่อการปรับปรุงบำรุงดินและลดการพังทลาย การชะล้างของน้ำได้ และมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. ส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้เหมาะสมต่อการปลูกพืชในแนวทางการทำเกษตรธรรมชาติ
2. ส่งเสริมการปรับปรุงดินให้มีคุณสมบัติในการป้องกันกำจัดเชื้อสาเหตุทำให้เกิดโรคพืชในดินที่สำคัญบางชนิด (suppressive soils)
3. ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืช
4. ส่งเสริมให้มีการปลุก ไม้ยืนต้นโตเร็ว เพื่ออนุรักษ์ดินและแหล่งน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการดำเนินงาน

1. สํารวจพื้นที่ทำการเกษตรและข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน
2. สํารวจพื้นที่ดินที่ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร
3. จัดอบรมเกษตรกรในเรื่องแนวทางการปรับปรุงดินให้มีคุณสมบัติในการป้องกัน

เชื้อโรคพืชในดินบางชนิด และแนวทางการทำเกษตรธรรมชาติ

4. แจกผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากจุลินทรีย์ต่อต้านเชื้อโรคพืชในดินให้แก่เกษตรกร นำไปใช้ในไร่-นา-สวน ควบคู่กับการทำปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ปรับปรุงบำรุงดิน
5. ปลุกไม้ยืนต้นโตเร็ว เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
6. ติดตามผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลาของ โครงการ

ผลการดำเนินงาน

- 20 มกราคม 2535 - พิธีเปิดโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ ได้สำรวจพื้นที่และข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ให้เกษตรกรที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการลงทะเบียน แสดงความประสงค์ และได้อธิบายถึงการดำเนินการของโครงการในเบื้องต้น
- 22 กุมภาพันธ์ 2535 - สํารวจพื้นที่และข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน เพื่อหาแหล่งปลูกไม้โตเร็ว ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ รวมถึงการสำรวจแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 27 มีนาคม 2535 - สํารวจและกำหนดพื้นที่ปลูกสวนป่าอนุรักษ์ และกำหนดเส้นทางทำถนนพระจอมเกล้าลาดกระบัง 1 ความยาว 2 กิโลเมตร ไปยังแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 23 เมษายน 2535 - บุกรุกและตัดถนนไปยังแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 13 พฤษภาคม 2535 - โรยลูกรังบนผิวถนนตัดใหญ่ เชื่อมต่อระหว่างแหล่งน้ำธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า และพื้นที่ทำการเกษตร

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1-5 มิถุนายน 2535 - ปลูกต้นไม้ยืนต้นโตเร็วในส่วนป่าอนุรักษ์ ใช้ปุ๋ยหมักโรยกัน
หลุม และอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 27-29 มิถุนายน 2535 - นำหัวเชื้อเร่งปุ๋ยหมักแจกแก่เกษตรกรในการนำไปทุกปุ๋ยหมัก
ใช้ในการปลูกไม้โตเร็วที่ไร่-นาของตนเอง รวมถึงการ
แจกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ
- 1-6 กันยายน 2535 - วางระบบการให้น้ำ การสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ต่อ
ท่อประปาเข้าไปยังบริเวณสวนป่าอนุรักษ์ ปลูกพันธุ์ไม้โตเร็ว
เพิ่มเติม
- 19-22 ตุลาคม 2535 - ปักเสาและล้อมรั้วลวดหนามล้อมรอบสวนป่าอนุรักษ์ และ
ศาลาอีสานเขียว ตลอดจนถึงติดตามผลของโครงการ และ
แจกพันธุ์ไม้แก่เกษตรกร
- 1-6 พฤศจิกายน 2535 - นิธิปิดโครงการ - อธิบายสรุปผลการดำเนินงานและจัด
อบรมเกษตรกรเรื่อง การอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม
กับการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 36 คน
มีการสร้างสวนป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ และปลูกไม้ยืนต้นโตเร็วในพื้นที่สาธารณะประโยชน์
โดยมีการจัดระบบการให้น้ำ ด้วยการตั้งปั๊มสูบน้ำ วางท่อประปาเข้าไปยังสวนป่าอนุรักษ์ เพื่อ
บำรุงรักษาสภาพสวนป่าอนุรักษ์ในฤดูแล้ง และสร้างรั้วลวดหนามล้อมรอบสวนป่าอนุรักษ์ และบริเวณ
ศาลาอีสานเขียวทั้งหมด นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างถนนโรยลูกรัง ความยาว 2 กิโลเมตร กว้าง
8 เมตร เพื่อเชื่อมต่อระหว่างแหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร จัดให้
เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการรักษาสภาพความเป็นอุดมสมบูรณ์ของ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
หรือวิชาชีพ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	นายสวัน โคตรวงศ์	21.	นายประเสริฐ สุนทร
2.	นายถวิล สุนทร	22.	นายลี สุนทร
3.	นายวิชัย คำมูล	23.	นายสมจิตร มะลียทอง
4.	นายตัง เพี้ยลาด	24.	นางบุญเคียร จันทะพันธ์
5.	นางสวรรค์ โคตรวงศ์	25.	นายสาย จันทะพันธ์
6.	นางมุดชา แก้วสนิท	26.	นายสิงคำ ขานคำภา
7.	นาง โน ชัยพรม	27.	นายธเนตร จันทะพันธ์
8.	นางโยธา ยันณี	28.	นายวิเศษ จันทะพันธ์
9.	นางคำชื่น ยันณี	29.	นางนี แก่นท้าว
10.	นางอุทัย คำมูล	30.	นายไพโรจน์ ไชวงษา
11.	นายทิพย์ คำมูล	31.	นางนาง คอบบุตร
12.	นายบุญรวม เพี้ยลาด	32.	นายบุญเทือญ คำมูล
13.	นางอรุภารัตน์ จันทะพันธ์	33.	นายท่า คำมูล
14.	นายบุญรวม อินธิเสน	34.	นายลำภา ยันณี
15.	นายบุญสม พงศ์ศรี	35.	นายสมร คำมูล
16.	นางกา ศักดิ์วิเศษ	36.	นายบุญล้วน กุลภา
17.	นางสีเมือง โสภา	37.	นายพาดาน แก่นท้าว
18.	นายคำตัน นาคูน	38.	นางเที่ยง คำมูล
19.	นายทรงศักดิ์ แก้วสนิท	39.	นางสมัย จันทะพันธ์
20.	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	40.	นายอวยพร ไทสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
41.	นายสิงทอง บุตรสุวรรณ	63.	นายสมศักดิ์ ภูมา
42.	นายกาไว จันทะพันธ์	64.	นายเจริญ น้อยโสมศรี
43.	นายสันติ พรหมแสง	65.	นางบ็อง น้อยโสมศรี
44.	นายสำราณ คุณธรรม	66.	นายวิจิตร น้อยโสมศรี
45.	นายละคร น้อยโสมศรี	67.	นายทงตา อูปรี
46.	นายทะเลม สารวัน	68.	นายคำเพียน แก้วสนิท
47.	นายอุดม น้อยโสมศรี	69.	นายชาน แก้วสนิท
48.	นายแสง อินธิราช	70.	นายศรีคำ ท้ายนันทะ
49.	นายมี มีาวมาเมือง	71.	นายอุดม ไส่ดาวงค์
50.	นายสด อินธิเสน	72.	นายลี พรหมอ่อน
51.	นายหนูทาย ประชานัน	73.	นายเข้มมา พรหมอ่อน
52.	นายทอง บุญตา	74.	นายทา คำผาย
53.	นายพัน น้อยโสมศรี	75.	นายจันดา พรหมอ่อน
54.	นายเหลา ฮามพนม	76.	นายทองดำ ประภุโยพันธ์
55.	นางอุไร คำมูล	77.	นายสาเลย นาดิ
56.	นายสีบัวลอย บัวศรี	78.	นายคุณ นาดิ
57.	นายใหม่ บุญตา	79.	นายโสภา คำมูล
58.	นายชาน อินราช	80.	นายทรงชัย คำมูล
59.	นายอุทัย ศรีอุษา	81.	นายบุญสงค์ คำมูล
60.	นายสุวรรณ จันทะพันธ์	82.	นายดวงตา เพี้ยลาด
61.	นายเถง จันทะพันธ์	83.	นายคาน เพี้ยลาด
62.	นางพรหม ราชเสนา	84.	นายสุวิต คอบบุตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุยอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
85.	นายแดง สิงโคตร	107.	นายบพิตร น้อยโสมศรี
86.	นายนา ผ่านสุวรรณ	108.	นายตัน สารวัน
87.	นายทองลับ ไผยศาล	109.	นายสาย สารวัน
88.	นายสุทัศน์ ภูมิ	110.	นายคำพัด สารวัน
89.	นายบุญมาก ศรีสมัย	111.	นายประสิทธิ์ สารวัน
90.	นายคำคุณ บัวศรี	112.	นายโต๊ะ แก่นท้าว
91.	นายเอนก น้อยโสมศรี	113.	นายจันดี อินธิเสน
92.	นายบุญเทียม มะโนรักษ์	114.	นายประสาธ แก้วฝ้าย
93.	นายทองพัน บ้านพัน	115.	นายบุญชม แจ่มบุญมา
94.	นายคำดี นาดี้	116.	นายคำจัน อินธิเสน
95.	นายมาก แก้วฝ้าย	117.	นายเลี่ยน คำมูล
96.	นายถวิล สุนทร	118.	นายชื่น คำมูล
97.	นายหล่ม ลิ่งเสียง	119.	นายเฉลิมพร โยธา
98.	นายประดับ ทองน้ำ	120.	นายบุญมา ชานคำภา
99.	นายโท บัวศรี	121.	นายประสาธ สุนทร
100.	นายประวิทย์ แก้วสนิท	122.	นายแสง โยธา
101.	นายคำพันธ์ อินธิเสน	123.	นายถวิล จันทะพันธ์
102.	นางทุม บัวศรี	124.	นายพัฒนา โยธา
103.	นายสมฤทธิ์ มุงธิราช	125.	นายกิ อินธิราช
104.	นายทาทอน บัวศรี	126.	นายเตียง อินธิราช
105.	นายอิตตา อินธิเสน	127.	นายเซียง คำผาย
106.	นายล้วน อินธิเสน	128.	นายเมือง ท้าวันทะ

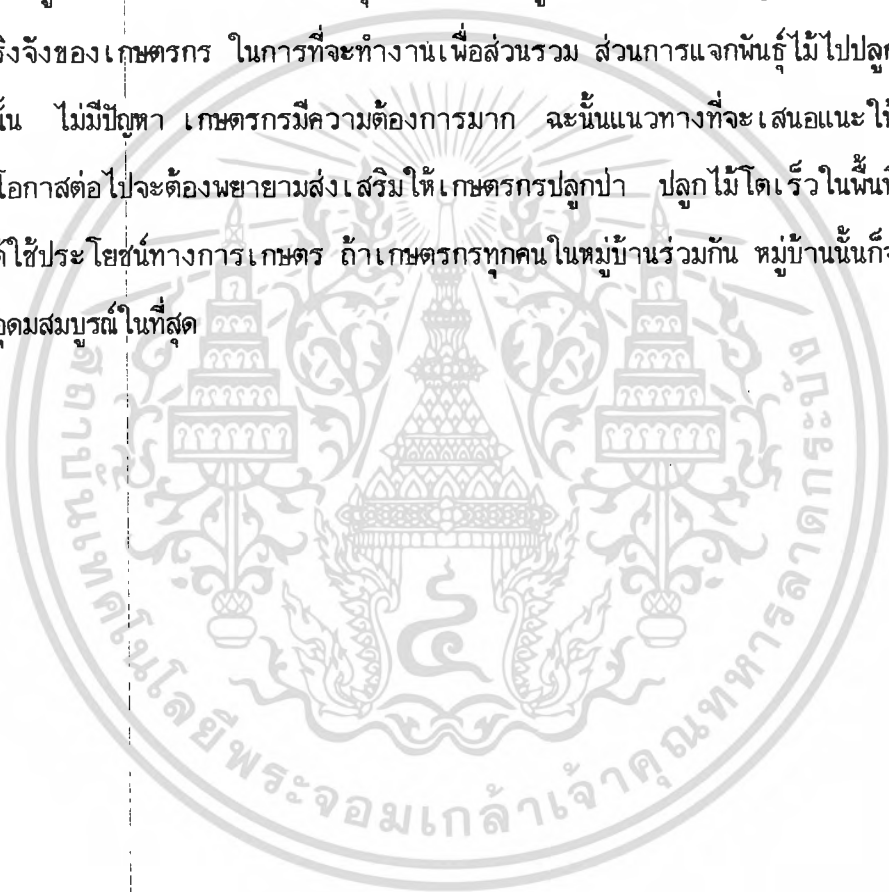
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้เพื่อการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

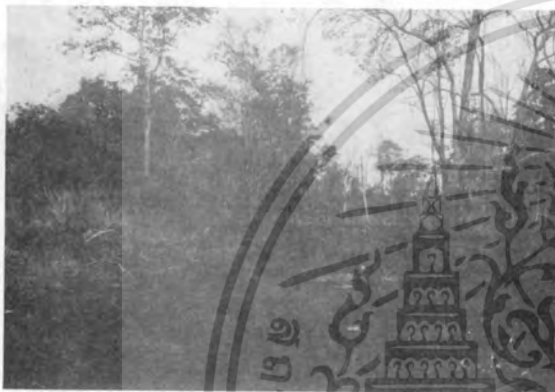
ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
129.	นายสนิท อินธิเสน	151.	นายคำเปล่ง แก่นท้าว
130.	นายคำใส คุณเลิศ	152.	นางวันชนะ กุลภา
131.	นางแสงจันทร์ คำมูล	153.	นายท่า ขานดี
132.	นายฟอง บัวพัน	154.	นายวรจิตร ขานดี
133.	นายนวล แจ้ตวงดี	155.	นายรงค์ ลีพรหม
134.	นายประดิษฐ์ มลัยทอง	156.	นายยุสสา สมบุตร
135.	นายสวาท พรหมอู่	157.	นายสกล อินธิเสน
136.	นายเตียง วงสุวรรณ	158.	นายคืบ ไผ่คาล
137.	นางจันทะดาต สุนทร	159.	นายลวย ไผ่คาล
138.	นางสีวัน อินธิเสน	160.	นายลอด แสนผู้
139.	นายขพ อินธิเสน	161.	นายบินทอง น้อยโสมศรี
140.	นางแก้ว บัวศรี	162.	นายบุญถิ่น น้อยโสมศรี
141.	นายบัวเครือ บัวศรี	163.	นางสุวรรณา สิมมา
142.	นายสมิตร สิมมา		
143.	นายสีฟอง น้อยโสมศรี		
144.	นายจันลา สมบุตร		
145.	นายประยงค์ คำมูล		
146.	นางจันสด เสนาะพิต		
147.	นางบุญนำ บุญตา		
148.	นางทองแดง อีนลี		
149.	นายสนอง บัวพันธ์		
150.	นายทองดี บัวพันธ์		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

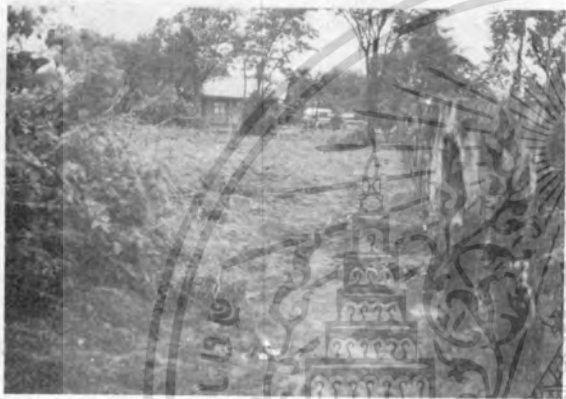
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ซึ่งจัดเป็นโครงการที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน เช่น การร่วมมือกันปลูกไม้โตเร็ว สร้างสวนป่าอนุรักษ์ และการดูแลรักษา พบว่ามีปัญหาการขาดความร่วมมืออย่างจริงจังของเกษตรกร ในการทำงานเพื่อส่วนรวม ส่วนการแจกพันธุ์ไม้ไปปลูกในพื้นที่ของตนเองนั้น ไม่มีปัญหา เกษตรกรมีความต้องการมาก ฉะนั้นแนวทางที่จะเสนอแนะให้แก่ปัญหานี้ก็คือ ในโอกาสต่อไปจะต้องพยายามส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่า ปลูกไม้โตเร็วในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ถ้าเกษตรกรทุกคนในหมู่บ้านร่วมกัน หมู่บ้านนั้นก็จะมีพื้นที่และมีสภาพอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้าม **ภาพที่ 6** **กิจกรรมคองอ** **ของโครงการ** เอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอก... ไม่อ่อนญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้าน...
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

ผู้รับผิดชอบโครงการ : ดร.มยุรา สุนัยวีระ และศศ.แสน ติกวัฒนานนท์

บทคัดย่อ

โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมีเป็นโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นในการนำพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูพืชไว้ พืชผัก และไม้ผลเช่น ใบและเมล็ดสะเดา ใบและลำต้นสาบเสือ และรากหางไหล โดยมีวิธีการปฏิบัติที่ไม่ยุ่งยาก นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ในบ้านเรือนและการจัดทำสวนสมุนไพรประจำหมู่บ้าน พืชสมุนไพรที่นำมาส่งเสริมและจัดทำสวนสมุนไพร ได้แก่ สะเดา ชัยพฤกษ์ กัลปพฤกษ์ แคดอกขาว แคดอกแดง ทรงบาดาล ทางนกยูงฝรั่ง โมกมัน และหางไหล ซึ่งคาดว่าเกษตรกรสามารถที่จะนำพืชสมุนไพรต่างๆ เหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการเป็นพืชอาหาร, ยา, และพืชสารฆ่าแมลง รวมทั้งหากมีปริมาณที่มากเกินไป ยังจะสามารถนำไปจำหน่าย ซึ่งเป็นการเสริมรายได้จากทางหนึ่งด้วย

คำนำ

ปัจจุบันนี้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชมากเกินไปจนความจำเป็นทำให้เกิดปัญหาอย่างมากในด้านสารพิษตกค้างต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสภาพแวดล้อม และประการสำคัญคือเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะในแต่ละปีประเทศไทยเราต้องสูญเสียเงินอย่างมหาศาลในการสั่งซื้อสารเคมีต่างๆ เข้ามาใช้ภายในประเทศ โดยในปี 2534 มีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชคิดเป็นมูลค่ามากถึง 4,230 ล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอีกประมาณ 5-10% ในปี 2535 นี้ (สมาคมผู้ประกอบการกำจัดศัตรูพืช, 2534) ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาที่แนวทางหนึ่งคือ การหาสิ่งทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช เช่น การใช้พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ การใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุลินทรีย์บางชนิด การใช้แมลงทำแมลงเบียน ในการควบคุมแมลงศัตรูพืช ตลอดจนถึงการจัดการระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม ซึ่งวิธีการต่างๆ เหล่านี้เป็นวิธีการที่ดี ปลอดภัย และลดมลพิษในสภาพแวดล้อมด้วย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร ป้องกันและควบคุมศัตรูพืช โดยใช้พืชสมุนไพรที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร ป้องกันและควบคุมศัตรูพืชที่ถูกต้องวิธี
3. ลดการใช้สารเคมีชนิดต่างๆ ในการป้องกันและควบคุมศัตรูพืช ซึ่งมีผลในการลดพิษตกค้างทั้งต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสภาพแวดล้อม

วิธีการดำเนินงาน

1. การจัดทำเอกสารเรื่องการป้องกันและควบคุมศัตรูพืช โดยไม่ใช้สารเคมีประกอบด้วย : การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช โดยใช้พืชสมุนไพร ; การป้องกันกำจัดเหา โดยใช้พืชสมุนไพร ; การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสมุนไพร ใช้ในหมู่บ้าน และวิธีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และปลอดภัย จำนวน 100 ชุด เพื่อประกอบการอบรมเกษตรกร
2. การฝึกอบรมและสาธิตการใช้พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พืชสมุนไพรที่นำมาสาธิตมี 3 ชนิด คือ ใบและลำต้นสดสาบเสือ ใบสะเดาสด และรากหางไหล วิธีการโดย นำใบสาบเสือสด จำนวน 400 กรัม มาตำให้ละเอียดผสมน้ำ 3 ลิตร ต้ม 10 นาที ปล่อยให้เย็นแล้วกรองเอากากทิ้งและสามารถนำน้ำที่ได้ไปฉีดพ่นแปลงพืชผัก, มะเขือเปราะ จะสามารถป้องกันกำจัดเพลี้ยอ่อน และหนอนกระทู้ผักได้ หรือใช้ลำต้นสดของสาบเสือมาสับเป็นชิ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เล็ก ๆ แล้วทำให้แห้งและบดเป็นผง แล้วนำสาบเสือที่บดแล้ว 200 กรัมผสมน้ำ 1 ลิตร เขย่าตั้งทิ้งไว้ 1 วัน และเขย่าบ่อยๆ แล้วนำมากรองกากออก จะได้ น้ำยาเข้มข้น เมื่อจะใช้ให้เติมน้ำให้เจือจางลงตามต้องการ และนำมาฉีดในแปลงผักเพื่อไล่หนอนใยผัก, หนอนกระทู้ผัก ควรใช้น้ำยาเข้มข้น 1 ส่วน ผสมน้ำ 2 ส่วน และนำมาฉีดไล่หนอนทั้งสองชนิดทุกๆ 7 วัน และฉีดประมาณ 5-6 ครั้ง จะสามารถป้องกันการเข้าทำลายของหนอนทั้งสองชนิดนี้ได้ ส่วนสะเดาใช้ใบสดที่แก่จัดจำนวน 200 กรัม นำมาตำละเอียดแล้วผสมน้ำ 1 ลิตร หมักทิ้งไว้ 2 คืน จากนั้นกรองเอากากออก แล้วนำน้ำที่ได้ไปฉีดพ่นแปลงผัก จะสามารถป้องกันหนอนกระทู้และหนอนใยผักได้สำหรับทางไหลใช้ส่วนของรากมาสับเป็นชิ้นเล็กๆ จำนวน 500 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร หมักทิ้งไว้ 1 คืน จึงกรองเอากากออก แล้วฉีดพ่นแปลงข้าวโพด ถั่วลิสง จะสามารถป้องกันด้งแตนป่าทั้งดำ และหนอนม้วนใบแก้วได้ (พเยาว์; 2535; ไศรยา, 2534)

3. การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในบ้านเรือน และการจัดทำสวนพืชสมุนไพรประจำหมู่บ้าน พืชสมุนไพรที่นำมาปลูกคือ สะเดา ชัยพฤกษ์ กัลปพฤกษ์ แคดอกขาว แคดอกแดง ทรงบาดาล ทางนกงูฝรั่ง โมกมัน และ ทางไหล

4. การทำแปลงปลูกผักสาธิตโดยไม่ใช้สารเคมี ผักที่นำมาปลูกคือ ถั่วฝักยาว แตงกวา ขวบเหลี่ยม พริก ผักกวางตุ้ง คะน้า ผักกาดขาว และผักบุ้ง

ผลการดำเนินงาน

1. การจัดทำเอกสารประกอบการอบรมเกษตรกรในเรื่องการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี จำนวน 100 ชุด เพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมเกษตรกรและผู้สนใจ

2. การฝึกอบรมเกษตรกรและผู้สนใจ ในด้านการใช้พืชสมุนไพร เพื่อป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูพืชไร่ พืชผัก และไม้ผล โดยมีเกษตรกรและผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 70 คน (มีอายุ 18-70 ปี) รวมทั้งยังได้จัดฉายเทปบันทึกภาพ (วีดีโอ) เรื่อง เกษตรธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้พืชสมุนไพรป้องกันและควบคุมแมลงและโรคพืช การปลูกผักแบบกางมุ้ง และได้สาธิตวิธีการเตรียมการใช้พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น สะเดา สدابลื้อ และหางไหล นอกจากนี้ยังได้มอบถังฉีดพ่นสารเคมีแบบสะพายหลัง จำนวน 2 ถัง พร้อมชุดป้องกันอันตรายจากสารเคมี จำนวน 2 ชุด

3. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ใช้ในบ้านเรือน เช่น สะเดา ชีเหล็ก หูเสือ รวมทั้งการจัดทำสวนพืชสมุนไพรในหมู่บ้าน โดยปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ดังนี้

สะเดา	จำนวนประมาณ	500	ต้น
ชัยพฤกษ์	จำนวนประมาณ	200	ต้น
กัลปพฤกษ์	จำนวนประมาณ	200	ต้น
แคดอกขาว, ดอกแดง	จำนวนประมาณ	500	ต้น
ทรงบาดาล	จำนวนประมาณ	200	ต้น
หางนกยูงฝรั่ง	จำนวนประมาณ	200	ต้น
โมกมัน	จำนวนประมาณ	150	ต้น
หางไหล	จำนวนประมาณ	5	ต้น

4. การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมี พืชที่ปลูก คือ ถั่วฝักยาว แตงกวา บวบเหลี่ยม พริก ฝรั่ง กวางตุ้ง กระบี่ ฝรั่ง กาดขาว และผักบุ้ง สำหรับพืชสมุนไพรที่แนะนำให้ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูผักคือ ใบและเมล็ดสะเดา ใบและลำต้นสะเดา และรากหางไหล นำพืชเหล่านี้มาตำหรือทุบ และแช่น้ำไว้ 1 คืน จากนั้นกรองเอาน้ำคั้น ไปฉีดพ่นแปลงผัก เพื่อป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูผัก

สรุปผลการดำเนินงาน

1. การป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยใช้พืชสมุนไพรนั้น เป็นวิธีการที่ประหยัดและปลอดภัยวิธีหนึ่ง รวมทั้งยังมีวิธีการต่างๆ ไม่ยุ่งยากในการปฏิบัติของเกษตรกร พืชสมุนไพรเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไฟที่มีแนวโน้มสามารถนำมาใช้ป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ผล เช่น ใบและเมล็ดสะเดา ใบและลำต้นสาบเสือ และรากหางไหล

2. การส่งเสริมและจัดทำสวนสมุนไพรนั้น พืชสมุนไพรเป็นพืชที่มีประโยชน์ เพราะบางชนิดสามารถนำมาเป็นพืชอาหาร ยาและบางชนิดสามารถนำมาเป็นพืชสารฆ่าแมลง ใช้ป้องกันและควบคุมแมลงศัตรูพืช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

- 24 เมษายน 2535 : กำหนดการฝึกอบรม
- 8.00-9.00 น. เกษตรกรลงทะเบียนและแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม
- 9.00-9.15 น. หัวหน้าโครงการรวม (ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง) กล่าวรายงาน
- 9.15-9.30 น. ผู้ว่าราชการจังหวัด (นายสุพร ศุภสร) กล่าวเปิดโครงการ และหัวหน้าโครงการ (ดร.มยุรา สุนย์วีระ) มอบอุปกรณ์ต่างๆ
- เพื่อใช้เป็นสมบัติส่วนรวมของหมู่บ้านนาคะทาด คือ
- เครื่องพ่นสารเคมี	ขนาด 17 ลิตร	2	เครื่อง
- ชุดป้องกันสารเคมี		2	ชุด
- หน้ากากป้องกันสารเคมี		2	อัน
- หมวกป้องกันสารเคมี		2	ใบ
- ถุงมือยาง		2	อัน
- 9.30-9.45 น. เกษตรกร และผู้เข้าร่วมโครงการถ่ายรูปหมู่ร่วมกัน
- 9.45-12.00 น. การบรรยาย, สาธิต การป้องกันและควบคุมศัตรูพืช โดยไม่ใช้สารเคมี
- 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-16.00 น. การสาธิตการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ และการฉายวิดีโอประกอบการบรรยายเรื่อง การเกษตรแบบธรรมชาติ การปลูกผักแบบกางมุ้ง และแนวทางการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี
- พฤษภาคม 2535 : การปรับและไถพื้นที่เพื่อจัดทำสวนพืชสมุนไพรและเตรียมเพาะ และขยายพันธุ์พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มิถุนายน 2535 : การจัดทำสวนพืชสมุนไพร

1 มิ.ย. 2535 : การจัดเตรียมพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร

2-3 มิ.ย. 2535 : การปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ในสวนพืชสมุนไพร ครั้งที่ 1

24-25 มิ.ย. 2535 : การปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ในสวนพืชสมุนไพร ครั้งที่ 2

กรกฎาคม-สิงหาคม 2535 การเตรียมและปลูกผักชนิดต่างๆ โดยไม่ใช้สารเคมี เช่น ผักกาดขาว ผักกาดเขียวปลี ผักกวางตุ้ง ถั่วฝักยาว แตงกวา และผักบุ้ง

กันยายน-ตุลาคม 2535 ติดตามประเมินผล รวบรวมข้อมูล

พฤศจิกายน 2535 :

2 พ.ย. 2535 : ติดตามประเมินผล และจัดเตรียมพิธีเปิดโครงการ

3 พ.ย. 2535 : บรรยายสรุป การจัดการทรัพยากร และปิดโครงการ

วัสดุและอุปกรณ์ที่มอบให้ใช้ส่วนรวมของหมู่บ้านนาเกาะทาด คือ

1. เครื่องพ่นสารเคมี ขนาด 17 ลิตร ยี่ห้อ kendo

รุ่น NO. 144.5.y จำนวน 2 เครื่อง

2. ชุดป้องกันสารเคมี จำนวน 2 ชุด

3. หน้ากากป้องกันสารเคมี " 2 อัน

4. หมวกป้องกันสารเคมี " 2 ใบ

5. ถุงมือยาง " 2 อัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรรมการที่รับมอบและดูแลวัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้คือ

1. นายไสมศรี อินธิเสน
2. นายวิจิตร น้อยไสมศรี
3. นายกงตา อูปลี
4. นายถวิล สุนทร
5. นายเฉลิมพร โยธา
6. นายสวัน โคตรวงศ์
7. นายอำนวย บุญตา
8. นายประวิทย์ แก้วสนิท

รายชื่อเกษตรกร และผู้สนใจเข้าร่วมโครงการป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล
1.	นายประดับ ทองน้ำ	10.	นางสุคนธ์ แก้วสนิท
2.	นายโยธา ยันนี	11.	นางสรวัด จันทะพันธ์
3.	นายโสภณ แก้วสนิท	12.	นางบุรยเต็ม น้อยไสมศรี
4.	นางทรัพย์ จันทะพันธ์	13.	นายบพิตร น้อยไสมศรี
5.	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	14.	นางทองแดง อินลี
6.	นส.รัชฎาพร เกตุพิลา	15.	นางคอย สมบุต
7.	นางสมัย จันทะพันธ์	16.	นายสนิท อินธิเสน
8.	นางเฟื่อง โสภา	17.	นายดำพันธ์ อินธิเสน
9.	นายโกสินธ์ แก้วสนิท	18.	นายเป่ง แก่นท้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สํานักงานให้แก่วิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล
19.	นายสาย สาระวัน	41.	นางถาวร บุตรสุวรรณ
20.	นางเกษร อินตา	42.	นางล้วน อินธิเสน
21.	นางสุดตา ยาสีชวน	43.	นางบัวเวียง สุนทร
22.	นางพานิต คำมูล	44.	นางพูนผล น้อยโสมศรี
23.	นายดวงตา เพี้ยลาด	45.	นางชันพา อินธิราช
24.	นายวิจิตร น้อยโสมศรี	46.	นายคำไล น้อยโสมศรี
25.	นายคงตา อูปลี	47.	นางทองตา อินธิเสน
26.	นายคำจันทร์ อินธิเสน	48.	นางคำมี ชานดี
27.	นายบุญเทียม มะโนรักษ์	49.	นายอรุรรัตน์ จันทะพันธ์
28.	นายพัฒนา บรรดาจันทร์	50.	นายวิเศษ จันทะพันธ์
29.	นายแม่มโน ไชยพรม	51.	นางนีนี แก่นท้าว
30.	นางคำมา สาระวัน	52.	นางบัวสา อินธิเสน
31.	นายคาน เพี้ยลาด	53.	นางกาทอน น้อยโสมศรี
32.	นายแก้วียน คำมูล	54.	นายสม บุญญา
33.	นางพรม ลาดเสนา	55.	นายจันทาคาด สุนทร
34.	นางแถว จันทะพันธ์	56.	นายละคร น้อยโสมศรี
35.	นายสาย จันทะพันธ์	57.	นางหนูพิน นาดี
36.	นางลาวัญญ์ บัวศรี	58.	นางนาง โคบุตร
37.	นายทองสี เพี้ยลาด	59.	นางประภาภรณ์ จันทะพันธ์
38.	นายไพโรจน์ ไชยวงศ์ษา	60.	นายสาย จันทะพันธ์
39.	นายบุญเดียว จันทะพันธ์	61.	นางลา โสดาวงศ์
40.	นายคำไร่ โพธิ์ราช	62.	นางสับิน เพี้ยลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล
63.	นางสุกัญญา เพ็ญลาต
64.	นางสมัย จันทะพันธ์
65.	นางนุ้ม จันทะพันธ์

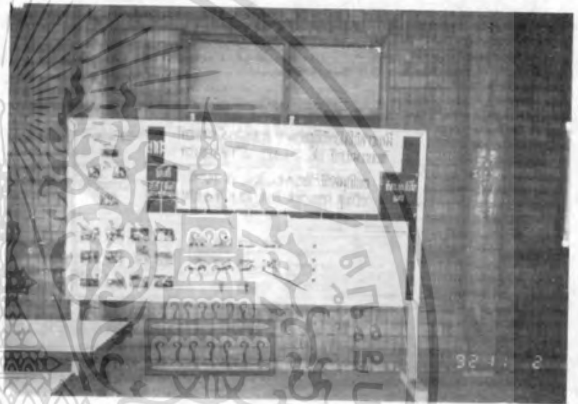
เอกสารอ้างอิง

พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ. 2535. สมุนไพรเป็นยาฆ่าแมลง : สารานุกรม (ตอนที่ 3).
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, กุมภาพันธ์ 2534, กรุงเทพฯ

ไศรยา พันธุ์วิริยะพงษ์. 2534. สมุนไพรกำจัดแมลง. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ตุลาคม
2534, กรุงเทพฯ.

สมาคมผู้ประกอบการกิจการค้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช. 2534. การใช้อยาปราบศัตรูพืช.
หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. 25 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม 2534, กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการนี้เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง
 ไม่ควรละทิ้งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ และต้องยังต้องส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่มั่นคงและยั่งยืน

ภาพที่ 8 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม้ว่า... ต้องอาศัย... ศึกษ...

ภาพที่ 9 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการปลูกพืชเสริมรายได้
ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.ดำรงชัย สิทธิโชค

บทคัดย่อ

โครงการปลูกพืชเสริมรายได้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการรวม "หมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ" ดำเนินการที่หมู่บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการให้เกษตรกรปลูกพืชสำหรับบริโภคและเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว โดยจัดหาพันธุ์พืช และให้ความรู้ด้านการปลูกไม้ผล พืชผักแก่เกษตรกร จากการสำรวจสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรหมู่บ้านนากระทาด จึงสรุปผลจัดทำแผนงานส่งเสริมแก่เกษตรกรปลูกไม้ผลพันธุ์ดี พืชผักแบบผสมผสาน การดำเนินงานจัดประชุมผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำเกษตรกรและเกษตรกร ชี้แจงการปฏิบัติงาน คัดเลือกเกษตรกรก้าวหน้าปลูกไม้ผลทางเศรษฐกิจจำนวน 20 ราย ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการปลูกไม้ผล การปลูกพืชแบบไร่นาสวนผสม การขยายพันธุ์พืชแก่เกษตรกรและชาวบ้านผู้สนใจ ตลอดจนติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ ผลการส่งเสริมสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรปลูกไม้ผลพันธุ์ดีที่ได้รับมอบจากโครงการ ได้แก่ มะม่วง มะขามหวาน สับปะรด น้อยหน่า มะละกอ พืชผักทุกครัวเรือน และจัดตั้งเกษตรกรก้าวหน้าจำนวน 20 คน ทำสวนไม้ผลเศรษฐกิจ ปลูกไม้ผลแบบผสมผสานในพื้นที่คนละ 2-5 ไร่ โดยได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไม้ผลจากโครงการ คือ กิ่งพันธุ์มะม่วงหรือกิ่งพันธุ์มะขาม 25 ต้น ต้นต่อมะม่วง 50 ต้น ต้นน้อยหน่า 40 ต้น ต้นมะละกอ 20 ต้น และหน่อพันธุ์สับปะรด 500 ต้น เพื่อจัดปลูกในพื้นที่ 2 ไร่ เป็นแปลงรวบรวมพันธุ์และขยายพันธุ์ต่อไป

2. จัดเตรียมและส่งพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์มอบให้แก่เกษตรกรดังนี้ 1) กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ 1,200 ต้น 2) กิ่งพันธุ์มะขามหวานชำ 250 ต้น 3) ต้นต่อมะม่วง 1,000 ต้น 4) ต้นมะขามเปรี้ยว 1,000 ต้น 5) ต้นน้อยหน่า 1,000 ต้น 6) ต้นมะละกอ 500 ต้น 7) หน่อพันธุ์สับปะรด 15,000 หน่อ 8) เรือนเพาะชำ 1 หลัง และ 9) ปุ๋ยหมัก 100 ถุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติแก่เกษตรกรเกี่ยวกับปลูกพืช 2 ครั้งคือ เรื่องการปลูกไม้ผล พืชผักและระบบไร่นาสวนผสม มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม 86 คน และเรื่องการขยายพันธุ์พืช มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม 58 คน

จากการติดตามดำเนินงานพบว่า เกษตรกรหมู่บ้านนาคะทาดปลูกไม้ผลและพันธุ์ไม้ต่างๆ ในบริเวณบ้านพักและกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าปลูกไม้ผลอย่างมีระบบในพื้นที่ 2-5 ไร่ ปลูกไม้ผลพันธุ์ดี โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ กล่าวคือ ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักจากเศษพืชและวัสดุเหลือใช้จากไร่นา โดยใช้เชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที และการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี จากผลการดำเนินงานโครงการนี้อาจคาดหวังได้ว่า เกษตรกรหมู่บ้านนาคะทาดจะบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ผลให้เจริญงอกงามโดยวิธีการเกษตรธรรมชาติ ในปีถัดไปเกษตรกรก้าวหน้าจะสามารถขยายพันธุ์มะม่วงหรือมะขามได้คนละ 2-5 ไร่ นอกจากนี้ เกษตรกรก้าวหน้าเหล่านี้จะเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้การทำสวนผลไม้ดังกล่าว ขยายพื้นที่การปลูกไม้ผลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเกษตรกรมีความสนใจจะขยายพื้นที่การผลิตไม้ผลเป็นการค้าต่อไป ในระยะเวลาภายใน 3 ปี เกษตรกรจะมีไม้ผลพันธุ์ดีบริโภค และมีรายได้เพิ่มขึ้น มีผลทำให้ชาวบ้านหมู่บ้านนาคะทาดมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

คำนำ

โครงการปลูกพืชเสริมรายได้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการรวมหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ ได้รับการสนับสนุนจากส่วนโครงการมหาวิทยาลัยผ่านนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการอีสานเขียว) ซึ่งโครงการปลูกพืชเสริมรายได้มุ่งที่จะแก้ไขปัญหาค่าการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร โดยเลือกปลูกพืชที่เหมาะสม นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว ทั้งนี้เน้นการผลิตพืชที่สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ เช่น การใช้ปุ๋ยหมัก การป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยไม่ใช้สารเคมี

พื้นที่เป้าหมายของโครงการหมู่บ้านนาคะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร มี

สภาพพื้นที่เหมาะสมทำการเกษตร ประชาชนมีอาชีพการเกษตร ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ปลูกไม้ผล เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า และพืชผัก เป็นต้น โดยอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและบ่อน้ำในหมู่บ้าน แต่เกษตรกรยังขาดไม่วารณใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้การปลูกพืชและผลิตพืชเป็นการค้า รวมทั้งพันธุ์พืชในท้องถิ่นเป็นพันธุ์พื้นเมือง เช่น พันธุ์มะม่วง สับปะรด เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรมีความสนใจและต้องการไม้ผลพันธุ์ดีเพื่อใช้ปลูกบริเวณครัวเรือนและผลิตเป็นการค้าอีกด้วย ดังนั้นการดำเนินงานส่งเสริมการปลูกพืชเสริมรายได้ จึงเน้นให้เกษตรกรปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัวแบบผสมผสาน โดยอาศัยวิธีการเกษตรธรรมชาติ ให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ ปุ๋ยหมักจากเศษพืชและวัสดุเหลือใช้จากไร่นา และวิธีการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี ซึ่งจะช่วยอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมและพัฒนาการผลิตการเกษตรให้มั่นคงถาวร การส่งเสริมปลูกพืชดังกล่าวจะช่วยให้เกษตรกรชาวบ้านนากะหาด มีพืชอาหารบริโภคและมีรายได้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. เพื่อดำเนินการให้ เกษตรกรปลูกพืชสำหรับบริโภคและเสริมรายได้
2. เพื่อจัดเตรียมพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร
3. เพื่อให้ความรู้ด้านการปลูก ไม้ผลและพืชผักสวนครัวแก่เกษตรกร

วิธีการดำเนินงาน

1. การส่งเสริมการปลูกพืชเสริมรายได้ มีดังนี้

1.1 การปลูกไม้ผล ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ผลพันธุ์ดีในพื้นที่บริเวณบ้านพัก ทั่วครัวเรือน และปลูกไม้ผลเป็นสวนเศรษฐกิจ ซึ่งปลูกแบบผสมผสานในพื้นที่ 2-5 ไร่ มีพันธุ์ไม้ผล 3-4 ชนิด โดยเน้นให้เกษตรกรใช้จากธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เป็นต้น และควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

1.2 การปลูกพืชผักสวนครัว ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณสวนหลังบ้านเพื่อนำมาใช้บริโภค การปลูกผักแซมในสวนไม้ผล เกษตรกรจะบำรุงรักษาพืชผักให้

สมบูรณ์แข็งแรง โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และป้องกันกำจัดโรคแมลงโดยไม่ใช้สารเคมี เช่น การคลุมด้วยตาข่าย การปลูกพืชไล่แมลงและใช้สารชีวเคมีเท่านั้น

ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การเตรียมพันธุ์พืช การดำเนินโครงการจะให้พันธุ์ไม้ผลแก่เกษตรกร จึงจัดหาพันธุ์ไม้ผลแล้วเพาะชำ โดยใช้วัสดุปลูกที่มีส่วนผสมที่ได้จากเชื้อเร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-ไอ-ที ซึ่งสามารถควบคุมเชื้อราสาเหตุโรคนีซได้หลายชนิด (เกษม สร้อยทอง และคณะ, 2534:22) จะดำเนินการที่กรุงเทพฯ และแล้วขนส่งไปยังหมู่บ้านนาคะทาดเพื่อมอบแก่เกษตรกร พันธุ์ไม้ผลมีดังต่อไปนี้

1) กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ	1,200	ต้น
2) กิ่งพันธุ์มะขามหวานชำ	250	ต้น
3) ต้นมะขาม	1,000	ต้น
4) ต้นต่อมะม่วง	1,000	ต้น
5) ต้นน้อยหน่า	1,000	ต้น
6) ต้นมะละกอ	500	ต้น
7) หน่อพันธุ์สับปะรด	15,000	หน่อ

3. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ ให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำได้เกี่ยวกับการปลูกไม้ผล พืชผัก การขยายพันธุ์พืช โดยใช้วิธีการทางธรรมชาติ เพื่อลดการใช้สารเคมี จะได้พืชผักและผลไม้ปลอดจากสารพิษสำหรับบริโภค และเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง

4. ขั้นตอนและแผนการดำเนินงาน มีดังต่อไปนี้

4.1 สำรวจสภาพทั่วไป รวบรวมข้อมูลหมู่บ้านเพื่อสรุปผล วางแผนกำหนดการ ส่งเสริมการปลูกพืช เสริมรายได้ที่เหมาะสมแก่เกษตรกร

4.2 ประชุมชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานแก่เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการ

4.3 จัดทำแผนการดำเนินงาน ได้แก่

- การเตรียมพันธุ์พืชและพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ

- การจัดส่งพันธุ์ไม้จากกรุงเทพฯ ไปยังหมู่บ้านนาคะทาด

- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า ทำสวน ไม้ผลเศรษฐกิจแบบผสมผสาน
- การปรับปรุงการปลูกไม้ผลและการส่งมอบพันธุ์ไม้แก่เกษตรกรทุกครัวเรือน

4.4 การติดตามผลการดำเนินงานและให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ตลอดระยะเวลา

เวลาการดำเนินโครงการ

4.5 สรุปผลและจัดทำรายงานโครงการฉบับสมบูรณ์

แผนการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

14-16 ธันวาคม 2534	ศึกษาศาสนาหมู่บ้าน ความต้องการปลูกพืชเสริมรายได้ของเกษตรกรหมู่บ้านนาเกาะทาด เพื่อพิจารณากำหนดรายละเอียดการปฏิบัติงานส่งเสริมการปลูกพืชเสริมรายได้แก่เกษตรกร
18-20 มกราคม 2535	ประชุมชาวบ้านหมู่บ้านนาเกาะทาด เปิดการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ชี้แจงการดำเนินงานโครงการฯ การปลูกพืชเสริมรายได้และรับสมัครเกษตรกรที่สนใจ ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจแบบสวนผสมผสาน
1-28 กุมภาพันธ์ 2535	จัดเตรียมพันธุ์ไม้ผล ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะขามหวาน จำนวน 250 ต้น น้อยหน่า 1,000 ต้น มะขามเปรี้ยว 1,000 ต้น ที่เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ
1-30 มีนาคม 2535	จัดเตรียมพันธุ์ไม้ผล ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วงน้ำ 1,000 ต้น ต้นต่อมะม่วง 1,000 ต้น และดูแลบำรุงรักษา
28-31 มีนาคม 2535	เดินทางไปหมู่บ้านนาเกาะทาด ประชุมชี้แจงชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้านเตรียมพื้นที่ปลูกไม้ผล คัดเลือกเกษตรกรก้าวหน้า 30 ราย ปลูกไม้ผลแบบผสมผสาน ในพื้นที่คนละ 2-5 ไร่ ก่อสร้างเรือนเพาะชำ 1 หลัง สำหรับเพาะชำ, เก็บรักษาพันธุ์ไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 1-30 เมษายน 2535 จัดเตรียมพันธุ์ไม้ผล ดูแลบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น ยกเว้นหากมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

- 17-19 พฤษภาคม 2535 จัดส่งพันธุ์ไม้ผลต่างๆ จากกรุงเทพฯ ไปยังหมู่บ้านนาคะทาด ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ กิ่งพันธุ์มะขามหวานชำ ต้นต่อมะม่วง ต้นน้อยหน่า ต้นมะขาม พบเกษตรกร ผู้นำกลุ่มเกษตรกรปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ ติดตามการเตรียมพื้นที่ปลูกไม้ผลของเกษตรกร และชี้แจงเตรียมการจัดการฝึกอบรมการปลูกพืชเสริมรายได้ ครั้งที่ 1
- 10-13 มิถุนายน 2535 ฝึกอบรมเกษตรกร การปลูกพืชเสริมรายได้ ครั้งที่ 1 การปลูกไม้ผล โดยการบรรยายเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม มอบพันธุ์ไม้ผลต่างๆ แก่เกษตรกรทุกครัวเรือน โดยมอบพันธุ์ไม้ดังนี้ กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ 600 ต้น กิ่งพันธุ์มะขามหวานชำ 250 ต้น ต้นต่อมะม่วง 500 ต้น ต้นมะขาม 1,000 ต้น และต้นน้อยหน่า 500 ต้น และร่วมปลูกไม้ผลกับเกษตรกร
- 20-29 มิถุนายน 2535 ขนส่งพันธุ์ไม้ที่จัดเตรียมไว้แล้ว ซึ่งมอบให้เกษตรกรก้าวหน้า ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ 300 ต้น ต้นต่อมะม่วง 500 ต้น และติดตามการปลูกไม้ผลของเกษตรกร
- 1-31 กรกฎาคม 2535 จัดเตรียมพันธุ์ไม้ผลเพิ่มเติม ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วง 300 ต้น ต้นมะละกอ 1,000 ต้น และต้นน้อยหน่า 500 ต้น ต้นต่อมะม่วง 500 ต้น และจัดส่งมอบแก่เกษตรกร
- 10-12 สิงหาคม 2535 จัดส่งพันธุ์ไม้ ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ ต้นต่อมะม่วง ต้นมะละกอ และต้นน้อยหน่า และส่งมอบให้เกษตรกรก้าวหน้า ติดตามผลการปลูกไม้ผลแซมในพื้นที่ปลูกให้เหมาะสม
- 19-22 สิงหาคม 2535 ติดตามผลการปลูกไม้ผล พบผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า และเกษตรกรเพื่อชี้แจงเตรียมการฝึกอบรมการปลูกพืชเสริมรายได้ ครั้งที่ 2 เกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช

- 2-5 กันยายน 2535 ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร การปลูกพืชเสริมรายได้ การปลูกไม้ผล, การขยายพันธุ์ ติดตามผลการปลูกไม้ผล และช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขปัญหาของเกษตรกร
- 19-21 ตุลาคม 2535 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปลูกพืชเสริมรายได้ ของเกษตรกร รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ สรุปผล การดำเนินงาน โครงการ
- 1-6 พฤศจิกายน 2535 ประชุมชาวบ้านหมู่บ้านนาเกาะทาด สรุปผลการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ และปิดการดำเนิน โครงการ

ผลการดำเนินงาน

1. การเตรียมพันธุ์พืชและมอบพันธุ์พืชแก่เกษตรกร ไม้ผลพันธุ์ดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะ ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตได้ปริมาณมาก มีคุณภาพดีตรงกับความต้องการของตลาด ยังจะยึดเป็น อาชีพที่มั่นคง จึง ได้จัดหา ไม้ผลพันธุ์ดีที่สามารถปลูกได้ผลดีที่หมู่บ้านนาเกาะทาด และ เพื่อให้ ไม้ผลที่จะ ส่งเสริมแก่เกษตรกรมีความสมบูรณ์ด้านทาน โรคพืชบางชนิด จึงเพาะชำในดินผสมปุ๋ยหมักที่มี เชื้อ เร่งปุ๋ยหมัก เค-เอ็ม-โอ-ที พันธุ์พืชที่จะส่งมอบแก่เกษตรกรปลูกต่อไปนั้น วัสดุปลูกจะมีส่วนผสม ของเชื้อเร่งปุ๋ยหมักที่ผลิตจากเชื้อรา *Chaetomium* spp. พันธุ์ ไม้ผลที่จัดเตรียมได้แก่ 1) กิ่งพันธุ์ มะม่วงชำ 1,200 ต้น 2) กิ่งพันธุ์มะขามหวาน 250 ต้น 3) ต้นมะขาม 1,000 ต้น 4) ต้นตอ มะม่วง 1,000 ต้น 5) ต้นน้อยหน่า 1,000 ต้น 6) ต้นมะละกอ 500 ต้น และ 7) หน่อพันธุ์ สับปะรด 15,000 หน่อ รวมทั้งจัดหาวัสดุเพื่อก่อสร้างเรือนเพาะชำ ขนาด 8x12 เมตรแก่หมู่บ้าน นาเกาะทาด สำหรับพันธุ์ ไม้ผลที่บำรุงรักษาจนสมบูรณ์ มีขนาดพอเหมาะแก่การปลูกในแปลงปลูกของ เกษตรกรได้ส่งมอบแก่เกษตรกร แก่เกษตรกรทุกครัวเรือน จำนวน 150 ครอบครั้ว เกษตรกรทั่วไป จะได้รับพันธุ์ ไม้ดังนี้ 1) กิ่งพันธุ์มะม่วงชำ 5 ต้น 2) ต้นมะขาม 5-10 ต้น 3) ต้นน้อยหน่า 5-10 ต้น และ 4) หน่อพันธุ์สับปะรด 40 หน่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ปลูก ไม้ผล เกษตรกรได้รับพันธุ์ ไม้ผลปลูกบริเวณครัวเรือน จะสามารถดูแลได้อย่าง ใกล้ชิดและจะได้ ไม้วากริมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

ไม้ผลพันธุ์ดีขยายพันธุ์ต่อไป วิธีการปลูกไม้ผลต่าง ๆ เกษตรกรจะเตรียมหลุมปลูกโดยใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักที่ได้รับส่ง เสริมจากโครงการทำปุ๋ยหมัก แล้วปลูกไม้ผลในช่วงฤดูฝน จึงทำให้พืชเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ

2. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ทำสวนไม้ผลเศรษฐกิจแบบผสมผสาน จากการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจทั้งหมด จำนวน 20 คน มีที่ดินคนละ 2-5 ไร่ ปลูกไม้ผลแบบผสมผสาน คือปลูกมะม่วงหรือมะขามหวานเป็นพืชหลัก น้อยหน่าเป็นพืชรอง และแซมด้วยสับปะรด มะละกอ มันสำปะหลัง ปอกระเจา เป็นต้น เกษตรกรได้รับมอบพันธุ์ไม้ผลจากโครงการดังนี้ 1) กิ่งพันธุ์มะม่วงน้ำหรือกิ่งพันธุ์มะขามหวานชำ 25 ต้น 2) น้อยหน่า 40 ต้น 3) มะละกอ 20 ต้น 4) ทน่อพันธุ์สับปะรด 500 ทน่อ และ 5) ต้นตอมะม่วง 50 ต้น เกษตรกรสามารถปลูกพันธุ์ไม้ผลดังกล่าวได้ 1 ไร่ และปลูกต้นตอมะม่วงได้อีก 2 ไร่ ดังนั้นเกษตรกรจะมีแปลงไม้ผลพันธุ์ดี จำนวน 1 ไร่ และสามารถขยายพันธุ์ได้ในปีต่อ ๆ ไปอีก 2 ไร่ นอกจากนี้เกษตรกรที่สนใจรวบรวมเมล็ดพันธุ์มะม่วงในหมู่บ้านเพาะเป็นต้นตอแล้วปลูกในพื้นที่ดังกล่าวได้พร้อมกันนี้ 5 ไร่ ภายใน 5 ปี เกษตรกรก้าวหน้าเหล่านี้จะสามารถเก็บผลผลิตมะม่วง หรือมะขาม และไม้ผลอื่น ๆ จากสวนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสับปะรด แม้จะเป็นพืชแซมในแปลงไม้ผล หากเกษตรกรขยายพันธุ์ได้จำนวนมาก ขยายพื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวนมากสามารถจำหน่ายแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสับปะรดกระป๋อง ซึ่งอยู่ใกล้เคียงหมู่บ้านต่อไปได้

การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า สวนไม้ผลเศรษฐกิจ

1. นายสวัน โคตรวงศ์	หัวหน้ากลุ่ม
2. นายถวิล สุนทร	รองหัวหน้ากลุ่ม
3. นายประดับ ทองนำ	รองหัวหน้ากลุ่ม
4. นายโสมศรี อินธิเสน	ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปรึกษา
5. นายบุญเทียม มะโนรักษ์	ครูใหญ่ ร.ร.บ้านนาเกาะทาด ที่ปรึกษา
6. เกษตรตำบลนายี่	ที่ปรึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	นายวิจิตร น้อยโสสมศรี	12.	นายเคียร จันทะพันธ์
2.	นายกงตา อุปลี	13.	นายบัวเครือ บัวศรี
3.	นายเจริญชัย น้อยโสสมศรี	14.	นายประดับ ทองนำ
4.	นายโสสมศรี อินธิเสน	15.	นายโสภณ แก้วสนิท
5.	นายถวิล สุนทร	16.	นายสินทา แก้วไพฑูรย์
6.	นายสว่าง โคตรวงศ์	17.	นางวิไล แก้วไพบูรณ์
7.	นายประติษฐ์ มาลัยทอง	18.	นายธงชัย กิมูล
8.	นายต้องตา อินธิลาด	19.	นายประหยัด พรหมอูน
9.	นายอุดม น้อยโสสมศรี	20.	นายล้วน อินธิเสน
10.	นายบุญเทียม มะโนรักษ์	21.	นายคอน น้อยโสสมศรี
11.	นายเออนก น้อยโสสมศรี		

3. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ 2 ครั้ง ดังนี้

1. การฝึกอบรมการปลูกพืชเสริมรายได้ : การปลูกไม้ผล
2. การฝึกอบรมการปลูกพืชเสริมรายได้ : การขยายพันธุ์พืช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การฝึกอบรมโครงการปลูกพืชเสริมรายได้ : การปลูกพืชไม้ผล

บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

วันที่ 10-12 มิถุนายน 2535

วันพุธ	ที่ 10 มิถุนายน 2535	เดินทาง ไปหมู่บ้านนากระทาด จ.สกลนคร
วันพฤหัสบดี	ที่ 11 มิถุนายน 2535	จัดเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์
วันศุกร์	ที่ 12 มิถุนายน 2535	
	8.30- 9.00 น.	เกษตรกรรายงานตัวเข้ารับการฝึกอบรม
	9.00- 9.15 น.	หัวหน้าโครงการกล่าวรายงาน
	9.15- 9.30 น.	ประธานในพิธีกล่าวเปิดการฝึกอบรมโครงการปลูกพืชเสริมรายได้
	9.30-10.00 น.	พิธีมอบพันธุ์ไม้เพื่อเกษตรกรนำไปปลูกตามโครงการ ประธานในพิธีและแขกผู้มีเกียรติปลูกต้นไม้บริเวณศาลาอีสานเขียว
	10.00-10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.15-11.00 น.	การบรรยายเรื่อง ไร่นาสวนผสม (ดร.สุรพล เศรษฐบุตร)
	11.00-12.00 น.	การบรรยายเรื่อง การปลูกมะม่วง มะขามหวาน สับปะรด และไม้ผลต่าง ๆ ชม เทป วี.ดี.โอ., สไลด์ประกอบเรื่อง (อาจารย์ดำรงชัย สิทธิโชค)
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-14.00 น.	การบรรยายเชิงปฏิบัติการวิธีการปลูกไม้ผลตามโครงการ
	14.00-16.00 น.	มอบพันธุ์ไม้ผล เกษตรกรปลูกไม้ผล และติดตามการปลูกไม้ผลในพื้นที่ปลูก
	16.30 น.	ปิดการฝึกอบรม
วันเสาร์	ที่ 13 มิถุนายน 2535	เดินทางกลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อเกษตรกรเข้าฝึกอบรมโครงการปลูกพืชเสริมรายได้
เรื่อง การปลูกไม้ผล

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	นายต๋องตา อินธิราช	21.	นางเกษา น้อยโสมศรี
2.	นายสลัด แสนทัน	22.	นางล้วน อินธิเสน
3.	นายละคร น้อยโสมศรี	23.	นางบัวศรี จันทะพันธ์
4.	นางสวัสดิ์ บัวศรี	24.	นางภาทร ศักดิ์วิเศษ
5.	นายสุเมช วรรณธนกุล	25.	นางวิไล แก้วไพฑูรย์
6.	นายไพโรจน์ ไชยวงศ์ษา	26.	นายวิเศษ จันทะพันธ์
7.	จ.ส.อ. โกวิทย์ โจมทา	27.	นายสีฟอง น้อยโสมศรี
8.	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	28.	นายสุทัศน์ ภูมสี
9.	นายคำพันธ์ อินธิเสน	29.	นายนิยม อินธิเสน
10.	นายสัมฤทธิ์ มุงธิราช	30.	นายอนุชาติ แสนผุ
11.	นายนิพนธ์ สรพิมพ์	31.	นายคำทอง บุญนาง
12.	นายประวิทย์ แก้วสนิท	32.	นายแสวง อินธิราช
13.	นางถนอมศรี อินธิเสน	33.	นายโสมณ แก้วสนิท
14.	นางตัน สาระวัน	34.	นายอินตอง อุตระหงษ์
15.	นางลำดวน ปฏิโยพันธ์	35.	นายวันตา นาคูณ
16.	นางอรุณศรี กิมล	36.	นายถนอม น้อยโสมศรี
17.	นางบัวลา อินธิเสน	37.	นายรำพึง คิตโสภา
18.	นางนี แก้นท้าว	38.	นายประสาธ แก้วฝ่าย
19.	นางทองมี นิลิมมา รับการใช้งานเพื่อการศึกษา	39.	นายงตาท อุปสี ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
20.	นางแก้ว จันทะพันธ์	40.	นายสวน โคตรวงษ์ มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารลับ ไม่ควรเปิดเผยแก่บุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
41.	นางสม พิษคำมูล	64.	น.ส.พิศมัย น้อยโสมศรี
42.	นายสุรศักดิ์ มอญขาม	65.	น.ส.แพงตา จันทะพันธ์
43.	นายประจูล ใจกล้า	66.	น.ส.สนธยา บัวศรี
44.	นายดนตรี ใจชื่อ	67.	น.ส.โนรี ศรีสมัย
45.	นายพลรัตน์ บัวศรี	68.	นางบุญเลิศ ประชานันท์
46.	นายสุนทร วงศ์สุวรรณ	69.	น.ส.อำพร บุตรสุวรรณ
47.	นายเกตแก้ว กิมล	70.	นายจอม อุ่นศรี
48.	นายเรียน คำมูล	71.	นายเหลา จันทะพันธ์
49.	นางทองจัน จันทะพันธ์	72.	นายคำไล น้อยโสมศรี
50.	นางเพชร จันทะพันธ์	73.	นายทองแดง อินสี
51.	นางสวัสดิ์ จันทะพันธ์	74.	นางแพง สุนทร
52.	นายชำนาญ อินธิราช	75.	นายบุญมา ศรีสมัย
53.	นายแสง โยธา	76.	นางมา คำมูล
54.	นายโกศลณี แก้วสนิท	77.	นางบุญจัน ไผยกาล
55.	นายพนธ์ อินธิเสน	78.	นางเมือง โสภา
56.	นายประยงค์ คำมูล	79.	นางแดง พรหมแสง
57.	นางวิมลฉะ กุลภา	80.	นางทรัพย์ จันทะพันธ์
58.	นางคำเฟื่อง แก่นแพง	81.	นางดวงตา เพี้ยลาด
59.	นางบุญเต็ม น้อยโสมศรี	82.	นายพิตร น้อยโสมศรี
60.	นางประภา อินธิเสน	83.	นายเนตร จันทะพันธ์
61.	นางเลียม สุนทร	84.	นายธวัช สุนทร
62.	นางสีวัน อินธิเสน	85.	นายถวิล สุนทร
63.	นางเวช อินธิเสน	86.	นายประดัด ทองนำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีโทษปรับและต้องรับผิดชอบต่อเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การฝึกอบรมโครงการปลูกพืชเสริมรายได้ : การขยายพันธุ์พืช

บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

วันที่ 2-5 กันยายน 2535

2 กันยายน 2535

เดินทาง ไปหมู่บ้านนากระทาด จ.สกลนคร

10.00-18.00 น. เตรียมสถานที่ฝึกอบรม จัดบอร์ดนิทรรศการ และจัดเตรียมวัสดุใช้

ฝึกอบรมการขยายพันธุ์พืช

19.30-23.00 น. เกษตรกรชม วิดีโอ เทป เรื่อง การปลูกไม้ผลและการเกษตร
ธรรมชาติ

4 กันยายน 2535

8.30- 9.00 น. เกษตรกรและชาวบ้านที่สนใจ ลงทะเบียนเข้าฝึกอบรม

9.00-12.00 น. บรรยายเรื่องการขยายพันธุ์พืชแบบต่าง ๆ ชม สไลด์ และ วิดีโอ
เทป ประกอบ

10.00-10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง

10.30-12.00 น. สาธิตการปฏิบัติการขยายพันธุ์พืชวิธีต่างๆ ได้แก่ การตอนกิ่ง การ
ทาบกิ่ง และการติดตาต่อกิ่ง

12.00-13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.30-14.30 น. เกษตรกรปฏิบัติการเตรียมวัสดุ ต้นตอเพื่อใช้ตอนกิ่ง, ติดตา ต่อกิ่ง
และทาบกิ่ง

14.30-17.00 น. เกษตรกรปฏิบัติจริงการติดตา, ต่อกิ่งมะม่วง การตอนกิ่งส้ม การ
ทาบกิ่งมะม่วง มะขามหวาน ในส่วนของเกษตรกร

17.30 น. ปิดการฝึกอบรม

5 กันยายน 2535

เดินทางกลับกรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลง เนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อเกษตรกรเข้าฝึกอบรมโครงการปลูกพืชเสริมรายได้
เรื่อง การขยายพันธุ์พืช

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	นายสวั่น โคตรวงษ์	18.	นางสุ โสภาฟาก
2.	นายสมควร ไตรวงศ์น้อย	19.	นางปิยะ คำมูล
3.	นายโสเมศร์ อินธิเสน	20.	นายวิจิตร น้อยโสเมศร์
4.	นายบัวเครือ บัวศรี	21.	นายกงตา อูปลี
5.	นายต้องตา อินธิราช	22.	นางลิ้น อินธิเสน
6.	นายประดับ ทองนำ	23.	นางสวั่น อินธิเสน
7.	นายละคร น้อยโสเมศร์	24.	นายสุรศักดิ์ จันทะพันธ์
8.	นางสวัสดิ์ บัวศรี	25.	นายประหยัด อินธิราช
9.	นางชুমเคียร จันทะพันธ์	26.	นางวิไล อินธิราช
10.	นายประวิทย์ แก้วสนิท	27.	นางเวช อินธิเสน
11.	นายสมมิตร น้อยโสเมศร์	28.	นางบุญเต็ม น้อยโสเมศร์
12.	นายคำพ บัวศรี	29.	นายบุญคม พงษ์ศรี
13.	นายวรจันท์ สุนทร	30.	นายเอนก น้อยโสเมศร์
14.	นายสงกรานต์ น้อยโสเมศร์	31.	นายสมศักดิ์ ภูตา
15.	นายตุง ลิ้มรม	32.	นายวิชัย คำมูล
16.	นายสุมนรัตน์ บัวศรี	33.	นายศีลสวัสดิ์ชัย จันทะพันธ์
17.	นางบัวลา อินธิเสน	34.	นักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียน บ้านนากระทาด จำนวน 25 คน

สรุปผลการดำเนินงาน

สหภาพหมู่บ้านนาเกาะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร ชาวบ้านมีอาชีพทำนา ทำสวนและทำไร่ โดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่เกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช การปลูกพืชพันธุ์ดีมีน้อยมาก โดยเฉพาะพันธุ์ไม้ผล จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรต้องการปลูกไม้ผลพันธุ์ดี พืชผัก และเทคนิคการขยายพันธุ์พืช จึงดำเนินส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสำหรับบริโภคและเสริมรายได้ โดยจัดหาเตรียมพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกร ดังต่อไปนี้คือ 1) กิ่งพันธุ์มะม่วงน้ำ 1,200 ต้น 2) กิ่งพันธุ์มะขามหวานน้ำ 250 ต้น 3) ต้นมะขาม 1,000 ต้น 4) ต้นต่อมะม่วง 1,000 ต้น 5) ต้นน้อยหน่า 1,000 ต้น 6) ต้นมะละกอ 500 ต้น และ 7) หน่อพันธุ์ ภายหลังเพาะชำจนมีขนาดพอเหมาะกับการปลูกจึงส่งมอบให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการจัดหาวัสดุใช้ก่อสร้างเรือนเพาะชำ จำนวน 1 หลังแก่หมู่บ้านนาเกาะทาด

การดำเนินการส่งเสริมการปลูกไม้ผลพันธุ์ดี ได้มอบพันธุ์ไม้ผลแก่เกษตรกรหมู่บ้านนาเกาะทาดทุกครัวเรือน จำนวน 150 ครอบครั้ว และคัดเลือกเกษตรกรก้าวหน้า จำนวน 20 ราย เพื่อทำสวนไม้ผลเศรษฐกิจแบบผสมผสาน เป็นสวนไม้ผลตัวอย่าง เกษตรกรจัดตั้งกลุ่มขึ้น โดยมีเกษตรกรตำบลนาฮี ครูใหญ่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด และผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 เป็นที่ปรึกษา กลุ่มเกษตรกรดังกล่าวจะได้รับมอบพันธุ์ไม้ปลูกในพื้นที่ 2 ไร่ ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะม่วง กิ่งพันธุ์มะขามหวาน ต้นต่อมะม่วง ต้นน้อยหน่า ต้นมะละกอ และหน่อพันธุ์สับปะรด

นอกจากนี้ ได้ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแบบผสมผสาน การจัดไร่นาสวนผสม การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผักสวนครัว การขยายพันธุ์พืช โดยยึดหลักวิธีการแบบธรรมชาติ โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักที่ได้จากเศษพืชและวัสดุเหลือใช้จากไร่นา และการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี การฝึกอบรมครั้งที่ 1 เรื่องการปลูกไม้ผล มีเกษตรกรเข้าฝึกอบรมจำนวน 86 คน และเรื่องการขยายพันธุ์พืช มีเกษตรกรครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านนาเกาะทาดเข้าฝึกอบรมจำนวน 58 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการปลูกพืชเสริมรายได้มีปัญหาและอุปสรรคดังต่อไปนี้

1. เกิดสภาพแห้งแล้งโดยทั่วไป จึงทำให้การเตรียมพันธุ์ไม้ผลได้รับความเสียหาย ประกอบกับเกษตรกรเตรียมพื้นที่ล่าช้า จึงทำให้การปลูกไม้ผลในแปลงปลูกไม้ผลเศรษฐกิจล่าช้า 2-3 เดือน อาจจะมีผลกระทบจากฤดูแล้ง เกษตรกรจะต้องเพิ่มการดูแลให้น้ำมากขึ้น
2. พื้นที่เป้าหมายอยู่ห่างไกลมาก ต้องใช้เวลาการเดินทางนานมาก มีอุปสรรคเกี่ยวกับการเดินทาง การจัดขนส่งพันธุ์ไม้และการติดตามผล ทำให้การปฏิบัติงานและการติดตามผลไม่พอเพียง
3. เกษตรกรมีเวลาปฏิบัติงานตามโครงการน้อย ในฤดูฝนซึ่งจะต้องปลูกพืชตามโครงการกำหนดไว้ แต่ในขณะเดียวกันเกษตรกรจะต้องทำนาและต้องเดินทางไปค้าแรงงานที่แปลงนาอีกด้วย
4. เกษตรกรโดยทั่วไปยังตื่นตัวต่อการทำการเกษตรอย่างมีระบบน้อยมาก มีความคิดเพียงด้านการผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ดังนั้นการดำเนินโครงการเช่นนี้จะต้องมีการติดตามผลและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นใจ และช่วยแก้ปัญหาด้านปลูกพืช และการจำหน่ายผลผลิตในอนาคตด้วย
5. ยุวเกษตรกร ซึ่งเป็นบุตร หลานเกษตรกรก็เป็นบุคคลเป้าหมาย ซึ่งควรให้ความรู้ และฝึกทักษะด้านการเกษตรผสมผสานและเกษตรธรรมชาติด้วยเช่นกัน ซึ่งในการดำเนินงานพบว่า บุตรหลานเกษตรกรจะต้องอยู่ในไร่หรือไปรับจ้างแรงงาน มักจะว่างอยู่ในครอบครัวหรือใน หมู่บ้านเวลากลางคืนหรือวันหยุดเทศกาลเท่านั้น
6. กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มสตรีในหมู่บ้านนาคะทาด เป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่มีความสนใจ กระตือรือร้นและร่วมมือกันสูง จึงควรส่งเสริมด้านการอุตสาหกรรมเกษตรในครัวเรือนควบคู่ไปด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของโครงการโรงเรียนการเกษตรศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ไม่ว่าจะตีพิมพ์หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

จากที่โรงเรียนเอกชนที่โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นับรวมที่เดินทางไปเปิดประโยชน์ด้านการค้า
ในวาระที่โรงเรียนอีกที่เข้ามามีในชื่อไปลงเนื้อหา และของอ้างอิงถึงเรื่องของเอกสารที่ครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือทันตกรรมทางทันตกรรม

ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.เสวี รัตนภรณ์

บทคัดย่อ

โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือทันตกรรมทางทันตกรรม เป็นโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติตลอดระยะเวลาของโครงการ จำนวน 4 ครั้ง มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม ครั้งละประมาณ 30-40 คน ประกอบด้วย ช่างราชการในท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ครู-นักเรียน และเกษตรกรในหมู่บ้าน ได้มอบเอกสารประกอบคำบรรยาย ใช้สื่อวีดิโอ ฉายให้ดู พร้อมจัดบอร์ดนิทรรศการภาพประกอบ สำนักรูปและปฏิบัติ จำนวน 3 ครั้ง เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือทันตกรรม การใช้เครื่องพ่นสารเคมี เน้นด้านความปลอดภัย ได้มอบเครื่องมืออุปกรณ์พื้นฐานทางช่างแก่หมู่บ้าน ฝึกหัดการบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องพ่นสารเคมีให้แก่เกษตรกร เป็นของกลางประจำหมู่บ้าน ติดตามประเมินผลโครงการ 6 ครั้ง ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านในเทศกาลประเพณีสงกรานต์ ร่วมประชุมปรึกษาการพัฒนาระดับตำบล ให้คำแนะนำและช่วยติดต่อประสานงานในการหาแนวทางการทำเครื่องจักรกลเกี่ยวกับเกี่ยวมัดข้าวเพื่อใช้ในหมู่บ้าน โครงการนี้ได้แนะนำให้เกษตรกรรู้จักบทบาท และความสำคัญของการใช้เครื่องมือทันตกรรมที่เหมาะสม วิธีใช้ที่ถูกต้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของการทำเกษตรกรรมชาติ ได้ทำการติดตั้งปั้มน้ำไฟฟ้า สูบน้ำจากสระน้ำ เพื่อนำน้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์ในโครงการต่างๆ นอกจากนั้นยังได้ฝึกให้เกษตรกร รู้จักการใช้เครื่องมือการประปา การไฟฟ้า และช่างยนต์พื้นฐาน

คำนำ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้เข้าสนับสนุนโครงการนี้ พระทัยจากในหลวงหรือที่เรียกว่าโครงการอีสานเขียว ตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2531 จนถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันในในปีงบประมาณ 2535 ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศสร.) ได้ริเริ่มโครงการหมู่บ้านอีสานเขียวเพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบันต่าง ๆ เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านตามรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความคิดความสามารถของมหาวิทยาลัย/สถาบันนั้น ๆ เพื่อให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการที่ขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นๆต่อไป

ในโอกาสที่ทางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รับอนุมัติให้รับผิดชอบดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย ณ. บ้านนาเกาะทาด ตำบลนาฮี อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครโดยตั้งชื่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติทางสถาบันฯ ได้มีการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายหลายด้าน โดยแบ่งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในรูปแบบของ โครงการย่อยดังกล่าว และโครงการอบรมการใช้เครื่องทุ่นแรงการเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของ โครงการย่อย ที่ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย เพราะเครื่องทุ่นแรงการเกษตรมีบทบาทต่อกิจการเกษตรกรรมในปัจจุบันเป็นอย่างมากและได้มีการพัฒนาขยายความก้าวหน้าไปสู่ชนบทไม่รวดเร็วเท่าที่ควร เกษตรกรที่อยู่ห่างไกลความเจริญ โดยเฉพาะที่หมู่บ้านเป้าหมายเกษตรกรรมมีพื้นฐานการศึกษาต่ำ การแนะนำส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ยังไม่ทั่วถึง

เกษตรกรยังไม่เข้าใจเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องทุ่นแรง เช่น การพิจารณาเลือกเครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ไม่ทราบจะเลือกซื้อใดชนิดใดรูปแบบอะไร จึงจะดีที่สุด เลือกไปแล้วจะใช้การได้ถูกวิธีหรือไม่ กลัวใช้แล้วไม่ทนทาน ไม่มีความรู้เรื่องการบำรุงรักษาซ่อมแซม ตลอดทั้งการจะหาซื้ออะไหล่ได้ที่ไหน กลัวจะได้ของไม่ดี สถานที่ขายอะไหล่ใกล้ก็ห่างไกลมาก สิ่งเหล่านี้ทำให้เป็นปัญหาต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาความเจริญของท้องถิ่น โครงการนี้จึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและเป็นพื้นฐานข้อมูลต่างๆ ในการสร้างความเจริญแก่หมู่บ้านเป้าหมายต่อไป

การสำรวจสภาพหมู่บ้านของคณะผู้ดำเนินงานโครงการฯ และเป็นครั้งแรกที่ได้เยี่ยมชมพบปะเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย เริ่มตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2535 จนถึงวันปิดโครงการ 2-4 พฤศจิกายน 2535 นับได้ว่าไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง ที่ได้สัมผัสร่วมกิจกรรมกับเกษตรกร ทำให้ทราบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลายสิ่งหลายอย่าง รวมทั้งปัญหาความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและของหมู่บ้าน บางอย่างก็
สามารถสนองความต้องการได้ทันเหตุการณ์อย่างเป็นรูปธรรม

หมู่บ้านเป้าหมายมีนายโสมศรี อินธิเสน เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 ชื่อหมู่บ้านนาเกาะทาด
ต.นาฮี จ.สกลนคร ปัจจุบันมีบ้านเรือนอยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 162 หลังคาเรือน สภาพบ้านเรือน
เป็นบ้านไม้สองชั้นมั่นคง ซึ่งปลูกมานานแล้วโดยใช้ไม้ในหมู่บ้าน และมีการต่อเติมชั้นล่างภายหลัง
ด้วยอิฐและปูน อาชีพหลักคือ ทำนาปีละครั้ง และปลูกมันสำปะหลัง รายได้พิเศษจากการเลี้ยงสัตว์
วัว-ควาย เป็นงานอดิเรก บางครอบครัวมีการทอผ้าไหมใช้เอง ในหมู่บ้านมีบริการสาธารณะคือ
วัดและโรงเรียนระดับประถมศึกษา การคมนาคมทางบกสะดวก มีรถบัสโดยสารผ่านไปจังหวัด มี
รถ 3 ล้อเครื่องรับจ้างและรถ 4 ล้อรับจ้างไปอำเภอ มีไฟฟ้าใช้ 80% ไม่มีประปาหมู่บ้าน แหล่ง
น้ำใช้ยังขาดแคลนต้องอาศัยน้ำบอบาดาล ใกล้เคียงยังมีไม่ทั่วถึงและน้ำฝนที่กักตุน นับว่าขาดแคลน
น้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอและเป็นปัญหาสำคัญของหมู่บ้าน การทำนา อาศัยน้ำธรรมชาติจึง
ต้องไปทำนาในที่ลุ่ม ห่างไกลจากบ้านเรือน ที่นากอาศัยประมาณ 4-10 กิโลเมตร ที่ตั้งบ้านเรือน
เป็นที่ดอน โดยบุกเบิกป่าไม้มาอยู่เป็นกลุ่มมีถนนลาดยางผ่านหมู่บ้านไปอำเภอต่างๆ นอกจากนั้น
การทำลายป่าเพื่อทำการเกษตรส่วนมากทำไร่มันสำปะหลัง และทำนามากขึ้น เพราะฉะนั้นฤดูเก็บ
เกี่ยวข้าวในแปลงนาจะไม่มีน้ำขัง ถ้าจะนำเครื่องจักรกลลงปฏิบัติการก็สะดวก แต่เมื่อเปรียบ
เทียบดูฐานะของเกษตรกรในหมู่บ้านเป้าหมายกับหมู่บ้านใกล้เคียง เกษตรกรหมู่บ้านนาเกาะทาดทั่ว ๆ
ไปอยู่ฐานะปานกลาง ราษฎรไม่ต้องตื่นและไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และหันมาสิ่ง
แวดล้อมมากนัก ฤดูทำนาใช้เวลามาก หาเวลาว่างยาก ต้องไปฝึกแรมที่เขียงนา(กระท่อมฝึกข้าว
คราว) จึงทำให้ไม่ค่อยมีคนอยู่ในหมู่บ้าน และเกษตรกรหมู่บ้านนี้จะหยุดพักงานการเกษตรในวัน
พระเป็นวันว่างของตัวเอง มีเวลาว่างมากระยะเวลาก่อนเตรียมพื้นที่หรือหลังเก็บเกี่ยว และก่อน
การเก็บเกี่ยวเล็กน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคนมีอายุเกินวัยหนุ่มสาวคือ ผู้เป็นสามีภรรยาที่อยู่
เป็นครอบครัว ไม่ค่อยมีคนวัยหนุ่มสาว แต่มีเด็กซึ่งต้องเรียนหนังสือและที่ไม่บรรลุนิติภาวะ มีโรง
งานเกษตรอุตสาหกรรมให้เกษตรกรมีงานทำใกล้เคียงกับหมู่บ้าน 1 โรง แต่หนุ่มสาวก็นิยมไปทำ
งานเบาๆ สบายๆ ในกรุงเทพฯ เลียนแบบกันทั้งหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 100 คน และมีแนวโน้มจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ใช้แรงงานตัวเองในการกลับมาทำการเกษตรอีก ขณะนี้เกษตรกรที่ทำนาที่หันมานิยมใช้เครื่อง
 ทุนแรงในการเตรียมดินแทนแรงสัตว์มากขึ้น โดยใช้รถไถเดินตามแบบขับเคลื่อนและมีเกียร์เป็นรถที่
 ออกแบบล่าสุด มีทั้งเกษตรกรจัดซื้อเอง และมีนายทุนบริการเก็บค่าจ้าง นอกจากนี้เกษตรกร
 หลายรายที่มีความคิดต้องการให้มีการนำเครื่องจักรกลลงไปใช้ในกระบวนการผลิตข้าวทั้งหมดตั้งแต่
 ตั้งแต่เครื่องเตรียมดิน เครื่องปลูก เครื่องบำรุงรักษาและเครื่องเกี่ยวนวดเป็นต้น จากการทำทาง
 โครงการได้ทำถนนให้สามารถใช้นาพาหนะไปส่งแปลงนาให้เกษตรกรเดินทางได้สะดวกรวดเร็ว
 กว่าเดิม 2 เส้นทางด้วยกันก็ยิ่งทำให้มีการตื่นตัวที่จะใช้เครื่องทุนแรงและยานพาหนะในการอำนวยการ
 ความสะดวกสบายขนส่งลำเลียงผลผลิตมากขึ้น ความต้องการของเกษตรกรในการอยากเรียนรู้
 เกี่ยวกับเครื่องจักรกลการเกษตรก็มากขึ้นเช่นกัน นับว่าเป็นโอกาสดีในการแนะนำส่งเสริมและ
 เผยแพร่ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องทุนแรงการเกษตร จึงได้
 พิจารณาและดำเนินการในเรื่องนี้ในหมู่บ้านเป้าหมายดังกล่าว และยังมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของ
 เกษตรกรดีขึ้นอีกด้วย

สภาพการใช้เครื่องทุนแรงการเกษตรในหมู่บ้านในปัจจุบัน เกษตรกรมีความสนใจมากขึ้น
 ในการแนะนำให้มีการใช้รถไถเดินตามไถพื้นที่วิธีที่ถูกต้องการเตรียมปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมใน
 การใช้เครื่องทุนแรง สามารถทำงานได้รวดเร็วเหมาะกับยุคของการขาดแคลนแรงงานมนุษย์ที่ยัง
 ใช้แรงสัตว์ต้องเสียเวลาในการไถพื้นที่ 1 ไร่ใช้เวลาประมาณ 3-4 วันเต็มๆ เมื่อใช้รถไถเดิน
 ตาม (รถแทรกเตอร์ 2 ล้อ) ไถพื้นที่ 3-4 ไร่ใช้เวลาประมาณ 1 วัน ถ้าใช้รถแทรกเตอร์ 4
 ล้อเตรียมไถพื้นที่นาแปลงใหญ่ๆ 50-60 ไร่ ได้เสร็จใช้เวลา 1 วัน แต่ยังไม่มีการใช้ จึงเป็นสิ่งที่
 เกษตรกรควรปรับปรุงพื้นที่ค่อยเป็นค่อยไปมุ่งไปสู่การใช้เครื่องจักรกลดังกล่าวในอนาคต นอกจาก
 นั้นการใช้เครื่องทุนแรงในการสูบน้ำ การขนส่งลำเลียงต้นกำลังที่ได้จากเครื่องยนต์ของรถไถ
 เดินตามคือ เครื่องยนต์ดีเซลสูบเดี่ยว เป็นที่นิยมใช้กันทั่วไป จึงได้ทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติใน
 การใช้การบำรุงรักษาซ่อมแซมที่ถูกต้อง พร้อมทั้งวิธีการใช้เครื่องมือพื้นฐานทางโครงการ ยังเห็น
 ปัญหาการใช้เครื่องมือป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรยังไม่ปลอดภัยแก่ตัวเองและสิ่งแวดล้อม
 ไม่รู้วิธีการซ่อมแซมเปลี่ยนอะไหล่ที่ชำรุด ตลอดจนการตัดแปลงวัสดุเหลือใช้ เช่น ถังแกลลอน น้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มันเครื่องตัดแปลงมาเป็นถังพ่นสารเคมี การใช้พลาสติกใสป้องกันสารเคมีถูกร่างกายการใช้หมวก หน้ากากกันสารเคมีจากวัสดุต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วไป

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. เพื่อจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่สมาชิกและ เกษตรกรผู้สนใจในพื้นที่เป้าหมาย เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรกลที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือทุ่นแรงในการเกษตร
2. เพื่อบริการจัดหาอะไหล่อุปกรณ์ เครื่องทุ่นแรง เครื่องมือพื้นฐานที่จำเป็นและ การซ่อมแซมงานช่างแก่หมู่บ้าน
3. เพื่อร่วมกิจกรรมสนับสนุนการดำเนิน โครงการ เกษตรธรรมชาติ

วิธีการดำเนินงาน

1. วางแผนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนกว้างๆ ตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ
2. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของหมู่บ้านตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับ หมู่บ้าน เพื่อทราบรายละเอียดและทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ
3. ออกสำรวจข้อมูลกับราษฎรในหมู่บ้านเป็นคณะ โดยสัมภาษณ์ ราษฎรบุคคลตามครอบครัวทุกครอบครัว พร้อมสังเกตการณ์สภาพความเป็นอยู่ การใช้ เครื่องทุ่นแรง ทราบปัญหาความต้องการของเกษตรกร
4. จัดเตรียมเอกสารวิชาการ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการ ดำเนินการ โดยจัดรวบรวมความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมในการจัดฝึกอบรม พิจารณาสรุปข้อมูลของอนุมัติจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ เพื่อมอบให้แก่หมู่บ้านและ ใช้ประกอบ ในการจัดฝึกอบรมตามขั้นตอนการดำเนินงาน
5. การจัดฝึกอบรมและปฏิบัติการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 จัดกิจกรรมประชุมชี้แจงเกษตรกรให้เข้าใจ และทำความรู้จักสมาชิก พบปะปรึกษาผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการต่างๆ ของหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้มหัวหน้ากิจกรรมกลุ่มต่างๆ พร้อมเจ้าหน้าที่พัฒนาการและเจ้าหน้าที่เกษตรกรของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยตรง

5.2 จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ โดยนำสื่อประกอบในการบรรยาย หรืออธิบายให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจไม่เบื่อหน่าย เช่น แจกเอกสาร ฉายวีดีโอ มีของจริง ให้ดูประกอบการสาธิต นัดหมายการจัดฝึกอบรมต่อเนื่องเป็นระยะๆ ไม่ให้รบกวนเวลาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

5.3 จัดกิจกรรมร่วมกับเกษตรกร เพื่อปฏิบัติการต่างๆ เช่น จัดทดลองการใช้เครื่องทุ่นแรงในการปราบศัตรูพืช การบำรุงรักษาซ่อมแซม เครื่องจักรกลของเกษตรกรที่ชำรุดเสียหาย การใช้เครื่องทุ่นแรงต่างๆ ในแปลงสลับกับการบรรยายหรือควบคู่กันเป็นระยะๆ ตลอดโครงการร่วมกิจกรรมประเพณี เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง จัดพัฒนาหมู่บ้าน ร่วมปลูกต้นไม้ ฯลฯ

6. การตรวจเยี่ยมติดตามผลประเมินผล โดยแนะนำให้คำปรึกษาสิ่งต่างๆ ขณะออกพบปะเกษตรกรเป็นการเพิ่มเติมและดูแล การดำเนินงาน โดยการสอบถามหรือสังเกตการณ์ นำข้อมูลไปสรุป การตรวจเยี่ยมกระทำต่อเนื่องประมาณเดือนละครั้งตลอดโครงการ แต่ละครั้งมีการถ่ายภาพเก็บรวบรวมกิจกรรมไว้ด้วย

7. จัดนิทรรศการบรรยาย สรุป และอบรมเพิ่มเติมในวันพิธีปิดโครงการรวมพร้อมกันทุกโครงการ โดยมีเกษตรกรทั้งหมู่บ้านร่วมกิจกรรม

8. จัดทำเอกสาร รายงานผลการดำเนินงานฉบับสมบูรณ์หรือร่วมกิจกรรมเสนอผลงานตามโครงการ ศสร. (ถ้ามี)

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานตามโครงการพบว่า เกษตรกรพยายามก้าวไปสู่เทคโนโลยีอย่างช้าๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ควรได้เน้นหลักการเห็นหัวใจสำคัญในการให้เกษตรกรได้มีแนวทางและข้อคิดไปปฏิบัติให้สอดคล้องเกิดประโยชน์กับเกษตรกรเองในปัจจุบัน ขณะที่กำลังดำเนินงานโครงการอยู่คือ เรื่องราวเกี่ยวกับการบำรุงรักษาเครื่องยนต์ดีเซลสูบเดี่ยว ซึ่งเกษตรกรกำลังนิยมใช้เป็นตั้กำลังติดตั้งรถไถเดินตาม

การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ดีเซล

การบำรุงรักษาเครื่องยนต์นี้เราจะแบ่งระยะเวลาออกโดยกำหนด แต่ละจุดได้ดังนี้

1. เครื่องยนต์ใหม่ที่เพิ่งซื้อมา (สิ่งที่ควรทำ)
 - 1.1 เติมน้ำมันเครื่องให้อยู่ระดับพอดี (ใช้น้ำมันเครื่องเบอร์ 40 เกรด cc.)
 - 1.2 เติมน้ำสะอาดให้เต็มหม้อน้ำ
 - 1.3 เติมน้ำมันโซล่าให้เต็มถัง
 - 1.4 ตรวจสอบความตึงของสายพานพัดลม
 - 1.5 เติมน้ำมันเครื่องลงในหม้อกรองอากาศให้อยู่ในระดับพอดี ตามขีดที่กำหนด (ใช้น้ำมันเครื่องเบอร์ 40 เกรด cc.) เหมือนกับน้ำมันเครื่องที่ใช้ในเครื่องยนต์
 - 1.6 ตรวจสอบความเรียบร้อยของนอต สกรูต่างๆที่ยึดเครื่อง

เมื่อใช้เครื่องยนต์ไปได้ประมาณ 7 วัน ให้ทำการเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง เพราะเครื่องใหม่นี้ ชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหวต่างๆมีหน้าสัมผัสที่ยังเข้ากันไม่สนิท ทำให้เกิดมีเศษเหล็กเล็กๆ หลุดออกมา ซึ่งจะถูกชะล้างออกมาโดยน้ำมันเครื่อง เราจึงจำเป็นต้องถ่ายน้ำมันเครื่องเพราะน้ำมันเครื่องเหล่านี้มีเศษเหล็ก, เศษผงปะปนอยู่ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสึกหรอของชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหว เช่น ปลอกสูบ, ลูกสูบ, แทวนลูกสูบ, ชาร์ฟ, ลูกปืนก้านสูบ, ฯลฯ

2. การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ที่ควรจะต้องทำทุกวัน (ก่อนนำเครื่องไปใช้งาน) คือ

- 2.1 ตรวจสอบระดับของน้ำมันเครื่องให้อยู่ในระดับที่พอดี (ให้เครื่องอยู่ในระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบุคลากรงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ชานานกับแผ่นดิน)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.2 ตรวจสอบน้ำมันจะต้องเต็มและสะอาด
 - 2.3 ตรวจสอบน้ำมันโซล่า พร้อมทั้งตรวจสอบว่ามีน้ำอยู่ในไส้กรองน้ำมันโซล่าหรือไม่
 - 2.4 ตรวจสอบความตึงของสายพานพัดลม
 - 2.5 ตรวจสอบน้ำมันเครื่องในห้องกรองอากาศให้อยู่ในระดับที่กำหนดไว้และถ้าพบว่าน้ำมันเครื่องสกปรกมากให้เปลี่ยนใหม่
3. การบำรุงรักษาเครื่องที่จะต้องทำทุกๆ 100 ชั่วโมง หรือประมาณ 15 วัน ของการใช้งานคือ
- 3.1 ปฏิบัติตาม ข้อ 2 (การบำรุงรักษาเครื่องที่ควรทำทุกวัน)
 - 3.2 เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องใหม่ พร้อมกับล้างไส้กรองน้ำมันเครื่อง (ใช้น้ำมันเครื่องเบอร์ 40 เกรด cc.)
 - 3.3 ทำความสะอาดหม้อกรองอากาศและไส้กรองอากาศ พร้อมทั้งเปลี่ยนน้ำมันเครื่องที่หม้อกรองอากาศ

ข้อควรจำ

น้ำมันเครื่องที่ควรใช้เติมมีอยู่ 2 เบอร์ คือ

1. เบอร์ 30 เกรด cc.
2. เบอร์ 40 เกรด cc.

แต่การเติมน้ำมันเครื่องควรใช้เบอร์ 40 เกรด cc. เพราะอากาศในประเทศไทยร้อน

4. การบำรุงรักษาเครื่องที่ควรจะต้องทำทุกๆ 300 ชั่วโมงหรือประมาณ 40 วัน ของการใช้งาน คือ
 - 4.1 ปฏิบัติตาม ข้อ 2 (การบำรุงรักษาเครื่องที่ควรทำทุกวัน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4.2 ล้างทำความสะอาดไส้กรองโซล่า หรือเปลี่ยนใหม่
- 4.3 ตั้งวาล์วใหม่ควรจะให้ช่างที่มีความชำนาญเป็นผู้ตรวจเช็ค
- 4.4 ตรวจเช็คหัวฉีด ควรจะให้ช่างที่มีความชำนาญเป็นผู้ตรวจเช็ค

5. การดับเครื่อง

- 5.1 เมื่อใช้งานเสร็จแล้ว ไม่ควรดับเครื่องทันที ควรปล่อยให้เครื่องยนต์เดินเบาๆ ในรอบช้าอยู่ประมาณ 2-3 นาที ก่อนจึงดับเครื่อง
- 5.2 เมื่อต้องการดับเครื่อง ให้ผลักคันเร่งเครื่องไปทางขวา (ตำแหน่งหยุด)

สำคัญ

- ไม่ควรดับเครื่องด้วยคันยกลิ้น (วาล์ว) เป็นอันขาด
- 5.3 ปิดก๊อคน้ำมันเชื้อเพลิง โดยหมุนไปที่ตำแหน่ง C
- 5.4 ในกรณีที่น้ำอาจจะแข็งตัวคือกลายเป็นน้ำแข็ง (บนยอดเขาสูงทางภาคเหนือ ในฤดูหนาวจัด) จะต้องไขน้ำทิ้งทางก๊อคน้ำทิ้งซึ่งอยู่ใต้เสื่อสูบ (การแข็งตัวของน้ำจะเป็นอันตรายต่อส่วนประกอบของเครื่องยนต์)
ถ้าใช้สารกันการแข็งตัวของน้ำผสมไว้ก็ไม่จำเป็นต้องไขน้ำทิ้ง

6. การเก็บรักษาเครื่องยนต์เมื่อไม่ใช้งานเป็นเวลานาน

- 6.1 ถ้าจะไม่ใช่เครื่องอีกเป็นเวลานาน ควรหมุนเครื่องให้ลิ้นไอสื่ออยู่ในตำแหน่งที่ปิดสนิท เพื่อป้องกันการเกิดสนิม
- 6.2 ใช้มือหมุนแม่เลย์ จนถึงตำแหน่งที่รู้สึกว่ามันต่อไม่ได้อีกแล้ว จึงคลายความตึงออกโดย การยกคันยกวาล์ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 หมุนมุมเลี้ยวไปอีกประมาณ 1/4 รอบ แล้ว ตั้งเครื่องหมาย T.D. บนมุมเลี้ยวให้ตรงกับตำแหน่งบนฝาข้างของหม้อน้ำ หรือตำแหน่งของเข็มชี้บอกตำแหน่ง ในกรณีของเครื่องแบบหม้อน้ำฮอปเปอร์

7. การเก็บรักษาเครื่องชนิดไวนอกบ้าน

ถ้าเก็บเครื่อง ไวนอกบ้านเวลาฝนตก น้ำฝนอาจซึมผ่านท่อไอเสียเข้าไปในลูกสูบ ทำให้เกิดสนิม เป็นอันตรายต่อส่วนประกอบต่างๆ ได้จึงควรป้องกันโดยการคลุมเครื่องหรือคลุมปากท่อไอเสียไว้ให้เรียบร้อย

8. การใช้หม้อเลี้ยว

ควรใช้หม้อเลี้ยวมาตรฐานที่บริษัทแกลมมาให้ คือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 นิ้ว เมื่อนำหม้อเลี้ยวขนาดนี้ไปใช้งานควรเร่งเครื่องให้รอบเครื่องอยู่ระหว่าง 1600-1800 รอบ/นาที (ใช้กับรถไถนา) เพราะถ้าหากเร่งรอบไม่ถึง 1600-1800 รอบ/นาที จะเกิดปัญหาเขม่าจับแหวนและท่อไอเสีย ทำให้แหวนคาย, ลูกสูบติด

ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายอยู่ห่างไกลตัวเมืองและความเจริญทำให้สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรส่วนใหญ่ฐานะไม่ดี และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาแบบดั้งเดิมคือใช้แรงงานสัตว์เลี้ยงสัตว์จำนวนน้อยเป็นงานอาชีพรอง การทำนากว่า จะเสร็จสิ้นขั้นตอนต่างๆ ต้องใช้เวลานานทำให้ไม่มีเวลาที่จะพัฒนาอย่างอื่น ประกอบกับมีรายได้น้อย มีอาชีพจำกัดคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้คนรุ่นใหม่ คือหนุ่มสาวออกไปหางานในเมืองตามโรงงานอุตสาหกรรม จึงขาดแรงงานทำให้อัตราแรงงานก็สูงขึ้นเป็น 60-80 บาทต่อวัน ถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ไม่อำนวยเช่น หน้าแล้งขาดแคลนน้ำบริโภคและอุปโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การดำเนินงานของโครงการนี้จึงเน้นการใช้เครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาทางประชากรและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ปัจจุบันเกษตรกรเริ่มมีความเข้าใจและสนใจเครื่องทุ่นแรงมากขึ้น เพราะการได้พบเห็นตัวอย่าง และการโฆษณาทางสื่อวิดีโอที่ดี ทำให้เกษตรกรเกิดความคิดอยากจะได้มาใช้ในกิจการของตนเองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะเห็นว่าปัจจุบันมีผู้หันมานิยมใช้รถไถเดินตามระบบใหม่ล่าสุดถึง 23 คัน โดยไม่สนใจของเครื่องทุ่นแรงระบบเก่า เพราะความไม่สะดวกต่อการใช้งานนั่นเอง ยังมีเกษตรกรที่ทำนาซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องมีขั้นตอนหลายขั้นตอนจนกว่าจะได้ผลผลิต(ข้าว) ออกมาเป็นสินค้ามีรายได้ ก็ต้องเหน็ดเหนื่อยพอสมควร และอุปสรรคปัจจุบันคือ ขาดแรงงานบางครั้งเกิดเสียหายจนขาดทุนในที่สุด

แต่การใช้เครื่องทุ่นแรงในการผลิตข้าวของเกษตรกรในภาคกลางของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ก็สามารถช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้แล้ว เครื่องทุ่นแรงดังกล่าวเช่น การใช้รถแทรกเตอร์ 2 ล้อ 4 ล้อ ประกอบเครื่องมือเตรียมดินซึ่งได้มีการปรับสภาพพื้นที่สามารถทำงานด้วยเครื่องจักรได้อย่างสะดวก การใช้เครื่องเก็บเกี่ยวข้าวก็ได้มีผู้คิดเครื่องเกี่ยวหวด ทำงานครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวและหวดแยกข้าวเปลือกออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นการใช้เครื่องจักรกลที่ทันสมัยลดแรงงาน ลดต้นทุน ทำงานทันเวลา โดยมีนายทุนให้บริการแก่เกษตรกรที่มีความพร้อมเรื่องการเงินส่งลำเลียง ไม่มีปัญหาแล้วเพราะถ้ามีถนนหนทาง การให้บริการยานพาหนะก็มีมากอยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้มาพิจารณาแล้วเห็นว่าหมู่บ้านเป้าหมายนั้นเป็นพื้นที่ซึ่งสามารถเตรียมพร้อมที่จะนำเครื่องจักรกลดังกล่าวมาใช้ได้ซึ่งต้องใช้เวลาและพยายามปรับปรุงทุกด้าน เช่นเดียวกับในภาคกลางและภาคอื่นๆของประเทศไทย

การที่ทางโครงการได้ดำเนินการเรื่องนี้ก็เป็นความต้องการของเกษตรกรในหมู่บ้านส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นเป็นการแนะนำส่งเสริมเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งต้องมุ่งหน้าไปสู่การทำเพื่อการค้าหากำไร ไม่ใช่เพื่ออยู่กิน ไปวันๆหนึ่ง เหมือนสมัยก่อนมีเกษตรกรหลายรายที่ได้พัฒนาตัวเองจนมีความเจริญก้าวหน้ามีฐานะดีขึ้นเรื่อยๆ การดำเนินงานโครงการอบรมการใช้เครื่องทุ่นแรงจะเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร ละเป็นการเร่งรีบให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว โดยมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่อไปให้ต่อเนื่องคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าหน้าที่เกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่พัฒนากร ซึ่งดูแลใกล้ชิดกับเกษตรกร ซึ่งสามารถรับรู้ปัญหา ความต้องการ ข้อเท็จจริงของสภาพหมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้ทาง โครงการได้คำนึงถึงและยึดถือปฏิบัติ โดยนำไปพิจารณาดำเนินการบริการให้แก่เกษตรกรของหมู่บ้านดังกล่าว

ในการใช้เครื่องทุ่นแรงการเกษตร เกษตรกรได้ตื่นตัว สนใจจากสภาพการขาดแคลน แรงงานในการเกษตร โดยเฉพาะแรงงานคนทำนาหยาบ เมื่อมีเครื่องมือทุ่นแรง ซึ่งเพิ่มมากขึ้น ทุกขณะ มีผลให้เกษตรกรหันมาใช้รถไถเดินตามแทน แรงสัตว์เพิ่มขึ้น มีเกษตรกรที่เข้ารับการฝึก อบรม จัดซื้อรถไถเดินตาม ไม่น้อยกว่า 20 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางช่างยนต์ เครื่องมือซ่อมเครื่องยนต์พื้นฐาน ไม่มี ทางโครงการจึงมอบเครื่องมือพื้นฐาน ให้ประจำหมู่บ้าน และ ฝึกอบรมจนมีความชำนาญ สามารถแก้ปัญหาบางอย่างได้ รู้จักบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรง ตลอดจน การฝึกต่อประปา การติดตั้งปั้มน้ำ และการไฟฟ้า

สรุปผลการดำเนินงาน

การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจวิธีการใช้และการบำรุงรักษาเครื่องยนต์จากการได้ ดูวีดีโอ การฝึกปฏิบัติจริง มีการตอบข้อซักถามปัญหา การใช้และซ่อมแซมเครื่องยนต์ ทราบถึงการ บำรุงรักษาเครื่องทุ่นทางการเกษตร ได้ฝึกให้รู้จักการใช้เครื่องพ่นสารเคมีอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สาธิตการฉีดพ่นสารเคมี โดยใช้ชุดป้องกันสารพิษสวมใส่หมวกและหน้ากากเพื่อความปลอดภัย ได้จัดให้มีการฝึกอบรมทั้งหมด 4 ครั้ง
2. การตรวจเยี่ยม ติดตามผลโครงการ และการปฏิบัติการอบรมเคลื่อนที่ในหมู่บ้าน และในแปลงนาของเกษตรกร เพื่อให้ผู้สนใจได้ปฏิบัติจริงด้วยความถูกต้อง ได้ทำการสาธิตและ แนะนำ รวม 3 ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

การบริการอนุรักษ์ธรรมชาติและคุณภาพชีวิต

1. ติดตั้งปั้มน้ำไฟฟ้า ณ ศาลาอีสานเขียว สามารถสูบน้ำจากสระน้ำขึ้นมาใช้งานกิจกรรมของโครงการอื่นๆ และใช้รดต้นไม้ต่างๆ
2. ให้บริการซ่อมแซมและแนะนำ ขณะตรวจเยี่ยม เช่น การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า การซ่อมแซมปั้มน้ำแบบโยก

การมอบเครื่องมือและอุปกรณ์

1. มอบเครื่องมือช่างเสริม แบบสับโยก แกะ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นของส่วน รวม 3 ชุด
2. มอบเครื่องมือพื้นฐานทางช่อง 30 ชั้น 1 กล้อง
3. มอบสารเคมีและเอกสารคำแนะนำการใช้เครื่องฉีดพ่นสารเคมีปราบศัตรูพืช แก่เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน
4. มอบปั้มน้ำ ไฟฟ้าแบบสับชักพร้อมอุปกรณ์และติดตั้งพร้อมใช้งานได้ดี 1 ชุด

ปัญหาและอุปสรรค

1. เกษตรกรยังมีพื้นฐานความรู้น้อย ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ
2. ฤดูกาลทำนาและการประกอบอาชีพของเกษตรกรเดินทางไปพักแรมที่ทุ่งนา จึงไม่สามารถอยู่ในหมู่บ้าน ในบางเวลาเป็นระยะนานๆ ทำให้พบปะกันได้น้อย
3. การเดินทางไกลของผู้ดำเนินงาน ทำให้ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองงบประมาณ
4. การปรับตัวและความกระตือรือร้นของเกษตรกรยังเป็นไปอย่างช้าๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องใช้เวลาให้ประสบการณ์แก่เกษตรกรมากๆ เช่น ปฏิบัติกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ต้องนัดหมายล่วงหน้าและหาวันหยุดของหมู่บ้าน เช่น บางแห่งหยุดงานวันพระ เพื่อจัดทำกิจกรรมโครงการ
3. จัดหาแหล่งให้เป็นศูนย์บริการ หรือ ร่วมลงทุนในการจัดหาเครื่องทุนแรงการเกษตร
4. การเข้าหมู่บ้านแต่ละครั้งควรเตรียมพร้อมและใช้เวลาทำงานให้มากที่สุด
5. ต้องมีการประสานงานชักชวนผู้เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรตำบล พัฒนาการ ร่วมดำเนินกรรรับทราบและรับผิดชอบต่อไป
6. ผู้ดำเนินการต้องร่วมกิจกรรมเข้าถึงจิตใจศึกษาความต้องการและปัญหาที่เป็นจริง ควรได้เข้าถึงครอบครัวของเกษตรกรทุกๆครอบครัว ได้เห็นสภาพคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานในการจะพัฒนาสิ่งอื่นต่อไปได้เป็นผลสำเร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ไม่ว่ากรณีใดๆ ห้ามมิให้คัดลอก แพร่ หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายได้

ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.สนั่น สังข์ปล่อง ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล.

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

- เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามโครงการนำพระทัยจากในหลวง
- เพื่อส่งเสริมให้ราษฎร ได้มีทำและเป็นอาชีพเสริมรายได้
- เพื่อส่งเสริมให้ราษฎร ได้รู้จักการทำอาชีพเครื่องปั้นดินเผา
- เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน และของฝากแก่ผู้มาเยี่ยมชมโครงการ

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน							
	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย....ตค.
สำรวจแหล่งวัตถุดิบ และสถานที่ตั้งโครงการ								
ทดลองวัตถุดิบ								
ทดลองเนื้อดินปั้นจากแหล่งศึกษา								
ข้อมูล ดำเนินการทำโรงปฏิบัติการ								
ดำเนินการสร้างเตาเผาและทำการฝึกอบรม-ปฏิบัติการ								

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสำรวจและทดสอบวัสดุดิบ

- แหล่งดินธรรมชาติ จากแหล่งดิน ริมแม่น้ำศรีสงคราม และแหล่งดินจากริมหนองน้ำ บ้านนากระทาด ต.นาฮี

แหล่งดิน	ตัวอย่าง ที่ 1	ตัวอย่าง ที่ 2	ความแข็งแรง ของเนื้อดินปั้น	เผา 1250 °C
แหล่งดินริมแม่น้ำ ศรีสงคราม	60	70	ตัวอย่างที่ 1 ได้เนื้อดินปั้น แกร่งดีใส่ได้	ได้ตัวอย่างที่ 1 สีคล้ำมากค่อนข้าง แดง
แหล่งดินหนองน้ำ บ้านนากระทาด	40	30	ตัวอย่างที่ 2 ได้เนื้อดินปั้น แกร่งดีกว่า ตัวอย่างที่ 1	ตัวอย่างที่ 2 สีค่อนข้างขาว เนื้อดินแข็งกว่า ตัวอย่างที่ 1

จากการทดสอบขั้นพื้นฐาน จากแหล่งดินธรรมชาติ ปรากฏว่าเนื้อดินปั้น สามารถทำงาน
ได้ ในประเภทของงานพื้นเมืองดังนี้

- พวงไพลลาร้า
- กระเบื้องประดับอาคาร
- ท่อระบายน้ำ
- ทำประเภทของพื้นเมือง ชนิดไม่เคลือบได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อดินปั้นจากแหล่งธรรมชาติ ไม่เหมาะแก่การเคลือบสีวิทยาศาสตร์ เหมาะแก่การเคลือบ
ด้วยสีเคลือบ จากเคลือบสีแบบพื้นเมือง-เคลือบซีเก๊าะไม้

การขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา

- การเตรียมวัตถุดิบ
- การขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา
- การตกแต่ง
- การเคลือบ
- การเผา

การเตรียมวัตถุดิบ

- ดินจากแหล่งธรรมชาติ มีสารประกอบและสิ่งเจือปนอยู่ในดินหลายอย่าง
- การแยกดินให้เนื้อดินสะอาด โดยการเอาดินจากการที่ได้มาจากแหล่งดินที่สามารถ
ขึ้นสูงและทำเครื่องปั้นได้ โดยใช้ดิน 1 ส่วน น้ำ 3 ส่วน น้ำดิบมาใส่ถัง ควบให้ดินลอยตัว เศษผง
ไม้และขยะลอยตัว ตกทิ้ง ส่วนเศษหินกรวดทรายตกตะกอน น้ำดิบที่ล้างโดยกรรมวิธีง่าย ๆ ไป
กรองด้วยตะแกรง เอาแต่น้ำดิบ ใส่ถังไว้ พวกเศษกรวดหินตกตะกอนทิ้งไป เอาเฉพาะเนื้อดินไป
ใส่ถังฟัก ให้ดินตกตะกอนแล้วนำไปทำให้แห้ง โดยการใช้เครื่องอัดน้ำดิบ หรือตากแดดให้แห้ง
หรืออีกวิธีหนึ่งเอาน้ำดิบที่ได้มา เทราดบนแผ่นปูนพลาสติก จะได้น้ำดินมาใช้งานได้เร็วขึ้น
- เมื่อได้น้ำดินจากการเตรียมดินปั้นจากแหล่งธรรมชาติแบบง่าย ๆ นำมาผสมตาม
สัดส่วนต่าง ๆ จากการทดสอบ ตามตัวอย่างที่ได้ทดสอบจะได้น้ำดินจากแหล่งธรรมชาติ ได้น้ำ
ดินปั้นสะอาด สามารถขึ้นรูปเครื่องปั้นได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การขึ้นรูป

การขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา วิธีง่าย ๆ ได้วิธีแบบพิมพ์ปูนปลาสเตอร์ โดยการทำต้นแบบ สร้างต้นแบบจากปูนปลาสเตอร์ ปูนปลาสเตอร์มีคุณสมบัติดูดซึมน้ำได้ดี ปูนปลาสเตอร์ดูดน้ำ เนื้อดินจะ เกาะปูนปลาสเตอร์เป็นรูปต่อต่าง ๆ ตามชนิดของแบบที่เราสร้างขึ้นมา

ขึ้นรูปด้วยแบบหมุน วิธีขึ้นรูปต้องหัด-ฝึกการขึ้นรูป โดยใช้ดินนวดให้เนื้อดินเข้ากัน ตั้งบนแบบหมุน ใช้มือบังคับเนื้อดินปั้น ให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ ได้ตามต้องการ

เนื้อดินปั้นสำหรับการหล่อแบบ

โดยธรรมชาติเนื้อดินแต่ละแหล่งมีคุณสมบัติในตัวของมันทางฟิสิกส์ แต่บางแห่งไม่สามารถขึ้นรูปได้ ต้องมีการนำมาผสมให้เกิดสูตรต่าง ๆ และเรียกตามลักษณะของการผสมเนื้อดิน

- เนื้อดินสำหรับการหล่อแบบ เป็นของเหลว ลอยตัวอยู่ในน้ำ และต้องไม่ตกตะกอนขณะหล่อแบบ
- เนื้อดินต้องไม่แยกตัวออกขณะหล่อแบบ ไม่จะหล่อแบบอยู่ในลักษณะใด
- หลังจากการเทน้ำดิบออก ด้านในของผลิตภัณฑ์ต้องราบเรียบ ผิวไม่ขรุขระ ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของผลิตภัณฑ์
- เนื้อดินจะต้องไม่ทำให้แบบเปื่อยและชุ่มน้ำมากเกินไป
- ถ้าเนื้อดินเกาะแบบมากเกินไป ทำให้เกิดการบิดเบี้ยวได้ ต้องไม่เป็นเนื้อดินที่เกาะแบบแห้งทั่วทั้งคันตลอด

- แบบที่เราหล่อแบบนั้น ๆ
- น้ำสลิปหรือน้ำดิบชนิดกาแฟ มีน้ำ 35-50 ส่วน ดิน 50 ส่วน เป็นอัตราส่วนในการเทแบบเนื้อดินปั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตกแต่ง

ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกรรมวิธีการขึ้นรูปแล้ว ต้องทิ้งไว้ให้แห้งสนิทแล้วนำมาตกแต่ง โดยใช้ กระดาษทรายหรือพวกผ้าดิบขัด เช็ดให้ผลิตภัณฑ์เรียบ ไม่ขรุขระของผิวและปากของผลิตภัณฑ์ การ ตกแต่ง เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการขึ้นรูป

การเผาครั้งแรก

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เมื่อผ่านการตกแต่งผิวแล้วและแห้งสนิท นำมาเข้าเตาเผา ครั้งแรกเรียกว่า เผาดิบ คือเผาให้ผลิตภัณฑ์มีความแข็งตัวใช้ความร้อนประมาณ 800°C และเมื่อ ผ่านการเผาครั้งแรกต้องตรวจดูความเรียบร้อยไม่แตก นำผลิตภัณฑ์ที่ตามมาทำการเคลือบ

การเคลือบ

ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกรรมวิธีเผาครั้งแรก ไม่สามารถนำไปใช้ได้ เพราะเนื้อดินยังไม่สุกตัว ถ้าเราไม่เคลือบเราไม่เคลือบหรือเป็นชนิดต้องเผาให้สุกตัวอย่างเตียวเผาไฟสูง 1250 องศา เป็นผลิตภัณฑ์พวกของจัดสวนหรือกระเบื้องประดับชนิดไม่เคลือบ เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเคลือบ นำ ผลิตภัณฑ์นั้นมาทำความสะอาด เช็ดปัดฝุ่นและนำมาเคลือบ เคลือบแบบชุบเคลือบ นำผลิตภัณฑ์จุ่มลง ไปในน้ำเคลือบ เคลือบจะเกาะผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้ตามความต้องการของผู้ทำงานได้ แต่ต้องมีการ ทดลองปฏิบัติการให้เกิดความชำนาญจริง ๆ จึงจะทำงานได้ ชนิดพ่นน้ำเคลือบ โดยใช้เครื่องพ่น ใช้เคลือบไล่ลงในกาพ่นเคลือบ พ่นไปที่ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

การเผา ครั้งที่ 2

การเผาเป็นขั้นตอนสุดท้ายของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เผาเคลือบ ได้แก่ งานที่เป็นภาชนะที่ต้องการให้ผิวสวยงาม และภาชนะใส่อาหารและของเหลว พวกตั้งโชว์ ตกแต่งสีต่าง ๆ ให้เกิดความสวยงามตามแต่ผู้ผลิตจะสร้างขึ้นมา เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยมากใช้ความร้อนประมาณ $1,250^{\circ}\text{C}$

ศิลปกรรมเครื่องปั้นดินเผาภาคอีสาน

เครื่องปั้นดินเผาทางภาคอีสาน ได้มีการทำมาตั้งแต่สมัยโบราณประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-13-14-15-16 เป็นศิลปกรรมเขมร สมัยพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1-จนถึงสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 การเกิดตั้งชุมชนหลาย ๆ แห่ง ทำให้มีการก่อสร้างสถาปัตยกรรมต่าง ๆ และเกิดสร้างเตาเผาสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเพื่อมาสนองความต้องการของชุมชนต่าง ๆ

จากการสำรวจของกรมศิลปากรพบว่า บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ มีกลุ่มเตาเผาดั้งเดิมกระจายอยู่หลายแห่ง เช่น อำเภอประโคนชัย สัตก อำเภอกระสัง ทนงกี ลำปลายมาศ บ้านกรวด เป็นต้น จังหวัดสุรินทร์ แหล่งเตาเผาเหล่านี้เริ่มผลิตเครื่องปั้นในสมัยเขมรแต่อาณาจักรเข้ามาในแถบนี้ และอาณาจักรเขมรได้เสื่อมลงประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 16

จังหวัดบุรีรัมย์ ตามหลักฐานจากโบราณจึงพบว่าเป็นแหล่งที่เกิดศิลปกรรมเครื่องปั้นดินเผาทางภาคอีสาน เป็นศิลปกรรมเกิดก่อนสุโขทัย และทำให้เกิดการผลิตเครื่องปั้นดินสมัยใหม่ที่สามารพัฒนาจากของเก่ามาสู่ของใหม่ ที่สามารทำให้คนสมัยปัจจุบันได้ศึกษาเป็นต้นแบบของศิลปกรรมเครื่องปั้นดินเผาจนกระทั่งทุกวันนี้

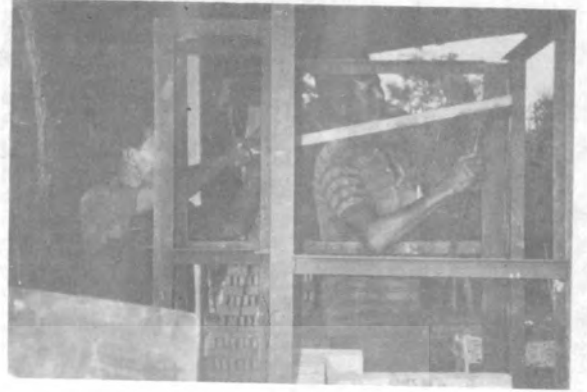
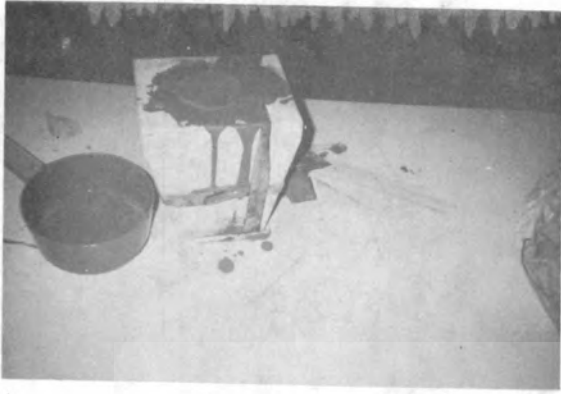
ผู้ร่วมโครงการเครื่องปั้นดินเผาเสริมรายใต้ 2535

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	นายโสภณ แก้วสนิท	16.	นายพิพิธ น้อยโสสมศรี
2.	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	17.	นายดำ พันอินธิเสน
3.	นายตันทะกาด สุนทร	18.	นายทวีย์ จันทะพันธ์
4.	นายสมศักดิ์ ภูมา	19.	นายดำรง ท้าวพันธ์
5.	นายเป่า แก้วท้าว	20.	นายศรีมา ท้าวนนทะ
6.	นายโยธา ยันนี	21.	นายเมือง โสิดา
7.	นายเกษม อินตา	22.	นายสมัย จันทะพันธ์
8.	นายสมัย จันทะพันธ์	23.	นายพานิตา คำมูล
9.	น.ส. สันธยา บัวศรี	24.	นายทองตา เพียงลาด
10.	นายบุญเต็ม น้อยโสสมศรี	25.	นายประดับ
11.	นายสุคนธ์ แก้วสนิท	26.	นายวิจิตร น้อยโสสมศรี
12.	นายโกสินธ์ แก้วสนิท	27.	นายคำจันทร์ อินธิเสน
13.	นายสีบัวลอย บัวศรี	28.	นายคาน เพียงลาด
14.	นายตาวย จันทะพันธ์	29.	นายบัวจา ศักดิ์เกษ
15.	นายแก้ว จันทะพันธ์	30.	นายยบัวศรี จันทะพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

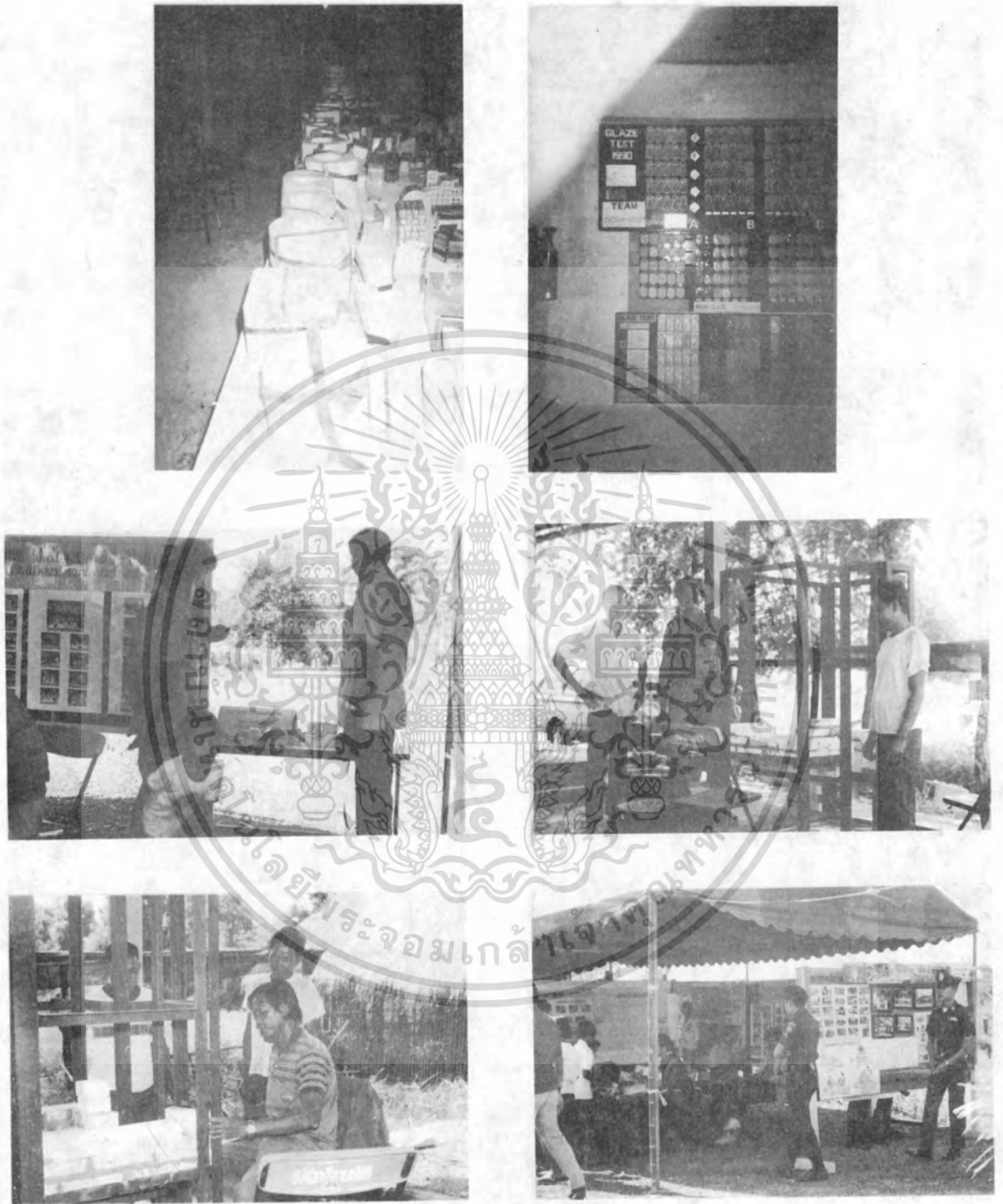
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

- ราษฎรในหมู่บ้านนากะทาด ได้รู้จักเครื่องปั้นดินเผา ดินเผาที่ได้กำหนดในภาคอีสาน มาแต่โบราณ
- ส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้าน ผู้ร่วมโครงการ ได้มีอาชีพเสริมอีกอาชีพหนึ่ง
- เยาวชนในตำบลนาฮี ได้เข้ามาเรียนรู้ การทำเครื่องปั้นดินเผาเพื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาศิลปะของ ร.ร. ในหมู่บ้าน จากงานเครื่องปั้นดินเผา โครงการเกษตรธรรมชาติ
- เยาวชนในโครงการราษฎรในหมู่บ้าน นักเรียนของโรงเรียนนากะทาดได้รับผลประโยชน์ จากการสร้างงานเครื่องปั้น
- ผู้มาเยี่ยมชมและนักท่องเที่ยว ได้ซื้อเครื่องปั้นดินเผาจากโครงการอีสาน เพื่อเป็นที่ระลึกกลับได้และเป็นของฝากของผู้มาเยี่ยม ทำให้ราษฎรได้อาชีพเสริมจากโครงการนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ในทางกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามแก้ไขตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 13 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

ภาพที่ 14 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ภาพที่ 15 นี้ อภิปรายต่าง ๆ ของ โครงการ การสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการทำอิฐอิฐสาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.มานพ สุตสงวน

บทคัดย่อ

โครงการทำอิฐอิฐสาน เป็นโครงการย่อยของโครงการรวม สจล. มีเป้าหมายเพื่อให้ราษฎร ในท้องถิ่นมีงานทำที่มั่นคง และไม่ย้ายถิ่นฐาน จากท้องถิ่น ไปอยู่ที่อื่น เพื่อเสริมวิชาชีพ และหัตถกรรม การทำอิฐอิฐสาน ให้ได้จำนวนมาก โดยการนำวัตถุดิบ (ดินเหนียว แกลบ น้ำ) ที่มีอยู่มากมาย มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างจริงจัง จากวัตถุดิบเหล่านี้และเมื่อสามารถทำอิฐ ได้จำนวนมากเหลือใช้แล้ว สามารถทำเพื่อการขาย นำรายได้สู่ครอบครัวและท้องถิ่น

คำนำ

การเข้าร่วมโครงการมหาวิทยาลัย สนับสนุนงานพัฒนา ตามโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวทางพระราชดำริ (โครงการอีสานเขียว) ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปีงบประมาณ 2535 นับเป็นความสำนึกในน้ำพระทัยจากในหลวง ของสถาบันฯ ที่มีต่อสังคมและประเทศชาติส่วนหนึ่ง หน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย อย่างหนึ่ง คือ การให้บริการทางวิชาการกับสังคม ด้วย

อิฐอิฐสานเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติที่ดำเนินการในปี 2535 นี้ เป็นโครงการที่ใช้วัตถุดิบจาก ธรรมชาติ ทั้งหมด อิฐอิฐสาน (อิฐมอญ) เป็นวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน วัสดุไม่เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการก่อสร้างมาช้านานแล้วปัจจุบัน ไม่มีป่าไม้ให้ใช้ได้ใช้กันแล้ว อิฐอิฐสานจึงเป็นวัตถุดิบที่จะเข้ามาแทนที่วัสดุไม้ ในปัจจุบันและอนาคตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อลดการใช้ป่าไม้ และการสั่งอิฐจากแหล่งอื่น และสิ่งสำคัญคือ เป็นการเพิ่มรายได้ให้ราษฎรในท้องถิ่นตลอดไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. จุดประสงค์ของโครงการ

- เพื่อสร้างงานอาชีพการทำอิฐอิฐสานในกับราษฎรในท้องถิ่น
- เพื่อพัฒนารายได้ในให้กับราษฎร ที่ได้รับการฝึกอบรมจากโครงการฯ
- เพื่อนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่ามากที่สุด
- เพื่อให้ราษฎร ไม่ละทิ้งถิ่นฐานเดิมไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่น
- เพื่อปลูกฝังให้ราษฎร ได้มีการพัฒนาอาชีพและมีความคิดสร้างสรรค์ การทำอิฐอิฐสานในระบบครัวเรือน
- เพื่อสร้างแนวความคิดการทำอิฐอิฐสานให้เป็นเอกลักษณ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

2. เป้าหมาย

- ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม ปฏิบัติงานตามโครงการรวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน
- การฝึกอบรมการทำอิฐ มี 1 ครั้ง ใช้เวลา 4 วัน
- การฝึกอบรมการตั้งเตาเผา อิฐ 1 ครั้ง ใช้เวลา 7-10 วัน
- ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการเป็นราษฎรหมู่ที่ 2 บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

วิธีการดำเนินงาน

ลำดับและขั้นตอนการดำเนินงานมี 7 ลำดับ และขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นหาข้อมูล แหล่งวัตถุดิบ ในพื้นที่เป้าหมายและพื้นที่ใกล้เคียง
2. ศึกษาค้นคว้าทดลอง เพื่อนำวัตถุดิบมาวิเคราะห์วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ประสานงานกับพัฒนากรตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย
4. ประชุมฝึกอบรม ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กับราษฎร ในพื้นที่เป้าหมาย
5. ดำเนินการจัดตั้ง โครงการ และทำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโครงการ
6. การขยายผลโครงการ โดยการจัดตั้งโครงการในรูปแบบสหกรณ์ ขยายตลาดและ
ประชาสัมพันธ์
7. สรุปผลโครงการ ทำเอกสารเผยแพร่และเสนอต่อผู้รับผิดชอบโครงการ

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

โดยใช้ข้อบกพร่องจากโครงการที่ผ่านมา ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับโครงการ เช่น ดินเหนียว ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างของเนื้อดินเหนียว โดยเฉพาะเนื้อดินเหนียว ของภาคอีสาน ตอนใต้จะมีลักษณะของดินเหนียวที่หนักลุ่มรังปนมาาก ส่วนดินเหนียวในภาคอีสานตอนเหนือจะไม่มีหินลูกรังปนอยู่เลย จึงทำให้ได้ก้อนอิฐที่มีมาตรฐาน และมีการเสียหายน้อย จึงสรุปได้ว่าดินเหนียวในภาคอีสานตอนเหนือดีกว่า ภาคอีสานตอนใต้

ผลการดำเนินงาน

- มีราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมการทำอิฐอีสานประมาณ 40 คน ณ ศาลาอีสาน
เขียว
- การตั้งเตาเผาอิฐ ได้ดำเนินการที่ศาลาอีสานเขียว ใช้เวลาในการเผา 7-10
วัน
- ได้ผลิตก้อนอิฐอีสาน ประมาณ 5,000 ก้อนและเด็กได้ที่ศาลาอีสานเขียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการ

1. ที่ตั้งโครงการ หมู่ที่ 2 บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร
2. มีราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมการทำอิฐอิฐสานด้วยมือ ประมาณ 40 คน
3. ใช้เวลาในการฝึกอบรม 4 วัน ดังนี้
 - เตรียมงานฝึกอบรม
 - ฝึกอบรม
 - ตกแต่ง ปาด-ไล่ ก้อนอิฐให้ได้ขนาดตามแบบมาตรฐาน
4. ตั้งเตาเผาอิฐ โดยใช้แกลบ เป็นเชื้อเพลิงใช้เวลาเผาประมาณ 7-10 วัน
5. ได้ผลงาน เป็นก้อนอิฐ ประมาณ 5,000 ก้อน
6. สร้างโรงเรือนไว้ด้านหลัง ศาลาอีสานเขียวเพื่อใช้ในการตั้งเตาเผาอิฐ ในฤดูฝน
7. สร้างเครื่องมืออุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำอิฐอิฐสาน เช่น

- เครื่องยนต์ต้นกำลัง	1	เครื่อง
- ถังสำหรับผสมดินเหนียว	1	ถัง
- แม่แบบทอดอิฐ	20	อัน
- แม่แบบไล่อิฐ	20	อัน
- มีดปาดอิฐ	10	อัน
- กาละมังใหญ่พลาสติก	3	ใบ
- ครอบพลาสติก	5	ใบ
- ชั้นไม้ที่จับ	12	ใบ
- บุ้งพลาสติก	5	ใบ
- เช่ง (หลัว) หวาย	7	ใบ
- หลัวหน้าตรง	1	อัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พลับพลาลายแหลม 1 อัน
- น้ำมันเครื่อง 1 แกลลอน
- ถังหมักดิน 3.20x 3.20 สูง 80 ซม. 1 ถัง

ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอนេះ

ปัญหาอุปสรรค

- ราษฎร ให้ความสนใจน้อย
- ระยะทางห่างไกล 900 กม. จาก กทม.แต่เดินทางสะดวก
- แหล่งดินเหนียวอยู่ห่างไกลพอสมควร
- แกลบ มีน้อย
- น้ำเป็นวัตถุดิบที่สำคัญต้องเพียงพอ

ข้อเสนอนេះ

- ผู้นำท้องถิ่นระดมราษฎรให้มาฝึกอบรมมากกว่านี้
- เครื่องมืออุปกรณ์ต้องมีผู้รับผิดชอบ
- ควรขยายผลการดำเนินงานต่อจากหัวหน้าโครงการ
- เมื่อได้ผลิตภัณฑ์มากมายแล้วควรจำหน่าย
- ควรจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ เพื่อระดมทุนการดำเนินงาน เมื่อวัตถุดิบจากโครงการหมดแล้ว
- ควรมอบหมายให้ผู้นำท้องถิ่นรับผิดชอบโครงการต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

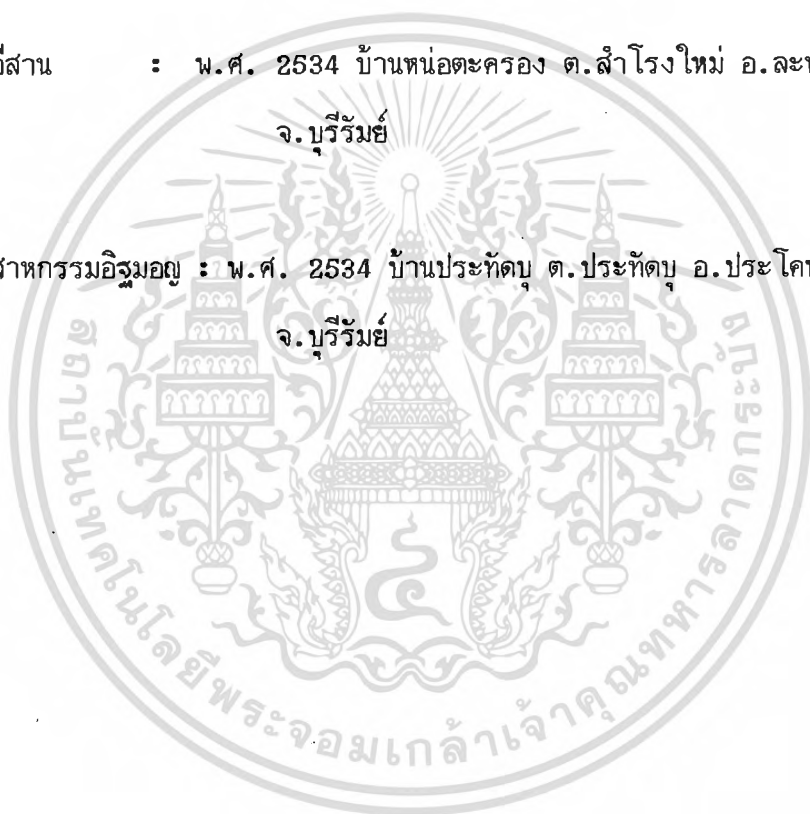
เอกสารอ้างอิง

โครงการอิฐมอญ : พ.ศ. 2532 บ้านทุ่งโพธิ์ ต.ชุมแสง อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

โครงการการอิฐอีสาน : พ.ศ. 2533 บ้านใหญ่ ต.เข็ยปราสาท อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์

โครงการอิฐอีสาน : พ.ศ. 2534 บ้านหนองตะครอง ต.ลำโรงใหม่ อ.ละหานทราย

โครงการอุตสาหกรรมอิฐมอญ : พ.ศ. 2534 บ้านประทัดบุ ต.ประทัดบุ อ.ประโคนชัย

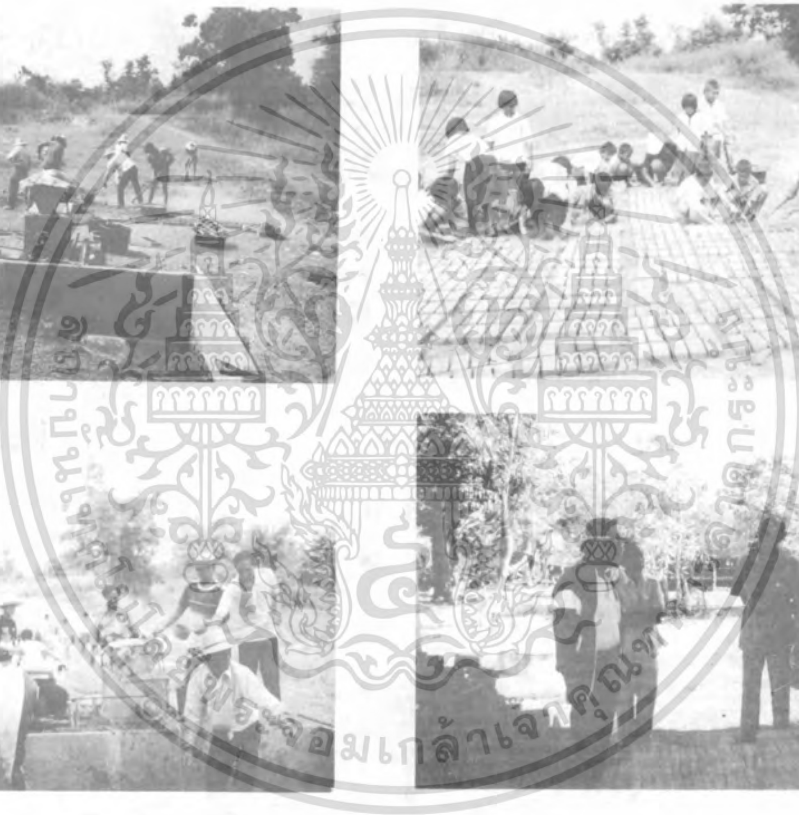

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เพียงเอกสารที่ส่งมอบไปสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อยกเว้นการ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 16 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่เปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร
ผู้ดำเนินโครงการ ผศ.อภิสิทธิ์ แก้วมา

บทคัดย่อ

โครงการฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร มีจุดประสงค์เพื่อให้เกษตรกรได้มีความเข้าใจพื้นฐานด้านการตลาดเกษตร และเกิดความต้องการรวมตัวกันจัดตั้งองค์การทางการตลาดเกษตรเพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้มีเพิ่มขึ้น ซึ่งในการฝึกอบรมมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 33 คน สำหรับการทัศนศึกษาดูงาน ได้จัดเลือกตัวแทนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 15 คน โดยกลุ่มที่ 1 ทัศนศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดสกลนคร และกลุ่มที่ 2 ทัศนศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น และมหาสารคาม

ตลอดโครงการฝึกอบรมและทัศนศึกษาดูงานนั้น ผู้เข้าอบรมมีความสนใจอย่างมาก และคาดหวังได้ว่าเกษตรกรเหล่านั้นจะนำเอาความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับระหว่างเข้าร่วมโครงการไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

คำนำ

ประชากรของหมู่บ้านนากระทาด (หมู่ที่ 2) ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ทำการผลิตทางการเกษตรในด้านการทำนาและเพาะปลูกมันสำปะหลังเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตที่ได้จะถูกเก็บรวบรวมไว้บริโภคเองภายในครัวเรือนและบางส่วนก็นำไปขายให้แก่พ่อค้าคนกลางในตัวจังหวัดสกลนคร และในท้องที่ใกล้เคียงอื่น ๆ โดยลักษณะของการนำผลผลิตไปขายของเกษตรกรนั้นยัง ไม่มีการรวมกลุ่มกันขาย ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการขายผลผลิตนั้นๆ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจถึงการดำเนินงานด้านการตลาด กลไกของตลาด สภาพะทางการตลาดของผลิตผลเกษตร ปัจจัยที่มีผลต่อความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต ตลอดจนความเข้าใจถึงการประกอบธุรกิจค้าขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นถ้าหากได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในด้านการตลาดให้เข้าใจถึง แนวความคิดด้านการตลาด การประกอบการ ตลอดจนการรวมตัวกันสร้างองค์กรของกลุ่มสมาชิก เพื่อรองรับผลผลิตของตนเองขึ้นมา ย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเกษตรกรของหมู่บ้านนี้

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. ฝึกอบรมให้ความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกรในด้านเกี่ยวกับการตลาดเกษตร
2. ฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในด้านการดำเนินงานธุรกิจในรูปแบบของ ความร่วมมือกันเป็นองค์กรเกษตรกร ซึ่งจะ เป็นพื้นฐาน ในการจัดตั้งองค์กรทางการตลาดเกษตรใน อนาคต
3. ทักศศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจการตลาดต่างๆ ในจังหวัดใกล้เคียง

วิธีการดำเนินงาน

1. ติดต่อประสานงานกับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ข้าราชการในจังหวัดสกลนคร เช่น พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น และบุคคลต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้าน เป็นต้น

2. สืบหาข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน พบเกษตรกรเพื่อกำหนดเวลาการ ฝึกอบรมและทัศนศึกษาดูงาน

3. จัดทำเอกสารประกอบการอบรม และเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญใน เรื่องที่เกี่ยวข้อง

4. จัดอบรมในหัวข้อต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร

5. กำหนดเลือกตัวแทนเกษตรกรผู้เข้าอบรมเพื่อร่วมทัศนศึกษาดูงานองค์กรทางการ ตลาดต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดใกล้เคียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

6. สรุปและจัดทำเอกสารผลการดำเนินงาน โครงการ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการดำเนินงาน

1. การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร

20 มกราคม 2535 พิธีเปิดโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ได้ให้เกษตรกรผู้สนใจจะฝึกอบรมด้านการตลาดสินค้าเกษตร ลงทะเบียน มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 33 คน

10 กรกฎาคม 2535 จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการตลาดทั่วไปเพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้เกษตรกรเข้าใจและเล็งเห็นถึง ความสำคัญของการตลาดเกษตร เข้าใจภาวะการตลาดและความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร การเลือกทำการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเหมาะสมกับทรัพยากรในท้องถิ่น

20 สิงหาคม 2535 จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการดำเนินงานธุรกิจ ในรูปของความร่วมมือเป็นองค์กรเกษตรกร ซึ่งให้ความรู้ถึงความจำเป็นและผลประโยชน์ของการรวมตัวกันดำเนินงาน การสร้างอำนาจต่อรองเพื่อลดการเอาเปรียบจากพ่อค้า การจัดทำสหกรณ์ ตลอดจนกลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ร้านค้าสำหรับสมาชิกที่เป็นเกษตรกร

2. การทัศนศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทัศนศึกษาดูงานนั้น ได้แบ่งการดูงานออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ให้งานในจังหวัดสกลนคร ระยะเวลา 1 วัน ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้จัดให้ดูงานในจังหวัดใกล้เคียงต่าง ๆ ได้แก่ อุตรธานี ขอนแก่น มหาสารคาม ระยะเวลา 3 วัน ซึ่งแต่ละกลุ่มนั้นมีตัวแทนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประมาณกลุ่มละ 15 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11-14 กรกฎาคม 2535

สำรวจและติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าชม ให้การบรรยายและตุการสาธิตในธุรกิจต่าง ๆ

22 กันยายน 2535

เป็นการทัศนศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยเยี่ยมชมฟังการบรรยาย ในการดำเนินธุรกิจของศูนย์สาธิตการตลาดบ้านม่วงไข่-บ้านเม็ก และเยี่ยมชมฟังการบรรยาย และตุการสาธิตทำการผลิตเครื่องปั้นดินเผา การแกะสลัก และการทอผ้าประเภทต่าง ๆ ของศูนย์ศิลป์บ้านกุดนาขาม และเข้าเยี่ยมชมกิจการของร้านค้าสหกรณ์บ้านโคกศิลา

23 กันยายน 2535

เป็นการทัศนศึกษาดูงานในจังหวัดอุดรธานี โดยเยี่ยมชม ฟังการบรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกรกลุ่มแม่บ้านของกลุ่มทอผ้าเยี่ยมสิทธรวมชาติ บ้านด่าน ต.เชียงหวาง อ.เพ็ญ และฟังการบรรยายและเยี่ยมชมกิจการของศูนย์สาธิตการตลาดระดับอำเภอเพ็ญ ในความรับผิดชอบของพัฒนาการอำเภอเพ็ญ

24 กันยายน 2535

ได้ทัศนศึกษาดูงานในจังหวัดขอนแก่น ทำการเยี่ยมชมแลกเปลี่ยนทัศนคติในการประกอบอาชีพกับเกษตรกรในโครงการบาดาลลอยฟ้าของศูนย์พัฒนาหมู่บ้านชนบทผสมผสานบ้านไผ่ ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และเยี่ยมชมฟังการบรรยายตุการดำเนินงานของศูนย์สาธิตการตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาและวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ ไร่นาสวนผสมบ้านหนองมะเขือ ต.หนอง-มะเขือ อ.พล

25 กันยายน 2535

ทัศนศึกษาดูงานในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้เยี่ยมชมแลกเปลี่ยนความรู้และดูการสาธิตทำผลิตภัณฑ์จากเปลือกจากกลุ่มสตรีทอเสื้อกบบ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย

สรุปผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินการจัดฝึกอบรม ทัศนศึกษาและดูงานให้แก่เกษตรกรของบ้านนาเกษตร ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร ในด้านการตลาดเกษตรกร เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจในกิจกรรมได้ซักถามข้อสงสัย และมีความกระตือรือร้นที่จะนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปปฏิบัติและร่วมมือกันจัดตั้งองค์การทางการตลาด แต่จะสามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในหมู่บ้านในอนาคต

สำหรับความรู้พื้นฐานที่ได้รับนั้นก็จะเป็นข้อมูลและแนวทางประกอบการตัดสินใจทำการผลิตผลิตผลเกษตร ตลอดจนทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจสภาวะตลาดและราคาของสินค้าเกษตรได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนประโยชน์ผลที่ได้จากการทัศนศึกษา ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงการดำเนินธุรกิจ การร่วมมือกันรวมตัวเป็นองค์กรธุรกิจการตลาด และรับรู้ถึงสิ่งต่างๆ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นอันส่งผลให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะ

ในการที่เกษตรกรจะนำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปฏิบัติให้ได้ผลสืบเนื่องต่อไป ควรจะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการให้การอบรม ให้ความรู้ต่างๆ เพิ่มเติม เช่น พัฒนาการตำบล และเกษตรตำบล เป็นต้น เพื่อสานต่อให้เกิดความต่อเนื่องต่อไป

ในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารของงานโครงการเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่นับญาติให้ทำไปเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาต
แม้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 18 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง

ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.วิชัย ศุภลักษณ์, ดร.สุรพล เศรษฐบุตร

บทคัดย่อ

การส่งเสริมโครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมืองเพื่อเพิ่มอาหารโปรตีน เป็นการปรับปรุงพันธุ์สัตว์พื้นเมือง ขยายพันธุ์ปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ และบ่อปลารวมของหมู่บ้าน มีขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งเป็นการสำรวจสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และส่งรวบรวมทั้งการประกอบอาชีพทางด้านการเลี้ยงสัตว์ การรวบรวมสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ประชุมสัมมนาสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ นำพันธุ์สัตว์ไปแจกจ่ายให้สมาชิกเพื่อนำไปขยายพันธุ์ และการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อแก่สมาชิก และเกษตรกรที่สนใจ ผลการดำเนินการพบว่าเกษตรกรมีอาชีพหลัก คือทำนามีการเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้งานและบริโภค มีรายได้หลักจากการทำนา แหล่งเงินทุนได้จากการกู้ ธกส. มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนวน 50 คน นำพันธุ์โคเนื้อลูกผสม (อเมริกันบราห์มัน + พื้นเมือง) เพศเมียจำนวน 8 ตัว มอบให้กับสมาชิกเพื่อขยายพันธุ์แจกจ่ายแก่สมาชิก และมอบพันธุ์ปลาจำนวน 126,000 ตัว ได้แก่ ปลานิล 50,000 ตัว ปลาช่อนเทศ 35,000 ตัว ปลาดุกพื้นขาว 30,000 ตัว ปลาดุกอุย 10,000 ตัว และปลาสด 1,000 ตัว และให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อแก่สมาชิกและผู้สนใจ

คำนำ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชากรส่วนหนึ่ง ยังประสบปัญหาภาวะทุพโภชนา แม้ว่าภาครัฐจะพยายามให้ความช่วยเหลือในหลายด้าน แต่ภาวะทุพโภชนาก็ลดลงในระดับหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นการแก้ปัญหาในระยะยาวที่จะช่วยให้ภาวะดังกล่าวลดลงคือ การเพิ่มโปรตีนในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือการปรับปรุงพันธุ์สัตว์เลี้ยงพื้นเมือง เช่น ไก่ โค หรือกระบือ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นรวมทั้งเป็นการเพิ่มอาหารโปรตีนด้วย

โครงการการเลี้ยงสัตว์พื้นเมืองได้ดำเนินการครั้งแรกในหมู่บ้านนาเกาะหาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร อาชีพหลักของประชากรในท้องถิ่น คือ การเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ สภาพทั่วไปของประชากรในพื้นที่จะยังชีพด้วยการหาอาหารจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนสัตว์น้ำลดลง โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง จึงได้ทำเป็น 2 ลักษณะคือ การขยายพันธุ์ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติและปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถได้รับ โปรตีนจากแหล่งน้ำ ธรรมชาติมากขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจับสัตว์น้ำ หรือการเลี้ยง โคเนื้อ

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. เพื่อปรับปรุงพันธุ์โคพื้นเมืองที่มีอยู่เดิม ให้มีคุณภาพดีขึ้น
2. ขยายพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มแหล่งอาหาร โปรตีน
3. เพื่อนำความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ไปแนะนำ และส่งเสริมเกษตรกร

วิธีการดำเนินงาน

1. สืบรวจสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประกอบอาชีพทางการ เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นถึงความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกร พื้นฐานการประกอบอาชีพ แหล่งที่มาของรายได้ต่าง ๆ ของเกษตรกร บ้านนาเกษตร และนำข้อมูลต่าง ๆ มาสรุปหาแนวทางใน การส่งเสริมเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ และการขยายพันธุ์สัตว์
2. รวบรวมสมาชิกเข้าร่วมโครงการ โดยสรุปจากข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของ เกษตรกร ที่มีพื้นฐานทางด้านการเลี้ยงสัตว์ และเปิดให้เกษตรกรสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ โครงการตาม ความสมัครใจ
3. ประชุมสัมมนาสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรวบรวมสมาชิกผู้ร่วมโครงการเรียบร้อย แล้ว ทำการประชุมสัมมนาสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ชี้แจงและทำความเข้าใจกับสมาชิกเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงาน และเป้าหมายของ โครงการ
4. นำพันธุ์สัตว์ไปแจกจ่ายให้แก่สมาชิก
5. การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยง โคเนื้อ แก่สมาชิกและเกษตรกรที่สนใจ

ผลการดำเนินการ

จากการสำรวจสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม การประกอบอาชีพพบว่าเกษตรกรมีอาชีพ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นด้านการค้า หลักคือการทำงาน และมีการเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้งานและบริโภค ได้แก่ โค กระบือ ไก่ ปลา รายได้หลักได้ ไม่มีการผลิตทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุที่เปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการทำนา เกษตรกรมีรายได้ต่อบีต้า แหล่งเงินทุนได้จากการกู้ ธกส. การรวบรวมสมาชิกเข้าร่วมโครงการมีเกษตรกรที่สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก จำนวน 50 ราย เลี้ยงโค 22 ราย เลี้ยงกระบือ 10 ราย เลี้ยงไก่ 18 ราย เกษตรกรมีความสนใจที่จะเลี้ยงโคเนื้อ ปรับปรุงพันธุ์โคพื้นเมืองที่มีอยู่ให้เป็นโคเนื้อพันธุ์ดี และเพิ่มแหล่งอาหารโปรตีนโดยการปล่อยปลาลง ในแหล่งน้ำธรรมชาติของหมู่บ้าน บ่อปลารวมของหมู่บ้าน ทางโครงการได้จัดหาโคเนื้อลูกผสม (อเมริกันบราห์มัน + พื้นเมือง) เพศเมีย จำนวน 8 ตัว มอบให้เกษตรกรนำไปขยายพันธุ์แจกจ่ายแก่สมาชิกของโครงการต่อไป นอกจากนี้ยังได้จัดพันธุ์ปลามอบให้แก่เกษตรกร เพื่อนำไปขยายพันธุ์ในแหล่งน้ำธรรมชาติของหมู่บ้าน บ่อรวมของหมู่บ้าน และเกษตรกรที่มีบ่อพร้อมที่จะเลี้ยงปลาได้ จำนวน 7 ราย เป็นปลานิล 30,000 ตัว

พันธุ์ปลาที่จัดหาให้แก่เกษตรกร

ลำดับที่	พันธุ์ปลา	จำนวน (ตัว)
1	ปลานิล	50,000
2	ปลายี่สกเทศ	35,000
3	ปลาตะเพียนขาว	30,000
4	ปลาดุกอุย	10,000
5	ปลาสลิด	1,000

จำนวนพันธุ์ปลาที่ปล่อยลงในน้ำธรรมชาติ และบ่อปลารวมของหมู่บ้าน

ลำดับที่	พันธุ์ปลา	แหล่งน้ำธรรมชาติ (ตัว)	บ่อปลารวมของหมู่บ้าน
1	ปลานิล	20,000	-
2	ปลายี่สกเทศ	15,000	20,000
3	ปลาตะเพียนขาว	-	30,000
4	ปลาดุกอุย	10,000	-
5	ปลาสลิด	1,000	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในเรื่องการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้ประสบผลสำเร็จ ตั้งแต่การเลือกพันธุ์โคเนื้อที่ดี การจัดการเลี้ยงโคเนื้อที่ดี การจัดการเลี้ยงดูต่าง ๆ เช่น การให้อาหาร การจัดหาแหล่งพืชอาหารสัตว์ ที่มีคุณภาพดีขึ้น ตลอดจนการนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรกรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ แนะนำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาการเพิ่มแหล่งอาหารธรรมชาติให้กับปลา การขยายพันธุ์ปลา การจับและอนุรักษ์พันธุ์ปลา

สรุปผลการดำเนินการ

โครงการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน เลี้ยงโค 22 ราย เลี้ยงกระบือ 10 ราย เลี้ยงไก่ 18 ราย จัดหาโคเนื้อลูกผสม (อเมริกันบราห์มัน + พื้นเมือง) จำนวน 8 ตัว จัดหาพันธุ์ปลา จำนวน 126,000 ตัว แบ่งเป็นปลานิล 50,000 ตัว ปลายี่สกเทศ 35,000 ตัว ปลาตะเพียนขาว 30,000 ตัว ปลาดุกกอย 10,000 และปลาสลิด 1,000 ตัว ให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ ทำให้เกษตรกรหาได้รับความรู้ และเข้าใจวิธีการเลี้ยงโคเนื้อใหม่ การเลี้ยงปลา การเพิ่มแหล่งอาหารธรรมชาติให้ปลา การจับและอนุรักษ์พันธุ์ปลา

ปัญหาอุปสรรค

เกษตรกรขาดความกระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรมของโครงการ ในการพัฒนาให้เกิดผลดี ต่อส่วนรวม

โครงการเลี้ยงสัตว์หน้าเมือง

ณ หมู่ที่ 2 บ้านนาเกาะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

รายชื่อสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	นายต้องตา อินทิราช	22	นางทองแดง อินลี
2	นายประดับ ทองนำ	23	นายเป่ง แก่นท้าว
3	นายโสภณ แก้วสนิท	24	นางบุญเต็ม น้อยโสมศรี
4	นายสันทา แก้วไพฑูรย์	25	นายอุดม โสดาวงศ์
5	นายจันทะคาต สุนทอน	26	นางคอย สมบุตร
6	นายวิมล แก้วสนิท	27	นางพานิต คำมูล
7	นางรัชฎาพร เกตุพิลา	28	นายงงตา อูปรี่
8	นายประวิตต แก้วสนิท	29	นายสนิท อินธิเสน
9	นายสาย จันทะพันธ์	30	นายวิจิตร น้อยโสมศรี
10	นายคาน เพี้ยลาด	31	นายดวงตา เพี้ยลาด
11	นางโสม บุญตา	32	นายโยธา ยันนี้
12	นางแก้ว บัวศรี	33	นายเจริญชัย น้อยโสมศรี
13	นายทองใบ กุลภา	34	นายละคร น้อยโสมศรี
14	นายสิทธิ์ สาระวัน	35	นายจันทรส์ต เสนาะเฟิก
15	นางทรัพย์ จันทะพันธ์	36	นายโสมศรี อิมธิเสน
16	นางทองคำ อินธิเสน	37	นายคำฝู บัวศรี
17	นางแก้ว จันทะพันธ์	38	นายถวิล สุนทร
18	นางสุคนธ์ แก้วสนิท	39	นางวิไล แก้วไพบูรณ์
19	นายโกศล แก้วสนิท	40	นางสีบัวลอย บัวศรี
20	นางสดดา ชาติสยาม	41	นายชัย กิมูล
21	นางละมัย จันทะพันธ์	42	นางบัวลัย อินธิเสน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
43	นางโน ไชยพรม	47	นายศักกล อินธิเสน
44	นางสาย จันทะพันธ์	48	นายบัวลา คณาวิเศษ
45	นางเกียน คำมุน	49	นางแถว จันทะพันธ์
46	นายคำไล น้อยโสมศรี	50	นางบัวศรี จันทะพันธ์

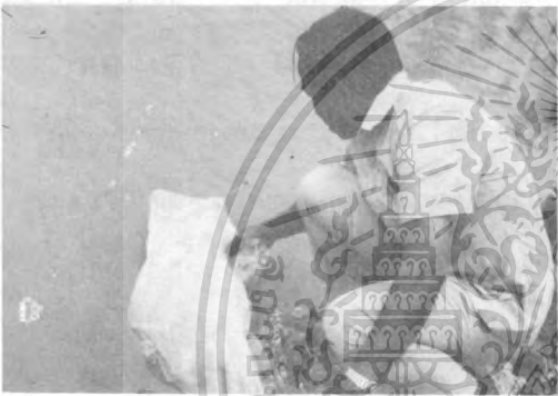

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอก... บินเอกสารทสงวน... วิชาการศึกษ... ไร่ค่า
 ไม้ว่า... อีกทั้ง... ตัดแปลง... และต้องอ...

ภาพที่ 19 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงแก้ไข และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผู้รับผิดชอบโครงการ นายรัชชัย โลกเลื่อง , นายประจักษ์ จันทรียงษ์
นางสาววิไล ปั้นปิตานสุรณ

บทคัดย่อ

ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติในการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน โดยไปฝึกอบรมเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535 มีเด็กและเยาวชนผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 64 คน ภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วได้มอบอุปกรณ์การวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน ไว้ที่ โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด เพื่อให้ได้ให้เด็กและเยาวชนผู้สนใจวาดภาพต่อตลอดโครงการ ได้นำกระดาษเขียนสีน้ำ หนูกัน และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง พร้อมด้วยอุปกรณ์การเขียนภาพสีน้ำมัน ขาหยั่งเขียนภาพ เฟรม ถูกล้ออุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ไว้ให้ผู้เข้ารับการอบรมแล้วและยังสามารถวาดภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดโครงการ เป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนวาดภาพ จากการฝึกอบรมพบว่าเด็กนักเรียนมีความสนใจดีกว่าเยาวชน เยาวชนส่วนใหญ่จะออกไปทำงานทำนาทำไร่ จึงติดตามกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน และศูนย์วิชาการท่ากอน นายี่ ที่ช่วยเหลือให้ดำเนินการวาดภาพได้ต่อเนื่องจนถึงปิดโครงการ ซึ่งจากโครงการนี้จึงสรุปว่าเด็กมีความสามารถวาดภาพได้มีการพัฒนาฝีมือ มีทักษะเมื่อฝึกฝนบ่อยครั้ง จากการวาดภาพประมาณ 6 ครั้ง ได้ประเมินผลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อครั้งแรกที่เริ่มอบรม และหลังจากการอบรมแล้วเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2535 ได้จัดให้มีการประกวดภาพแข่งขันกัน ระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน ผลปรากฏว่าเด็กมีความคิดสร้างสรรค์สามารถวาดภาพตามที่กำหนดได้ โดยให้วาดภาพประเพณีลอยกระทง ของบ้านนาเกาะทาด เป็นการฝึกทักษะในการเขียนภาพ จึงจัดรางวัลที่ 1,2,3 โดยเป็นการประกวดภาพ 2 ประเภท ภาพสีน้ำ และภาพสีน้ำมัน จากนั้นนำมาตัดสินให้รางวัลในวันปิดโครงการ พร้อมได้มอบอุปกรณ์เพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แก่เด็กที่ได้รับการฝึกอบรมและผู้สนใจได้แก่เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา จึงได้แจกสมุด ดินสอ ยางลบ สมุดวาดเขียน ปากกา เป็นต้น

ในวัดบิตโครงการได้มีการแจกใบประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ได้รางวัล โดยให้ท่านพัฒนาการจังหวัดสกลนคร เป็นผู้มอบรางวัลแก่เด็กนักเรียนที่ประกวดภาพชนะ และได้นำมาจัดแสดงพร้อมถ่ายภาพร่วมกัน จากการดำเนินทั้งหมดนี้ จะส่งผลให้เด็กเหล่านั้นมีรายได้และสามารถนำไปจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมืองได้ และอุปกรณ์ทั้งหมดได้มอบให้โรงเรียนไว้ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ใช้อุปกรณ์เป็นประโยชน์ต่อไป และเป็นเยาวชนที่ตีมีความสามารถต่อไปในอนาคต

คำนำ

ในสังคมปัจจุบันการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนได้ ความรู้มีความสามารถ นำความรู้เหล่านั้นไปประกอบอาชีพช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ ในปัจจุบันสังคมในชนบทโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะทำให้ความรู้ และพัฒนาทักษะยังขาดอยู่มากในโรงเรียนที่ห่างไกลจากเมืองหลวง โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน มองเห็นความสำคัญของเด็กเหล่านั้น ที่ยังขาดอุปกรณ์ มีโอกาสน้อยกว่าคนในเมืองหลวง โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ส่งเสริมฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ภายในหมู่บ้าน ให้รู้จักการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน) ขึ้นเป็นครั้งแรกของหมู่บ้าน ซึ่งนักเรียนโรงเรียนแห่งนี้ไม่เคยได้เรียนมาก่อน โดยไปเปิดฝึกอบรมที่โรงเรียนบ้านนากระทาดในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535 เป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนนั้นรู้จักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมถึงการฝึกทักษะในการเขียนภาพสีน้ำ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฝีมือการวาดภาพในเชิงการค้า ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนมีรายได้จากการวาดภาพธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน ในท้องถิ่นของตน ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกได้รู้จักหมู่บ้านนากระทาดมากขึ้น สามารถนำไปจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมืองได้ มีเด็กและเยาวชนเข้าไปฝึกอบรมจำนวน 64 คน จึงได้ใช้สไลด์เป็นสื่อการสอน และใช้ภาพตัวอย่างที่วาดเสร็จแล้ว พร้อมสาธิตการวาดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ มีการดูแลอย่างใกล้ชิด พบว่าเด็กมีความสนใจ สามารถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงออก วาดภาพได้ดีกว่าเยาวชน จากการติดตามผลต่อเมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ขึ้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด จากการติดตามผลเด็กขาดอุปกรณ์อื่น ๆ มาก จึงนำเอาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการฝึกอบรมการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน มอบให้ไว้ที่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด ศูนย์วิชาการ ทำก่อนน่ายี เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้ในการเรียนการสอนของครู ได้มอบให้ครูใหญ่โรงเรียน บ้านนาเกาะทาดไว้ และคอยติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาจัดแสดงนิทรรศการในวันเปิดโครงการ และเผยแพร่แก่ผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. เพื่อส่งเสริมและฝึกอบรม เด็กและเยาวชนภายในหมู่บ้าน ให้รู้จักศิลปะขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถวาดภาพสีน้ำ สีน้ำมัน ได้
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรักหมู่บ้าน เกษตรกรรมชาติ รักสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว

วิธีการดำเนินงาน

1. การจัดการฝึกอบรมการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน แก่เด็กและเยาวชน
 - 1.1 ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่วนราชการและผู้นำชุมชนในจังหวัด

สกลนคร ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัดนายอำเภอ พัฒนาการ อำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าศูนย์วิชาการทำก่อน น่ายี ครูใหญ่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด ครูหมวดศิลปะ และข้าราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 1.2 สสำรวจพื้นที่ นัดแนะคณะกรรมการหมู่บ้าน และหัวหน้าศูนย์ ครูใหญ่ ผู้ช่วย ครูใหญ่ เด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดการฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 จัดให้มีการฝึกอบรม เชิญพัฒนาการจังหวัด เปิดงานฝึกอบรม เชิญชวน บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ หัวหน้าศูนย์วิชาการท่าก่อนนาฮี เด็กและเยาวชน มาพร้อมกันวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535

1.4 ทดสอบผลงานการวาดภาพครั้งแรกและหลังเมื่อฝึกอบรมเสร็จแล้ว

1.5 ติดตามผลการดำเนินงานของเด็กและเยาวชน

ผลการดำเนินงาน

1. การฝึกอบรมการเขียนภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน เด็กและเยาวชน สามารถเขียนภาพได้ ถ้าได้รับการเสนอแนะ แนวทางวิธีการทำที่ถูกต้อง โดยได้มอบหนังสือเกี่ยวกับการเขียนภาพสีน้ำ การเขียนภาพสีน้ำมัน และทฤษฎีสี หลักองค์ประกอบ ของการจัดภาพให้กับโรงเรียนบ้านนาเกาะทาดให้ไว้ ศึกษาเพิ่มเติมสอนนักเรียนต่อไป การอบรมเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ติดตามผลการดำเนินการแล้วพบว่า เมื่อเด็กสามารถวาดภาพบ่อยครั้งเด็กจะมีการพัฒนาทางด้านทักษะ ถ้ามีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจะทำให้เด็กมีความสามารถสูง สามารถแข่งขันกับโรงเรียนในเมืองหลวง ได้จากการประกวดภาพ เด็กนักเรียนจะมีความถนัดทางด้านภาพสีน้ำมัน ภาพสีน้ำจากการฝึกอบรมครั้งแรก เด็กที่ได้รับรางวัลวาดเสร็จในเวลา เมื่อเทียบกับเพื่อนผู้เข้าอบรม จากนั้นได้รวบรวมผลงานของเด็กนักเรียนที่ส่งเข้าประกวด พร้อมกับผลงานที่เข้ารับการอบรมมาจัดแสดงนิทรรศการวันปิดโครงการและมีการมอบรางวัล การประกวดภาพสีน้ำ โดยมีกรรมการตัดสิน 6 คน เป็นครูในโรงเรียนบ้านนาเกาะทาด 3 คน หัวหน้าโครงการ 3 คน ร่วมตัดสินผลออกมาประกวดภาพสีน้ำ รางวัลที่ 1 ได้แก่เด็กหญิงนิโรจน์ น้อยโสสมศรี ชั้น ม.2 รางวัลที่ 2 เด็กชายวิญญู ไชเหลาคำ ชั้น ม.2 รางวัลที่ 3 เด็กหญิงอุลลยวรรณ ชุนบุญมา ชั้น ม.2 และได้มีการประกวดภาพสีน้ำมันด้วย มีกรรมการตัดสิน 8 คน เป็นครูโรงเรียนบ้านนาเกาะทาด 4 คน เป็นหัวหน้าโครงการอีก 4 คน รวม 8 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รางวัลที่ 1 ได้แก่เด็กหญิงอิสราภรณ์ มะโนรักษ์ ป.5
 รางวัลที่ 2 ได้แก่เด็กชายคุณศรี นครธรรม ป.2
 รางวัลที่ 3 ได้แก่เด็กหญิงบุษราภรณ์ มะโนรักษ์ ป.2

โดยมอบประกาศเกียรติคุณ พร้อมของรางวัลคนละ 1 ชิ้น กับอุปกรณ์การเขียนภาพ 1 ชุด แก่ผู้ชนะเลิศ 6 คน จากการจัดนิทรรศการมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก มาชมนิทรรศการในวันปิดโครงการพร้อมนี้ได้แจกอุปกรณ์ แก่เด็กประถมศึกษาด้วย

2. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

- 20 มกราคม 2535 นิธิเปิดโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติได้สำรวจและให้เด็กและเยาวชน ลงทะเบียนแสดงความประสงค์ จะฝึกอบรมการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน ที่ศาลาอีสานเขียว หมู่ที่ 2 บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร
- 23 กุมภาพันธ์ 2535 ทานพัฒนาการจังหวัดเป็นประธานในพิธีเปิดการอบรมพร้อมด้วยนายอำเภอ ครูใหญ่ หัวหน้าศูนย์วิชาการท่าก่อนนาฮี ครูพัฒนาและข้าราชการ ซึ่งมีเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม 64 คน มีการอบรมเชิงปฏิบัติและสาธิตการเขียนภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมันแก่ผู้เข้ารับการอบรมและผู้สนใจพร้อมได้มอบอุปกรณ์การเขียนภาพสีน้ำ และการเขียนภาพสีน้ำมันให้แก่โรงเรียน โดยทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง พร้อมนำข้อมูลทำการศึกษาวิเคราะห์
- 11-15 พฤษภาคม 2535 ติดตามผลการดำเนินการ โดยให้เด็กวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน และได้จัดกรอบไว้เพื่อนำไปจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 26-29 มิถุนายน 2535 ติดตามผลการดำเนินการ นำอุปกรณ์การกีฬา อุปกรณ์การ
วาดเขียน ไปมอบให้แก่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านนากะทาด
- 1-5 สิงหาคม 2535 ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาการวาดภาพ
- 1-6 กันยายน 2535 ติดตามผลการดำเนินงาน เตรียมสถานที่พิธีปิดโครงการ
- 19-22 ตุลาคม 2535 ติดตามและ เตรียมการจัดนิทรรศการประเมินผล
- 1-6 พฤศจิกายน 2535 บรรยายสรุปและทำพิธีปิด โครงการมอบประกาศเกียรติคุณ
พร้อมรางวัลแก่ผู้ส่งเข้าประกวดรวม 6 รางวัล พร้อมจัด
นิทรรศการการดำเนินงานตลอดโครงการ

กำหนดการ

พิธีเปิดโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บ้านนากะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

- วันศุกร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2535 เดินทางไปสกลนคร, เตรียมวัสดุ-อุปกรณ์
- วันเสาร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2535 เข้าพื้นที่จัดเตรียมวัสดุและสถานที่
- วันอาทิตย์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535
- 9.00-9.45 น. เด็กและเยาวชนลงทะเล เบียด รับประทานอาหาร, เอกสารแนะนำ, เอกสารวิชาการ
- 9.45-10.00 น. หัวหน้าโครงการกล่าวรายงาน
- 10.00-10.15 น. ประธานในพิธี (พัฒนาการจังหวัด) กล่าวเปิดโครงการ
- 10.15-10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.30-12.00 น. วิทยากร (อ.ธวัชชัย โลกเลื่อง) บรรยายเรื่องการเขียนภาพสีน้ำพร้อมปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-16.00 น.	ฝึกอบรมการเขียนภาพสีน้ำมัน
17.00 น.	มอบอุปกรณ์การเขียนภาพสีน้ำ, อุปกรณ์การเขียนสีน้ำมันและปิดการฝึกอบรม

รายชื่อเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ที่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด ศูนย์วิชาการท่ากอนนาฮี

ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งหมด 64 คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	ด.ช. คุณศรี นครธรรม	12	ด.ช. วิรุต อินธิเสน
2	ด.ช. คำ บุญฤทธิ์	13	ด.ช. เสงี่ยม ทองสุก
3	ด.ช. ชวฤทธิ์ วงสุวรรณ	14	ด.ช. อนัน บุญเอียด
4	ด.ช. ชัยวัฒน์ น้อยโสสมศรี	15	ด.ช. อวิเวก คำมูล
5	ด.ช. ชูชาติ ชุนเทือง	16	ด.ช. อารี เชนธิราช
6	ด.ช. นะคร จันทะพันธ์	17	ด.ญ. เต็ม ชุนบุญมา
7	ด.ช. บุญเกื้อ อินธิราช	18	ด.ญ. นิโรจน์ น้อยโสสมศรี
8	ด.ช. พงษ์ศักดิ์ ระวังภัย	19	ด.ญ. บุญผา บัวศรี
9	ด.ช. มงคล พรหมอู่	20	ด.ญ. บุชราภรณ์ มะโนรักษ์
10	ด.ช. ยุทธพล น้อยโสสมศรี	21	ด.ญ. ไพจิตร ป้องศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์สงวนไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ ต.ญ. ภักดิ์วรรณ คณะสาราช
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
23	ด.ญ. มณีรัตน์ พรหมอู่	44	ด.ช. ไพโรจน์ คำมุล
24	น.ส. รุ่งนภา แก้วสนิท	45	ด.ช. วรณ น้อยโสมศรี
25	ด.ญ. วิลัยวัลย์ จันทะพันธ์	46	ด.ช. วสันต์ ภูมา
26	ด.ญ. ศิริรัตน์ บัวศรี	47	ด.ญ. อริชรา ไชยวงศ์ษา
27	ด.ญ. สุริยะพร เรืองแสน	48	ด.ญ. อิศราภรณ์ มะโนรักษ์
28	ด.ญ. อนงค์ อินธิเสน	49	นายนวนัย บุญตา
29	ด.ญ. อุลัยวรรณ ชุมนุชมา	50	นายสมนิตร์ น้อยโสมศรี
30	ด.ญ. อุลัยวัลย์ พรหมอู่	51	นายสมบุรณ์ เฟี้ยลาด
31	ด.ช. สุรศักดิ์ นิพันธ์	52	นายออด อินธิเสน
32	ด.ช. วิญญู ไช้เหลาคำ	53	นายสาพันธ์ น้อยโสมศรี
33	ด.ช. โกสนธ์ แก้วสนิท	54	นายณรงค์ ชำพันไฮ
34	ด.ญ. สุกนธ์ แก้วสนิท	55	นายเพ็ง ไผะยะกาล
35	ด.ญ. มณีวรรณ สมบุตร	56	นายต้อง วงศ์สุวรรณ
36	ด.ญ. กลิ่นนวล อินธิราช	57	นายสังวาร์ โสิตาวงศ์
37	ด.ช. ภาวัลย์ คำมุล	58	นายสามเพ็ง อิทธิเสน
38	ด.ช. ตระกูล จันทะพันธ์	59	น.ส. สันธยา บัวศรี
39	ด.ญ. สุริยพร เรืองแสน	60	นายชัยทอง อิทธิเสน
40	ด.ช. สันญา ศิริกุล	61	นายเบิ้ม คิตโสตา
41	ด.ช. ทวีศักดิ์ อินธิเสน	62	นายดำ น้อยโสมศรี
42	ด.ช. เจณ กิมูล	63	น.ส. น่องน้อย มาลัยทอง
43	ด.ช. วิทยา อุปรี	64	น.ส. นิต อินธิราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ฝึกอบรมการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน) ได้ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนให้รู้จักศิลปะขั้นพื้นฐาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวรู้จักการวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน สามารถวาดภาพสีน้ำ สีน้ำมันได้ มีเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 64 คน นอกจากนี้ยังแจกอุปกรณ์ การวาดเขียนมอบอุปกรณ์การกีฬา มอบวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดแก่โรงเรียนบ้านนาคะทาด การฝึกอบรมได้นำสไลด์ เรื่องการวาดภาพสีน้ำ การวาดภาพสีน้ำมัน ไปฉายให้เด็กและเยาวชนดู ก่อนลงมือปฏิบัติจริง เด็กได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และได้วาดภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดโครงการพร้อมมีการแข่งขันการประกวดวาดภาพสีน้ำ ภาพสีน้ำมัน (ประเพณีลอยกระทง, ประเพณีไหลเรือไฟ) การประกวดภาพมีผลให้เด็กได้แสดงความสามารถกล้าแสดงออกตามจินตนาการของตนเองได้ เมื่อได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง ให้เด็กรักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านนาคะทาดซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ซึ่งถ้ารับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากหน่วยงานของรัฐจะเกิดประโยชน์ ระยะยาวให้แก่เด็กและเยาวชน ให้มีความสามารถในการวาดภาพสีน้ำภาพสีน้ำมัน สามารถนำไปประกอบอาชีพเป็นสินค้าพื้นเมืองได้ ถ้ามีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาทุกๆด้านทางสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ สุขภาพอนามัย ซึ่งเด็กในชนบทยากจน บุตรหลานส่วนใหญ่ที่มาเรียนหนังสือขาดแคลนเสื้อผ้า หนังสือและอุปกรณ์การเรียนที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาเป็นเยาวชนของชาติที่ดีมีคุณภาพได้ เด็กนักเรียนจะได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เทียบเท่าในเมืองหลวงได้ จากการสอบถามและการสังเกต เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา บางคนยังไม่ได้กินข้าว เข้ามาโรงเรียน เสื้อผ้าขาดสกปรก เนื้อตัวอมแมม ไม่มีรองเท้าใส่ เป็นเหาส่วนมาก ขาดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดูแลเอาใจใส่อย่างทั่วถึง ทางโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติได้มอบเงินส่วนหนึ่งเป็นค่าอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน แก่ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนบ้านนาเกาะทาด จ.สกลนคร จึงน่าจะมีหน่วยงานของรัฐบาลให้ความสนใจ และพัฒนาส่งเสริมอย่างจริงจังให้เป็นโครงการต่อเนื่อง

ภาพที่ 21 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์ได้

ภาพที่ 22 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับข้าราชการในวงเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นับค่าไปรษณีย์ ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรสาร ค่าจัดส่ง ค่าพิมพ์ ค่าโฆษณา ค่าโฆษณา
ไม่ว่ากรรมใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 23 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง และ นางนิสมัย เรืองบุปผา

บทคัดย่อ

ปัญหาโดยทั่วไปของเกษตรกรในการผลิตเห็ด ก็คือการแยกเชื้อเห็ดบริสุทธิ์เพื่อนำมาทำหัวเชื้อเห็ดไม่เป็น ฉะนั้นถ้าหากเกษตรกรอยากจะเพาะเห็ด ก็จะต้องซื้อหัวเชื้อเห็ด เพื่อนำไปเพาะเห็ดดังกล่าว โครงการนี้สามารถแก้ปัญหาการผลิตเห็ดของเกษตรกร ดังกล่าวได้ เนื่องจากได้คัดเลือกเกษตรกรจำนวน 1 คน ไปทำการฝึกอบรมเข้ม ในการแยกเชื้อบริสุทธิ์ การต่อเชื้อ การฆ่าเชื้อ และการทำหัวเชื้อเห็ดชนิดต่างๆ ที่ตั้งเห็ด ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จนกระทั่งสามารถทำหัวเชื้อเห็ดได้ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน และหลังจากนั้นจึงได้มอบอุปกรณ์ทุกชนิดในการทำหัวเชื้อเห็ด และโรงเห็ด ให้แก่คณะกรรมการกลุ่มทำเห็ดของหมู่บ้าน หลังการจัดการฝึกอบรมเกษตรกรในหมู่บ้าน จำนวน 45 คน โดยให้ทุกคนที่เข้ารับการฝึกอบรม มีโอกาสได้ฝึกจริงทุกขั้นตอน ผลจากโครงการนี้ทำให้เกษตรกรที่สนใจ สามารถผลิตหัวเชื้อเห็ดได้ และนำไปจำหน่าย หรือนำไปเพาะเห็ดอย่างได้ผล โดยมีเกษตรกรก้าวหน้าเป็นผู้นำ มีผลให้สามารถเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรเป็นอย่างดี ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดนางรม เห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดหูหนู เห็ดกระด้าง และเห็ดขอน เป็นต้น

คำนำ

การจัดการฝึกอบรมการเพาะเห็ดทั่วไป มักจะนำหัวเชื้อเห็ดไปแจกแก่เกษตรกรเพื่อเพาะเห็ด และหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม เกษตรกรก็ไม่สามารถจะเพาะเห็ดได้อีกต่อไป เนื่องจาก (1) ทำหัวเชื้อเห็ดไม่เป็น (2) จะซื้อหัวเชื้อเห็ดจากแหล่งอื่นๆ เช่น ในตัวเมืองหรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกรุงเทพฯ (3) ไม่ทราบว่าจะไปซื้อหาได้ที่ไหน และ(4) ไม่มีเงินที่จะซื้อหา ปัญหาดังกล่าวนี้ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ไม่เพียงพอตนเอง โครงการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ ต้องการให้เกษตรกรรู้จักใช้วัสดุเหลือใช้ในไร่นา ให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ ฟางข้าว ชี้น้ำ และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะเผาทิ้งไป โครงการนี้ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการนำของเหลือใช้จากไร่นามาทำประโยชน์ เช่น การนำฟางข้าว มาเพาะเห็ดฟาง หลังจากนั้นก็นำเศษฟางจากการเพาะเห็ดไปทำปุ๋ยหมัก ใช้กับต้นไม้ในไร่-นา-สวนต่อไป นอกจากนี้ยังอบรมให้เกษตรกรทำหัวเชื้อเห็ดใช้เองได้ สามารถนำหัวเชื้อเห็ดไปจำหน่ายในหมู่บ้านอื่นๆและเพาะเห็ดเป็นการค้าได้ จะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

1. ให้เกษตรกรรู้จักนำวัสดุอินทรีย์ ในไร่-นา-สวน เช่น ฟางข้าว มาใช้ประโยชน์ในการเพาะเห็ด
 2. ให้เกษตรกรรู้จักและสามารถทำหัวเชื้อเห็ดชนิดต่างๆ ด้วยตนเอง ได้
 3. ให้เกษตรกรรู้จักวิธีการเพาะเห็ดชนิดต่างๆ
 4. ให้เกษตรกรที่สนใจในการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด มีรายได้เพิ่มมากขึ้น
- จากการประกอบอาชีพการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด

วิธีการดำเนินงาน

1. สสำรวจความต้องการของเกษตรกร
2. คัดเลือกเกษตรกรไปฝึกอบรมเข้ม ในการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดชนิดต่างๆ เป็นเวลาประมาณ 2 เดือน ที่ตึกเห็ด ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จัดการฝึกอบรมการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด ที่หมู่บ้านและแจกเอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
4. มอบวัสดุอุปกรณ์ในการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดทุกชนิด สร้างโรงเพาะเห็ดให้หมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการเห็ด ที่เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรม เลือกขึ้นมา จำนวน 5 คน เป็นผู้รับผิดชอบ
5. ติดตามผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลาของโครงการ

ผลการดำเนินงาน

20	มกราคม 2535	พิธีเปิดโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ สำนวความต้อง
การของเกษตรกรที่สนใจในโครงการทำหัวเชื้อเห็ดและการ
เพาะเห็ด
22	กุมภาพันธ์ 2535	ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านบางคนในการคัด
เลือกเกษตรกร เพื่อไปฝึกอบรมเข้มที่สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
27	มีนาคม 2535	จัดให้มีการสร้างโรงเรือนเพาะเห็ด
22-25	เมษายน 2535	จัดให้มีการฝึกอบรมเกษตรกรที่หมู่บ้าน โดยมีท่านผู้ว่าราชการ
จังหวัด เป็นประธานในพิธีเปิดการฝึกอบรม เลือกตั้ง
คณะกรรมการทำเห็ด มอบวัสดุอุปกรณ์ในการทำเห็ดและแจก
เอกสารต่างๆ
13	พฤษภาคม 2535	ติดตามผลการดำเนินงานที่กรรมการเห็ด ซึ่งได้ทำหัวเชื้อ
เห็ดและเพาะเห็ด โดยเฉพาะเห็ดฟาง
3	มิถุนายน 2535	ติดตามผลกลุ่มทำเห็ด ในการผลิตหัวเชื้อเห็ด นำเอกสาร
วิชาการไปมอบให้เพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 28 มิถุนายน 2535 ติดตามผลและตรวจสอบผลการทำหั่วเชื้อเห็ด สอบถามปัญหา และแนะนำวิธีการแก้ไขต่างๆ เพิ่มเติม
- 3 กันยายน 2535 ติดตามผลและตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำหั่วเชื้อเห็ดและวิธีการแก้ไข รวมถึงการนำการเพาะเห็ดในถุงตัวอย่าง ไปให้ เกษตรกร เช่น การเพาะเห็ดหูหนูในถุง เป็นต้น
- 21 ตุลาคม 2535 ติดตามผลการดำเนินการและเรียกประชุมคณะกรรมการ ดำเนินงาน (กลุ่มทำเห็ด) เพื่อเตรียมจัดนิทรรศการปิด โครงการ
- 1-6 พฤศจิกายน 2535 นิทรรศการ- บรรยายสรุปโดยเกษตรกรหัวหน้ากลุ่มทำ เห็ด จัดนิทรรศการและกิจกรรมการทำหั่วเชื้อเห็ดและการ ผลิตเห็ด

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการนี้เกษตรกรที่สนใจ สามารถผลิตหั่วเชื้อเห็ดได้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีวัสดุ อุปกรณ์ในการทำหั่วเชื้อเห็ดต่างๆ ครบถ้วน มีเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 1 คน ไป ฝึกอบรมเข้มที่กรุงเทพฯ และเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมที่หมู่บ้าน จำนวน 45 คน โดยทุกคนได้ ฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ได้จัดตั้งกลุ่มทำเห็ดขึ้นในหมู่บ้าน โดยได้ฝึกอบรมการทำหั่วเชื้อเห็ดชนิด ต่าง ๆ ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดนางรม เห็ดนางฟ้า เห็ดเป่าฮื้อ เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดหูหนู เห็ดกระด้างและเห็ดซอน เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

เมื่อเริ่มโครงการหมู่บ้านเกษตรกรธรรมชาติ โครงการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นจำนวนมาก จากโครงการดังกล่าว นับว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ปัญหาในขณะนี้เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่มอบให้ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว เนื่องจากมีงบประมาณน้อย ซึ่งถ้าหากว่าเกษตรกรทุกคนที่ผ่านการฝึกอบรม ได้รับวัสดุอุปกรณ์คนละ 1 ชุด จะสามารถทำให้เกษตรกรแต่ละคน สามารถประกอบเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ดี การตั้งคณะกรรมการทำเห็ด และมอบวัสดุอุปกรณ์ให้จำนวนจำกัด มีผลทำให้เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไม่สามารถเข้าไปใช้วัสดุอุปกรณ์ได้สะดวกนัก ประกอบกับ ความร่วมมือในการผลิตหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด เพื่อจำหน่ายและแบ่งรายได้กับระหว่างเกษตรกรนั้น ในทางปฏิบัติเกือบจะเป็นไปไม่ได้

รายชื่อเกษตรกรเข้าอบรมโครงการทำหัวเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ด

บ้านนากระทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร วันที่ 22-25 เมษายน 2535

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล
1	นางทองจันทร์ จันทะพันธ์	6	นางอมร ไชยวงศ์ษา
2	นายบัวเครือ บัวศรี	7	นางลาวัลย์ บัวศรี
3	นางบัวศรี จันทะพันธ์	8	นายไพโรจน์ ไชยวงศ์ษา
4	นายสุเมธ วรรณธานน	9	นายกมล โยธา
5	นางอารณ์ มะโนรักษ์	10	นายคำพา ท้าวันทะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้ผู้ใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล
11	นายวิมล แก้วสนิท	29	นางเวช อินธิเสน
12	นางคำมา สระระวัน	30	นางโกสนธ์ แก้วสนิท
13	นางทองแดง อินลี	31	นางสำรอง บัวศรี
14	นางสัง คำมูล	32	นางปิยะ คำมูล
15	น.ส. สมพิศ คำมูล	33	นางอวยพร โกสุระ
16	นางทองลัด อินธิราช	34	นายกระเสม สาละวัน
17	นางโอสา ไผะกาส	35	นายเตียง อินธิราช
18	ด.ญ. บุชราภรณ์ มะโนวิทย์	36	นางสุนทร วงศ์สุวรรณ
19	ด.ญ. โนรี ศรีสมัย	37	นางลำตวน ปัตติสพันธ์
20	นางมุล ท้าวันทะ	38	นางวิไล แก้วไพบูรณ์
21	น.ส. อำพร บุตรสุวรรณ	39	นางเกษร อินตา
22	ด.ญ. อำพร บุตรสุวรรณ	40	นายคำพัด สาละวัน
23	นางสวัสดิ์ บัวศรี	41	นายชำนาญ อินธิราช
24	นางจันเพ็ง บัวศรี	42	นางบุญเลิศ ประชานัน
25	นางอินสวรรค์ น้อย โสมศรี	43	นางบุญทรง พรหมอู่
26	นายจันดี อินธิเสน	44	นายประติษฐ์ มาลัยทอง
27	นางคำเพียร แก้วสนิท	45	นายประดับ ทองนำ
28	นางทิพย์ภา น้อย โสม โสมศรี		

กรรมการพิเศษ

1	นายประดับ ทองนำ (ประธาน)	4	นายถวิล จันทะพันธ์	กรรมการ	
2	นายคำพันธ์ อินธิเสน	กรรมการ	5	นายกิ อินธิราช	กรรมการ
3	นายเฉลิมพร โยธา	กรรมการ			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น โดยอนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่คิดค่าลิขสิทธิ์
 ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัย และต้องอ้างอิงถึงที่มาของเอกสารนี้ทุกครั้ง

ภาพที่ 24 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เป็นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 25 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

โครงการกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี

ผู้รับผิดชอบโครงการ : ผศ.ดร.แสน ติกวัฒนานนท์ และ ดร.มยุรา สุนัยวีระ

บทคัดย่อ

โครงการป้องกันกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี เป็นโครงการที่มุ่งเน้นนำพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ใบน้อยหน่า ใบหูเสือ ใบยูคาลิปตัส ใบกระเทียมเถา เมล็ดสะตอ เมล็ดลูกเนียง และใบชะอม นำมาตำให้ละเอียด และคั้นเอาน้ำ แล้วนำน้ำคั้นที่ได้จากพืชสมุนไพรแต่ละชนิดไปผสมกับน้ำมันพืช ในอัตราส่วน 1:1 และนำไปชะโลมบนศีรษะผู้เข้าร่วมโครงการ แล้วใช้ผ้าขนหนูโปกศีรษะไว้ประมาณ 45 นาที จึงสระล้างเส้นผมด้วยน้ำและน้ำยาสระผม ซึ่งผลการทดลองพบว่า ใบยูคาลิปตัส ผลสะตอ และลูกเนียงให้ผลดีในการป้องกันกำจัดเหาดีกว่า ใบน้อยหน่า ใบหูเสือ ใบกระเทียมเถา และใบชะอม อย่างไรก็ตามยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ปลูกแพร่หลายทั่วไปในหมู่บ้าน และหาได้ง่ายกว่าสะตอและลูกเนียง จึงคาดว่าพืชสมุนไพรชนิดนี้จะสามารถนำมาใช้ป้องกันกำจัดเหาได้ดีต่อไปในอนาคต

คำนำ

เหาคน (*Pediculus humanus* ; Phthiraptera : Pediculidae) เป็นแมลงศัตรูที่สำคัญของมนุษย์ที่มีขนาดเล็กมาก โดยทั่วไปตัวเต็มวัยเพศเมีย มีความยาวลำตัวประมาณ 3 มม. และเพศผู้ประมาณ 2 มม. เหามักมีลำตัวสีเทา แต่ก็สามารถเปลี่ยนสีลำตัวได้ตามสีของเส้นผมของบุคคลที่เหาอาศัยอยู่ ปัญหาเรื่องเหานี้มักพบมากกับเด็กที่อาศัยตามชนบท โดยเฉพาะเด็กนักเรียนในชั้นประถม ซึ่งปัญหานี้มีผลเสียโดยตรงต่อสุขภาพของเด็กโดยตรง รวมทั้งยังอาจจะมีผลกระทบทางอ้อมต่อการศึกษาเล่าเรียนของเด็กได้ สำหรับแนวทางในการป้องกันกำจัดเหานั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การรักษาความสะอาดของเส้นผม การใช้สารเคมีและการใช้พืชสมุนไพรบางชนิด โดยมีรายงานการใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืชสมุนไพรบางชนิดในการกำจัดเหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้แก่ การใช้ใบยูคาลิปตัส (มยุรา และแสน, 2535) การใช้เมล็ดน้อยหน่า เมล็ดชา ใบโพธิ์ฝรั่ง รากผักข้าว เมล็ดลำไย รากคราม เมล็ดฝักเลี่ยน ใบยอ ดอกและผลเลี่ยน รากหางไหลแดงและ หางไหลขาว (สมสุข, 2534)

วัตถุประสงค์ของ โครงการ

เพื่อหาแนวทางในการป้องกันกำจัดเหาโดยไม่ใช้สารเคมี โดยการใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น และราคาถูก ซึ่งเป็นวิธีการที่ประหยัดและปลอดภัยทั้งต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินงาน

โครงการวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 76 คน โดยส่วนมากเป็นเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านนากะทาด ซึ่งมีอายุระหว่าง 4-13 ปี พืชสมุนไพรที่นำมาใช้คือ ใบกระเทียมเถา ใบชะอม (*Acacia insuavis* Lace) ใบน้อยหน่า (*Anona squamosa* L.) ใบยูคาลิปตัส (*Eucalyptus globulus* Labill) เมล็ดลูกเนียง เมล็ดสะตอ (*Parkia speciosa* Hassk.) และใบทุเลื้อย (*Coleus aromaticus* Benth.) จากนั้นแบ่งผู้เข้าร่วมโครงการออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ในแต่ละกลุ่มทดลองใช้พืชสมุนไพรกลุ่มละชนิด ส่วนที่เหลืออีก 6 คน เป็นกลุ่มทดลองเปรียบเทียบโดยใช้น้ำมันพืชอย่างเดียว การทดลองเริ่มโดยการนำพืชสมุนไพรแต่ละชนิดมาตำให้ละเอียด ต้มและกรองเอาน้ำคั้นเก็บไว้ ส่วนกากทิ้งไป จากนั้นนำน้ำคั้นจากพืชสมุนไพรแต่ละชนิดไปผสมน้ำมันพืชในอัตราส่วน 1:1 แล้วนำไปชะโลมบนศีรษะของผู้เข้าร่วมทดลองกลุ่มละชนิด แล้วใช้ผ้าขนหนูคลุมโพกศีรษะไว้ประมาณ 45 นาที จึงเปิดผ้าคลุมผมออก พร้อมกับตรวจจำนวนเหาที่ติดกับผ้าขนหนู จากนั้นสระผมด้วยน้ำและน้ำยาสระผม (แชมพู) แล้วใช้หวีเส้นียดหวีเส้นผมอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจจำนวนเหาที่ตาย ส่วนการทดลองเปรียบเทียบดำเนินการเช่นเดียวกัน เพียงแต่ใช้น้ำมันพืชเพียงอย่างเดียว แทนการใช้น้ำมันพืชผสมกับพืชสมุนไพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการดำเนินงาน

ผลการทดลองในเบื้องต้นพบว่า ไบยูคาลิปตัส ผลสะตอ และลูกเนียง เป็นพืชที่มีแนวโน้มที่จะสามารถนำมาใช้ในการป้องกันกำจัดเหาได้ดีกว่า ไบกระเทียมเถา ไบชะอม ไบน้อยหน่า และใบหูเสือ (ตารางที่ 1) อย่างไรก็ตาม ยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ปลูกแพร่หลายทั่วไปและหาได้ง่าย ราคาถูกกว่าเมล็ดสะตอ และลูกเนียง โดยเฉพาะในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มที่ดีในการที่จะนำสามารถนำไบยูคาลิปตัสมาใช้ในการป้องกันกำจัดเหาต่อไปในอนาคต

วิจารณ์ผลการดำเนินงาน

จากผลการทดลองนี้จะเห็นว่า ไบยูคาลิปตัส เมล็ดสะตอ และเมล็ดลูกเนียงเป็นพืชสมุนไพรที่มีผลในการป้องกันเหาดีกว่าพืชสมุนไพรชนิดอื่น ๆ คือ ไบน้อยหน่า ใบหูเสือ ไบกระเทียมเถา และไบชะอม ซึ่งผลการทดลองนี้แตกต่างกับรายงานของ พเยาว์ (2535) ที่รายงานว่า ใบสดและเนื้อในเมล็ดน้อยหน่า สามารถนำมาใช้ฆ่าเหาได้ดี และรายงานของ สมพร (2527) ที่รายงานการใช้เมล็ดและ ไบน้อยหน่าเมื่อนำมาตำผสมน้ำมันมะพร้าว แล้วชะโลมบนศีรษะ 1-2 ชม. มีผลในการฆ่าเหาได้ แต่ในการทดลองนี้ ไบน้อยหน่าสดให้ผลในการป้องกันกำจัดเหาได้น้อย

สรุปผลการดำเนินงาน

การป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพรนั้น เป็นแนวทางในการป้องกันกำจัดเหาที่ปลอดภัย ประหยัด และมีวิธีดำเนินการที่ไม่ยุ่งยาก โดยพืชสมุนไพรที่มีแนวโน้มที่ดีในการที่จะนำมาป้องกันกำจัดเหาคือ ยูคาลิปตัส สะตอ และลูกเนียง และยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ปลูกแพร่หลายทั่วไปหาง่ายและไม่ต้องซื้อ จึงเหมาะที่จะนำมาใช้ในการป้องกันกำจัดเหาในท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าพืชสมุนไพรชนิดอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรรมการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 ผลการใช้พืชสมุนไพรบางชนิดในการป้องกันกำจัดเหา (Pediculus humanus)

ชนิดของพืชสมุนไพร	ส่วนที่นำมาใช้	ผลการป้องกันกำจัด			
		ดี	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้ผล
กระเทียมเถา	ใบสด			/	
ชะอม (<u>Acacia insuavis</u> Lace)	ใบสด			/	
น้อยหน่า (<u>Anona squamosa</u> L.)	ใบสด			/	
ยูคาลิปตัส (<u>Eucalyptus globulus</u> Labill)	ใบสด	/			
ลูกเนียง	เมล็ดสด	/			
สะตอ (<u>Parkia speciosa</u> Hassk.)	เมล็ดสด	/			
ใบหูกเสือ (<u>Coleus aromaticus</u> Benth.)	ใบสด			/	
น้ำมันพืช (การทดลองเปรียบเทียบ)	-				/

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพร

- 24 เมษายน 2535 : การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1
- 8.00- 9.00 น. นักเรียนและผู้สนใจลงทะเบียน
- 9.00-12.00 น. การดำเนินการป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ
(ใบยอ คาลิปัตส ใบหูเสือ และใบน้อยหน่า)
- 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหาร
- 13.00-16.00 น. การดำเนินการป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ
ต่อเนื่องจากช่วงเช้า
- 2 มิถุนายน 2535
- 8.00- 9.00 น. นักเรียนลงทะเบียน
- 9.00-12.00 น. การดำเนินการป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ
(ใบกระเทียมเถา ผลสะตอ ใบชะอม และผลลูกเนียง)
- 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหาร
- 13.00-16.00 น. การดำเนินงานต่อในช่วงเช้า
- 2-3 พฤศจิกายน 2535 ติดตามประเมินผล การบรรยายสรุป การจัดนิทรรศการ และ
ปิดโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เข้าร่วมโครงการป้องกันและกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพร

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	ตญ.ประภาพร โคตรเสนา	21	ตญ.นา แก่นท้าว
2	ตญ.ประภัสสร แก่นท้าว	22	ตญ.อวยพร แก้วท้าว
3	ตญ.อนงค์ ท้าวเนตะ	23	ตญ.นิตยา สัมพร
4	ตญ.อาทิตย์ สัมพร	24	ตญ.ขวัญใจ แก่นท้าว
5	ตญ.ละมัย บานพรม	25	ตญ.ยุวดี แก่นท้าว
6	ตญ.สุกัญญา นาคี	26	ตญ.บุญชู คำมูล
7	ตญ.อริสา กุลภา	27	ตญ.พูล แก่นท้าว
8	ตญ.เมษา ชานดี	28	ตญ.ปานทภัย แนนไชย
9	ตญ.ปวีณา เพี้ยลาด	29	ตญ.ชมพู่ คำมูล
10	ตญ.อ้อนแอ้น ทองน้ำ	30	ตญ.นงนุช โคตรเสนา
11	ตญ.ทิพย์วัล ยงธีราช	31	ตญ.โนรี อินธิเสน
12	ตญ.จันทนา เพี้ยลาด	32	ตญ.พรพรรณ อินธิเสน
13	ตญ.ภาทิพย์ อินธิราช	33	ตญ.ละอองดาว น้อยโสมาตร
14	ตญ.อำภา บัวศรี	34	ตญ.นา สมบุตร
15	ตญ.อำนวย แก่นท้าว	35	ตญ.สำเนียง รักพรม
16	ตญ.โบสา แก่นท้าว	36	ตญ.สุนทรนชา นาคี
17	ตญ.ประนิตดา แก่นท้าว	37	ตญ.ลำไผ พรหมอ่อน
18	ตญ.อภิเนนทร์ สมบุตร	38	ตญ.จันทนา คำผาย
19	ตญ.ชั้นแก้ว สมบุตร	39	ตญ.ขวัญเรือน เจียดวงดี
20	ตญ.สุดใจ พรหมอ่อน	40	ตญ.สุดใจ พรหมอ่อน

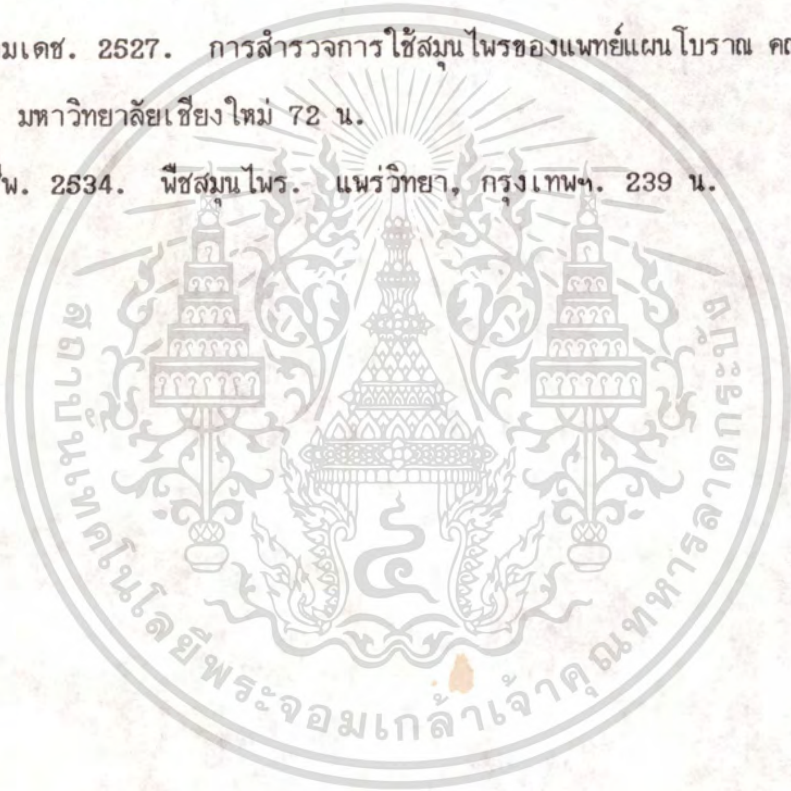
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
41	ตญ.ละมัย บานพรม	59	ตญ.วัชรีย์ ชานคำภา
42	ตญ.เหมย กุลภา	60	ตญ.ทองสี เพี้ยลาด
43	ตญ.ภูวัลย์ คำมูล	61	ตญ.ชัญจิตร เจียตวงดี
44	ตญ.รัตติการ สุนทร	62	ตญ.เพ็ญประภา แก่นท้าว
45	ตญ.ต้า ชานคำภา	63	ตญ.ปรียานุช แก้วสนิท
46	ตญ.สาวิตรี จันทะพันธ์	64	ตญ.สำเนียง คำมูล
47	ตญ.เมตตา ศักดิ์วิเศษ	65	ตญ.ทิพย์สุดา โทสระ
48	ตญ.ดารณี จันทะพันธ์	66	ตญ.อริชรา ไชยวงศ์ษา
49	ตญ.นิตดา น้อยโสมศรี	67	ตญ.สุกันยา นาคี
50	ตญ.มะนิวรรณ บุตรสุวรรณ	68	ตญ.รัชนี คำมูล
51	นางประพิน ปานคำภา	69	ตญ.มิตยา สีมรม
52	ตญ.วัชรารมภ์ กุลภา	70	ตญ.ลำเนา ยาบพนม
53	ตญ.ปราณี บุตรสุวรรณ	71	ตญ.นันทนา แก้วสนิท
54	ตญ.ชนิดดา จันทะพันธ์	72	ตญ.สมปอง อินธิเสน
55	ตญ.นิตยา จันทะพันธ์	73	ตญ.ฉวีวรรณ คำมูล
56	ตญ.นงเยาว์ จันทะพันธ์	74	ตญ.สา แก่นท้าว
57	ตญ.นงนุช จันทะพันธ์	75	ตญ.นิตดา น้อยโสมศรี
58	ตญ.พรนภา ภูมะลี	76	ตญ.กลิ่นนวล อินธิราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ. 2535. สมุนไพรเป็นยาฆ่าแมลง : น้อยหน้า. นสพ.เดลินิวส์, 3 มีนาคม 2535.
- มยุรา สุนัยวีระ และ แสน ติกวัฒนานนท์. 2535. แนวทางการป้องกันกำจัดเหาโดยใช้พืชสมุนไพร. ว.เคหการเกษตร. 16(8):152-153.
- สมพร ทิรัญรามเดช. 2527. การสำรวจการใช้สมุนไพรของแพทย์แผนโบราณ คณะเภสัชศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 72 น.
- สมสุข มัจฉาชีพ. 2534. พืชสมุนไพร. แพรววิทยา, กรุงเทพฯ. 239 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารที่สงม... การ... การศึกษา...
ไม่ว่า... ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างถึงเวลา... การ...

ภาพที่ 26 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำตัวอักษรไปใช้ประโยชน์อื่นใดอย่างอื่น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารจริงที่มีการนำ

โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
ผู้รับผิดชอบโครงการ : ดร.สุพจน์ เศรษฐบุตร

บทคัดย่อ

โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานนี้ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการให้บริการแก่ชุมชนในหมู่บ้านนาฮี ในส่วนของระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนหมู่บ้านเป็นหลัก โดยให้บริการและมอบวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิเช่น ทำการมอบแก๊วเป็นจำนวน 100 ตัวเพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้านไว้ใช้ในศาลาอีสานเขียว ดำเนินการจัดสร้างและติดตั้งท่อกระจายข้าวหมูบ้านไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเพื่อใช้ในการกระจายข้าว การติดต่อสื่อสารของการประชาสัมพันธ์ รวมถึงใช้เป็นสื่อในการแจ้งข่าวต่าง ๆ ของทางหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน นอกจากนี้จึงได้ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถนำรถยนต์และเครื่องจักรกลทางการเกษตรเข้าไปได้ และสามารถให้ความสะดวกในการลำเลียง จนมีผลผลิตผลออกมาสู่ตลาด อีกประการหนึ่ง ในส่วนการให้บริการด้านแหล่งน้ำใช้สำหรับบริโภคอุปโภคทางโครงการได้ ดำเนินการติดตั้งวางท่อน้ำประปาต่อจากบ่อน้ำบริเวณด้านหลังศาลาอีสานเขียว ไปสู่เรือนเพาะชำ เพื่อให้ความสะดวกในการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในกิจกรรมทางการเกษตรอีกส่วนหนึ่ง

สรุปการดำเนินงานของ โครงการในภาพรวมแล้ว โครงการนี้ได้ดำเนินงานสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ซึ่งในส่วนของ การปฏิบัติงานย่อยแต่ละกิจกรรมพบว่า ไม่มีปัญหาของอุปสรรคแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากว่าประชาชนบ้านนากะทาดได้ให้ความร่วมมือ และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยตลอด

คำนำ

โครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปโคชั้นพื้นฐานนี้มีแนวคิดและสมมติฐานมาจากยุทธศาสตร์ของความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (Basic Needs Strategy) ที่ว่าโครงการพัฒนาชนบทใดๆ ก็ตามย่อมที่จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพควบคู่ไปด้วย อีกทั้งโครงการดังกล่าวยังคงควบคู่ไปด้วย อีกทั้งโครงการดังกล่าวยังคงควรที่จะต้องสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริง (Felt Needs) ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (People Clienteles) เป็นสำคัญ และเมื่อได้ก็ตามที่การพิจารณาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของความต้องการที่แท้จริงดังกล่าวได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในลักษณะของโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องต่อไปอันจะนำซึ่งการกินดีอยู่ดีของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goals) ของการพัฒนาชนบทในที่สุด

ดังนั้นโครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปโคพื้นฐานนี้ จึงนับว่ามีความจำเป็นและมีความจำเป็นและมีความสำคัญโครงการหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุน และเกี่ยวเนื่องกับโครงการย่อยต่าง ๆ ของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปโคชั้นพื้นฐานนี้โดยภาพรวมแล้ว เป็นการให้บริการต่าง ๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในหมู่บ้านเป็นสำคัญ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ :

1. ปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมของหมู่บ้าน
2. จัดตั้งหอกระจายข่าวหมู่บ้านสำหรับใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
3. ปรับปรุงและให้ความสะดวกในด้านการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและใช้ใน

กิจกรรมทางการเกษตรบริเวณเรือนเพาะชำต่ออีสานเขียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ให้บริการแก่ประชาชนโดยจัดหาเก้าอี้สำหรับใช้ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศาลาอีสานเขียว
5. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและสร้างสรรค์ความเจริญของหมู่บ้านตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนบ้านนาเกาะทาดจะได้รับความมั่นคงในการขนย้ายของลำเลียงวัสดุการเกษตร เครื่องจักรเกษตรของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรจากไร่นา
2. การประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวสารของหน่วยงานราชการต่างๆ และการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนภายในหมู่บ้านจะมีความสะดวก ข่าวสารต่างๆ สามารถเข้าถึงตัวประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง
3. มีน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมทางการเกษตรสำหรับใช้ในโรงเรือนเพาะชำ และใช้ในบริเวณที่ทำการปลูกพืชเศรษฐกิจบริเวณศาลาอีสานเขียว
4. มีเก้าอี้สำหรับประชาชนได้ใช้ประชุม เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในศาลาอีสานเขียวอย่างพอเพียง
5. ช่วยเสริมสร้างให้ชาวบ้านนาเกาะทาดเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ และความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้มีส่วนร่วมเมื่อร่วมมือปฏิบัติขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันอีกด้วย

วิธีการดำเนินงาน

1. ดำเนินการปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมบริเวณด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านขนาดกว้าง 8 เมตร รวมระยะทางทั้งหมด 4 กิโลเมตร โดยความร่วมมือร่วมใจกับประชาชนนำรถแทรกเตอร์มาไถปรับ และขุดต่อไม้ พร้อมถางป่าบริเวณรอบข้างทาง ซึ่งถนนที่ทำการปรับปรุงและขยายนี้ ได้ให้ชื่อว่า "ถนนพระจอมเกล้าสาย 2" อย่างเป็นทางการทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบในการจัดตั้งหอกระจายข่าวหมู่บ้าน อาทิ ชุดเครื่องขยายเสียง 1 ชุด ลำโพงยอลล์ 3 ตัว ไมค์โครโฟนพร้อมขาตั้ง 1 ชุด สายลำโพง จากนั้นได้ติดต่อประสานงานกับช่างเพื่อจัดสร้างโครงหอกระจายข่าวซึ่งมีความสูงประมาณ 15 เมตร และได้ทำการประกอบพร้อมติดตั้งไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน บ้านนาเกาะทาด พร้อมทำการทดลองกระจายข่าว และแนะนำวิธีการใช้และการดูแลรักษา อนึ่งหอกระจายข่าวนี้ได้ใช้ชื่อว่า "หอกระจายข่าวพระจอมเกล้า"

3. ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวางท่อน้ำประปาต่อออกมาจากบิมน้ำบริเวณด้านหลังศาลาอีสานเขียวไปสู่เรือนเพาะชำ ระยะทางประมาณ 20 เมตร

4. จัดซื้อเก้าอี้พับสีเขียวจำนวน 100 ตัว และได้ทำการมอบไว้ ณ ศาลาอีสานเขียวเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมภายในศาลาอีสานเขียว

ผลการดำเนินงาน

สรุปผลการดำเนินงานของโครงการโดยภาพรวมแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า การดำเนินการตามโครงการนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ทั้งนี้เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการให้บริการในด้านต่างๆ แก่ประชาชนในหมู่บ้านจึงสามารถจัดดำเนินการได้โดยทันที ในส่วนของการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมทางผู้รับผิดชอบโครงการได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล พัฒนาการประจำตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ให้ความร่วมมือติดต่อประสานงานต่างๆ อีกทั้งประชาชนที่มาร่วมในกิจกรรมก็มีความพร้อม ความเต็มใจ ลงมือร่วมแรงกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากประชาชนมีความพอใจ และมีความรู้สึกเล็งเห็นถึงประโยชน์อันพึงจะได้รับจากโครงการนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

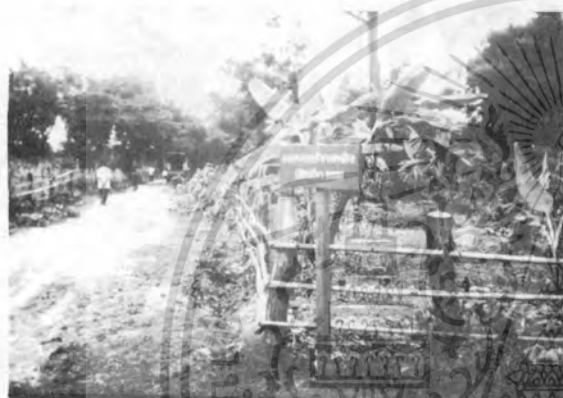
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ในส่วนของการดำเนินการจากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ไม่พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใดในการดำเนินกิจกรรมของ โครงการ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านนาคะทาด และบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจที่ดี ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

อนึ่งจากการที่ผู้ดำเนินโครงการ ได้มีโอกาสสำรวจสภาพของหมู่บ้านและจากการพูดคุยกับชาวบ้านนาคะทาดแล้วพบว่าชาวบ้านนาคะทาดยังมีความต้องการ และขาดแคลนสิ่งสาธารณูปโภคในด้านแหล่งน้ำบาดาล และในส่วนของการปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมอยู่อีก ซึ่งแหล่งน้ำบาดาลเท่าที่สำรวจดูพบว่ามีอยู่ในปริมาณน้อย ซึ่งจะไม่พอเพียงต่อการอุปโภคบริโภค และใช้เพื่อประกอบกิจกรรมทางการเกษตรในฤดูที่แล้งมาก นอกจากนี้เส้นทางคมนาคมบางสายที่ชาวบ้านที่ จะต้องใช้ในการลำเลียงสินค้าผลิตผลการเกษตรต่าง ๆ จากไร่นาของตนเองนั้น ยังมีสภาพไม่เหมาะสม ซึ่งนับว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในส่วนของโครงการปรับปรุงสาธารณูปโภคในด้านต่าง ๆ ที่จะมีการดำเนินการต่อเนื่อง หรือโครงการที่คล้าย ๆ กับโครงการที่ดำเนินการไปแล้วนั้น ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่มีส่วนที่ยัง ต้องควรจะเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งจะยังส่งผลทำให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบ และความรู้สึกเป็นของร่วมกันในสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่พวกเขาเหล่านั้นได้ร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจกันก่อสร้างขึ้นมา

โครงการบูรณาการงานเพื่อสังคม (โครงการเค เอช โอ ที) เป็นโครงการที่ดำเนินการขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยโครงการนี้ดำเนินการขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา และได้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น มิอาจถือได้ว่าเป็นเอกสารที่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทางกรมส่งเสริมการเกษตร ขอสงวนสิทธิ์ในข้อมูลอ้างอิงดังต่อไปนี้

ภาพที่ 29 กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติในอนาคต

โดย ผศ.ดร.เกษม สร้อยทอง

ความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติในอนาคต นับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถจัดตั้งได้ ให้สอดคล้องกับสภาวะการณปัจจุบัน ในอันที่จะรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติไว้จนตราบชั่วลูกชั่วหลานในระยะยาว

ปัญหาและอุปสรรคแรกก็คือ การพยายามสร้างทัศนคติและการยอมรับของเกษตรกรในเรื่องของวัฒนธรรมเกษตร (sustainable agriculture) ในเรื่องของการทำฟาร์มโดยใช้วัสดุอินทรีย์ (organic farm) รวมถึงแนวทางการใช้เทคโนโลยีชีวภาพมาพัฒนาการเกษตรกรรมชาติแบบผสมผสาน (integrated natural agriculture using biotechnology) เป็นต้น การชักนำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับ อาจจะทำให้ได้โดยการสร้างแบบจำลองให้ดูเป็นตัวอย่าง โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกิจกรรมด้วยการทัศนศึกษาและการฝึกอบรมเข้มในเชิงปฏิบัติ เป็นต้น แต่ทั้งนี้จำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาเพื่อให้เต็มรูปแบบ

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในปัจจุบัน กำลังเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีรายได้ต่ำ ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ (การเพิ่มรายได้) การพัฒนาสภาพสังคม ความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควบคู่กันไปกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมด้วย จากแผนผังการทำการเกษตรกรรมชาติ (ต้นแบบ) เป็นเพียงการเริ่มต้นหนึ่งทีอาจ จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาต่อไปในอนาคต โดยเพิ่มโครงการเสริมด้านต่างๆ เพื่อนำเทคโนโลยีชีวภาพเข้าไปร่วมพัฒนา เช่น แก๊สธรรมชาติ (biogas) พลังงานแสงอาทิตย์ การแปรรูปอุตสาหกรรมเกษตร และรวมถึงโครงการเสริมรายได้อื่น ๆ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการสืบเสาะเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 หน่วยงานของรัฐที่มีผิดชอบ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานการประเมินผล

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ (อีสานเขียว ปี 35)

โดย ดร.สุพล เศรษฐบุตร ผู้จัดทำกาประเมินผล

คำนำ

ตามที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รับอนุมัติจัดทำโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ (อีสานเขียว ประจำปีงบประมาณ 2535) จากศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชน ตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศสร.) ซึ่งโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติดังกล่าวได้จัดทำและดำเนินงานตามโครงการไปแล้ว ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยต่าง ๆ อีก 13 โครงการ ในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านนาเกาะทาด ต.นาฮี อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร

การดำเนินกิจกรรมของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาตินั้น มีประชาชนให้ความสนใจสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกในแต่ละโครงการย่อย เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมให้ความรู้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ จึงได้จัดให้มีการประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะด้านต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ตลอดจนเพื่อทราบถึงการตอบสนองในลักษณะต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติในภาพรวม ทั้งยังเป็นการจัดทำรายงานผลประกอบการดำเนินกิจกรรมของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติต่อ ศสร. อีกประการหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

1. เพื่อศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการ
2. เพื่อศึกษาถึงระดับของความคาดหวัง (Aspiration) ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ

3. เพื่อทราบถึงความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะบางประการของผู้เข้าร่วมโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
หมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ
ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการประเมินผล

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือ ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติทั้งหมด ซึ่งหน่วยผลการศึกษา (Unit of Analysis) ในครั้งนี้ได้แก่ครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดจำนวน 162 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้มา โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพียง 50% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเท่ากับ 81 ครัวเรือน ซึ่งในแต่ละครัวเรือนจะทำการสัมภาษณ์สมาชิกในครัวเรือนเพียงครัวเรือนละ 1 รายเท่านั้น ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่สมัครเข้าร่วมอยู่ในโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติด้วย

ขั้นตอนสุดท้ายทำการคัดเลือกครัวเรือนให้ได้จำนวน 81 ครัวเรือน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเองสุ่ม (Random Table) ตามลำดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในครั้งนี้

3. ขอบเขตและข้อจำกัดในการประเมินผลครั้งนี้

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านเศรษฐกิจและสังคม ศีขาระดับของความคาดหวัง ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการของผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติเท่านั้น

สรุปผลการประเมินผล

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติที่ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 81 ราย สามารถอธิบายข้อมูลในด้านลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ภายนอกโดยไม่ผ่านการอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม

1. อายุและเพศ (ตารางที่ 1)

อายุของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 17 ปี มีอายุสูงสุด 65 ปี พบว่ามีอายุเฉลี่ย 39 ปี ซึ่งมีช่วงอายุห่างกันอยู่มาก (S.D. = 12.17) ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.57 มีช่วงอายุระหว่าง 41-52 ปี รองลงมาร้อยละ 30.86 ีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 29-40 ปี ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการครั้งนี้พบว่าเป็นเพศชายร้อยละ 65.43 และที่เหลือร้อยละ 34.57 เป็นเพศหญิง

2. สถานภาพสมรสและระดับการศึกษา (ตารางที่ 2)

ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 76.54 พบว่าเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน และรองลงมาร้อยละ 22.23 ยังเป็นโสดอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่ามีเพียง 1 ราย (1.23%) ที่แต่งงานแล้ว แต่แยกกันอยู่

ในด้านระดับการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 69.14 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 17.28 มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 9.88 มีการศึกษาระดับชั้นประถมปีที่ 5-7 ส่วนที่เหลือมีระดับการศึกษาอยู่ระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

3. จำนวนสมาชิกในครอบครัวและจำนวนปีที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

(ตารางที่ 3)

จากผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยอยู่ในครอบครัว 3 คน จำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในครอบครัวต่ำสุดมี 1 คน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุดพบว่ามีถึง 10 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 2.03) ซึ่งให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีช่วงห่างของจำนวนสมาชิกในครอบครัวพอสมควร นอกจากนี้ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 56.79 มีขนาดของจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน รองลงมาร้อยละ 34.57 มีจำนวนสมาชิก

4-6 คน ร้อยละ 7.41 จำนวน 7-9 คน และจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปพบว่ามีเพียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่าการแก้ไขทั้งต้น อักษรห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงอายุและเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
1. อายุ (ปี)		
17-28 ปี	15	18.53
29-40 ปี	25	30.86
41-52 ปี	28	34.57
53-64 ปี	12	14.81
ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป	1	1.23
รวม	= 81	100.00
MEAN	= 39.72	
S.D	= 12.17	
RANGE	= 17-65 ปี	
2. เพศ		
- ชาย	53	65.43
- หญิง	28	34.57
รวม	= 81	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงสถานภาพสมรสและระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
3. สถานภาพสมรส		
- โสด	18	22.23
- แต่งงานแล้ว อยู่ด้วยกัน	62	76.54
- แต่งงานแล้วแยกกันอยู่	1	1.23
รวม =	81	100.00
4. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	14	17.28
- จบชั้นประถมปีที่ 4	56	69.14
- ชั้นประถมปีที่ 5-7	8	9.88
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	3	3.70
รวม =	81	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนปีที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรของ
ผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-3 คน	46	56.79
4-6 คน	28	34.57
7-9 คน	6	7.41
ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป	1	1.23
รวม	= 81	100.00
MEAN	= 3.70	
S.D	= 2.03	
RANGE	= 1-10 คน	
6. จำนวนปีที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร		
2-10 ปี	23	28.40
11-19 ปี	23	28.40
20-29 ปี	17	20.99
30-39 ปี	15	18.51
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	3	3.70
รวม	= 81	100.00
MEAN	= 19.07	
S.D	= 9.97	
RANGE	= 2-45 ปี	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับจำนวนปีที่ผู้เข้าร่วมโครงการทำการประกอบอาชีพการเกษตรเฉลี่ย คือ 19 ปี จำนวนปีที่ประกอบอาชีพการเกษตรสูงสุดเท่ากับ 45 ปี และต่ำสุด 2 ปี พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 28.40 ของผู้เข้าร่วมโครงการมีการประกอบอาชีพการเกษตรอยู่ในช่วงเวลา 11-19 ปี ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีอยู่เพียงร้อยละ 3.70 เท่านั้น

4. อาชีพหลักและอาชีพรอง (ตารางที่ 4)

ผู้เข้าร่วมโครงการมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.63) มีอาชีพหลักคือ การทำนา รองลงมาพบว่าทำไร้อยู่ร้อยละ 29.63 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 8.64 ทำสวนผลไม้ และทำหัตถกรรมร้อยละ 3.70 นอกจากนี้ที่เหลือนพบว่ามีอาชีพค้าขายร้อยละ 1.23 ตามลำดับ

ในส่วนอาชีพรองของผู้เข้าร่วมโครงการระบุว่า มีอาชีพรับจ้างทั่วไปถึงร้อยละ 25.39 ไม่มีอาชีพรองร้อยละ 18.52 ทำไร้อยู่ร้อยละ 17.28 และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรองร้อยละ 13.58

5. รายได้ต่อปีและจำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบการเกษตร (ตารางที่ 5)

จากการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 9,994 บาท มีรายได้สูงสุดต่อปี 30,000 บาท และรายได้ทำหมดต่อปีต่ำสุดคือ 2,000 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D = 5,154 บาท) ซึ่งให้เห็นว่าช่วงการกระจายรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำอยู่มาก นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 60.49 มีช่วงรายได้อยู่ระหว่าง 7,600-13,199 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 27.16 ตกอยู่ในช่วงรายได้ 2,000-7,599 บาท/ปี ร้อยละ 6.19 มีรายได้ระหว่าง 13,200-18,799 บาท/ปี นอกจากนี้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีอยู่เพียง 1 ราย (1.23%) เท่านั้นที่มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 300,000 บาทขึ้นไป

สำหรับจำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบการเกษตรพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบการเฉลี่ยเท่ากับ 12 ไร่ จำนวนของพื้นที่ประกอบการเกษตรที่มีมากที่สุดเท่ากับ 50 ไร่ และที่น้อยที่สุดเท่ากับ 2 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D = 12.75) แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมในโครงการมีพื้นที่ใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรต่างกันอยู่พอสมควร

ตารางที่ 4 แสดงอาชีพหลักและอาชีพรองของผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
7. อาชีพหลัก		
- ทำนา	41	50.63
- ทำไร่	24	29.63
- ทำสวนผลไม้	3	3.70
- เลี้ยงสัตว์	7	8.64
- ค้าขาย	1	1.23
- รับจ้าง	2	2.47
- หัตถกรรม	3	3.70
รวม =	81	100.00
8. อาชีพรอง		
- ไม่มีอาชีพรอง	15	18.52
- ทำนา	6	7.41
- ทำสวนผลไม้	3	3.70
- ทำไร่	14	17.28
- ทำสวนผัก	3	3.70
- เลี้ยงสัตว์	11	13.58
- ค้าขาย	4	4.94
- รับจ้าง	21	25.93
- หัตถกรรม	4	4.94
รวม =	81	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงรายได้ทั้งหมดต่อปีและจำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบการเกษตร

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
9. รายได้ทั้งหมด (บาท/ปี)		
2,000 - 7,599 บาท	22	27.16
7,600 - 13,199 บาท	49	60.49
13,200 - 18,799 บาท	5	6.19
18,800 - 24,399 บาท	1	1.23
24,400 - 29,999 บาท	3	3.70
ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป	1	1.23
รวม =	81	100.00
MEAN =	9,994.44 บาท	
S.D =	5,154.56 บาท	
RANGE =	2,000 - 30,000 บาท	
10. จำนวนพื้นที่ประกอบการเกษตร (ไร่)		
2 - 11 ไร่	45	55.56
12 - 21 ไร่	28	34.56
22 - 31 ไร่	4	4.94
32 - 41 ไร่	2	2.47
ตั้งแต่ 42 ไร่ขึ้นไป	2	2.47
รวม =	81	100.00
MEAN =	12.75	
S.D =	9.15	
RANGE =	2-50 ไร่	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปะลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สถานภาพการถือครองที่ดิน และการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่ร้อยละ 67.90 รองลงมาเป็นเช่าที่ดินทำการเกษตรเป็นบางส่วนคือ ร้อยละ 16.05 เป็นของญาติพี่น้องร้อยละ 14.82 ที่เหลือเพียง 1 ราย (1.23%) เท่านั้นที่ต้องเช่าที่ดินทำการเกษตรทั้งหมด

จากการสัมภาษณ์ถึงสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมอยู่ในโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาตินพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.30 ระบุว่าสมัครเข้ามาด้วยความสมัครใจ และที่เหลืออีกร้อยละ 3.70 ระบุว่าเพื่อนบ้านชักชวนให้เข้ามาร่วม ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสมัครใจต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ โดยแท้จริง ซึ่งไม่มีผู้ใดเลยระบุว่าถูกขอร้องให้มาร่วมในโครงการดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในระยะเวลาที่ผ่านมายังมีเคมีโครงการพัฒนาการเกษตรใด ๆ นำมาสนองตอบก็เป็นได้

สรุปผลข้อมูลด้านจิตวิทยาสังคม (ตารางที่ 7)

ข้อมูลด้านจิตวิทยาสังคม ในที่นี้หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับของความคาดหวัง (Aspiration) ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติโดยภาพรวม ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ระบุระดับความคาดหวังของตนเองต่อข้อความความคาดหวัง (Aspiration statements) ทั้งหมด 7 ข้อความ ระดับของความคาดหวังแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1 = ความคาดหวังต่ำหรือไม่คาดหวัง 2 = ความคาดหวังเล็กน้อย และ 3 = ความคาดหวังสูง ตามลำดับ ในที่นี้ได้กำหนดค่าของระดับความคาดหวังไว้ดังนี้

1 = 1.00 - 1.66 หมายถึง ระดับของความคาดหวังต่ำ

2 = 1.67 - 2.33 หมายถึง ระดับของความคาดหวังเล็กน้อย

3 = 2.34 - 3.00 หมายถึง ระดับของความคาดหวังสูง

จากผลของการศึกษาในตารางที่ 7 พบว่าเมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดจาก 7 ข้อความ ความคาดหวังแล้วปรากฏว่าได้ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.57 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคาดหวังอยู่ในระดับ "สูง" ในการที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ โดยชนด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงสถานการณ์การถือครองที่ดินและการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้าน
เกษตรธรรมชาติ

รายการ	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
11. สถานภาพการถือครองที่ดิน		
- เป็นของตนเอง	55	67.90
- เข้าเป็นบางส่วน	13	16.05
- เข้าทั้งหมด	1	1.23
- เป็นของญาติพี่น้อง	12	14.82
รวม =	81	100.00
12. การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการฯ		
- มาโดยความสมัครใจ	78	96.30
- เพื่อนบ้านชักชวนมาร่วม	3	3.70
รวม =	81	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 แสดงความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ

ข้อความ	ระดับของความคาดหวัง			ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	(1) ต่ำ/ไม่คาดหวัง	(2) เล็กน้อย	(3) คาดหวังสูง	
1. เพื่อที่จะได้รับวุฒิบัตรรับรองจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการฝึกอบรมจากโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ	10	17	54	2.54(7)
2. เพื่อที่จะยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น	-	24	57	2.70(5)
3. เพื่อเป็นโอกาสที่จะได้มาซึ่งรายได้เสริม	5	11	65	2.74(4)
4. เพื่อที่จะได้รับวิชาการความรู้จากโครงการฯ นำไปปฏิบัติประกอบอาชีพของตนเอง	-	8	73	2.90(2)
5. เพื่อต้องการร่วมในการพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ของหมู่บ้านตนเองให้ดียิ่งขึ้น	-	5	76	2.94(1)
6. เพื่อที่จะได้รับการบริการด้านพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ตลอดจนวัสดุทางการเกษตรต่างๆจากโครงการฯ	5	18	58	2.65(6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับของความคาดหวัง			ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	(1) ต่ำ/ไม่คาดหวัง	(2) เล็กน้อย	(3) คาดหวังสูง	
7. เพื่อแก้และลดปัญหาของการไม่มียานทำ และปัญหาการว่างงานของสมาชิกในครอบครัว	-	19	62	2.77 (3)
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 2.57 (ระดับของความคาดหวังสูง)				

หมายเหตุ : กำหนดระดับของความคาดหวังดังต่อไปนี้

ระดับ 1 = 1.00 - 1.66 หมายถึง ความคาดหวังต่ำหรือไม่คาดหวัง

ระดับ 2 = 1.67 - 2.33 หมายถึง ความคาดหวังเล็กน้อย

ระดับ 3 = 2.34 - 3.00 หมายถึง ความคาดหวังสูง

(*) ตัวเลขในวงเล็บท้ายช่องค่าเฉลี่ยคือลำดับของความคาดหวังเรียงตามระดับ
คะแนนเฉลี่ย

นอกจากนั้นถ้าพิจารณาข้อย่อยลงไปในแต่ละข้อความแล้ว ผลของการศึกษาระบุได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความคาดหวังต่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติอยู่ในระดับ "สูง" โดยมีความคาดหวังว่า "เพื่อต้องการร่วมในการพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ของหมู่บ้านตนเองให้ดีขึ้น" เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 2.94$) รองลงมาคือ "เพื่อที่จะได้รับวิชาการความรู้จากโครงการฯ นำไปปฏิบัติประกอบอาชีพของตนเอง" ($\bar{x} = 2.90$) "เพื่อแก้และลดปัญหาของการไม่มีงานทำและปัญหาการว่างงานของสมาชิกในครอบครัว" ($\bar{x} = 2.77$), "เพื่อเป็นโอกาสที่จะได้มาซึ่งรายได้เสริม" ($\bar{x} = 2.74$), "เพื่อที่จะยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น" ($\bar{x} = 2.70$), "เพื่อที่จะได้รับบริการด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ตลอดจนวัสดุทางการเกษตรต่าง ๆ จากโครงการฯ" ($\bar{x} = 2.65$) และ "เพื่อที่จะได้รับวุฒิบัตรรับรองจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการฝึกอบรมจากโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ" ($\bar{x} = 2.54$) ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคาดหวังอย่างแน่วแน่อันซึ่งนำมาสู่การร่วมแรงร่วมใจพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ พัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งจะยังผลทำให้มีรายได้เสริม ลดปัญหาการว่างงานและการไม่มีงานทำในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามปัจจัยทางด้านสิ่งจูงใจ (Incentives) ในด้านการได้รับสิ่งของแจก และการได้รับประกาศหรือวุฒิบัตรรับรองของผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า มิได้เป็นปัจจัยเบื้องต้นของความคาดหวังเลย

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการ

1. ความเหมาะสมของการจัดทำโครงการ (ตารางที่ 8)

ในส่วนของความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ^๓ ที่มีต่อการคัดเลือกและการจัดทำโครงการย่อยในแต่ละโครงการ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนมากหรือเกือบทั้งหมดซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.12 ระบุว่า "เห็นด้วยอย่างยิ่ง/เหมาะสมมาก" ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9.88 ระบุว่า "เห็นด้วย/เหมาะสม" ต่อการที่โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติได้คัดเลือกและจัดทำโครงการย่อยแต่ละโครงการ

2. ความเป็นประโยชน์ของโครงการ (ตารางที่ 9)

ผู้เข้าร่วมโครงการระบุถึงความเป็นประโยชน์ของโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติโดยภาพรวมต่อตัวผู้เข้าร่วมโครงการเองและต่อหมู่บ้านพอจะสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.83 ระบุว่า "มีประโยชน์อย่างมาก" และอีกร้อยละ 6.17 ระบุว่า "มีประโยชน์บ้าง" ซึ่งไม่มีผู้ใดระบุว่าไม่มีประโยชน์เลย

จากผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นประโยชน์ของโครงการแล้วสามารถอภิปรายได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติมีความคิดเห็นว่าโครงการย่อยต่างๆ ที่ทางโครงการ^๓ คัดเลือกจัดทำโครงการไปแล้วนั้นมีความเหมาะสมและ เป็นประโยชน์ต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันของบ้านนาเกษตรเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าเหตุใดโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติจึงได้รับความร่วมมือ ร่วมใจและการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากประชาชนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

ตารางที่ 8 แสดงระดับของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการคัดเลือกและจัดทำโครงการย่อยแต่
ละโครงการ

ระดับของความคิดเห็น (ความเหมาะสม)	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
- ไม่เห็นด้วย/ไม่เหมาะสม	-	-
- เห็นด้วย/เหมาะสม	8	9.88
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง/เหมาะสมมาก	73	90.12
รวม	81	100.00

ตารางที่ 9 แสดงระดับของความเป็นประโยชน์ของโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติที่มีต่อผู้เข้า
ร่วมโครงการและต่อหมู่บ้าน

ระดับของความคิดเห็น (ความเป็นประโยชน์)	จำนวน (N = 81)	เปอร์เซ็นต์
- ไม่มีประโยชน์เลย	-	-
- มีประโยชน์บ้าง	5	6.17
- มีประโยชน์อย่างมาก	76	93.83
รวม	81	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ (ตารางที่ 10)

ในส่วนนี้ผู้ทำการศึกษาได้เปิดโครงการให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีอิสระในการออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆที่มีต่อโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้คือ ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นที่มีผู้เสนอมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งคือ "อยากให้ทางโครงการฯ มีการติดตามผลงานและกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างต่อเนื่อง", ลำดับที่สองรองลงมาคือ "ระยะเวลาของการจัดทำโครงการสั้นเกินไป", ลำดับที่สามได้แก่ "การให้บริการด้านต่างๆ เช่น พันธุ์พืชมีไม่พอเพียงกับปริมาณความต้องการของชาวบ้าน", ลำดับที่สี่ได้แก่ "ขอให้ทางโครงการฯ ช่วยจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิต", และ "ต้องการคำปรึกษาแนะนำและให้มีการจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ" เป็นลำดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะของผู้จัดทำการประเมินผล

ผู้ทำการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะบางประการต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้บริการโครงการ ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานของศูนย์อำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศษร.) ซึ่งจากข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาที่มีผู้เสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรจัดให้มีผู้ประสานงานต่อจากคณะผู้ดำเนินโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติ เนื่องจากงบประมาณของการจัดทำโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติเป็นข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมไปอย่างต่อเนื่องในด้านการติดตามผล และการให้ความรู้ฝึกทักษะด้านการเกษตรเพิ่มเติมแก่ประชาชนผู้ร่วมโครงการฯ ดังนั้นในส่วนนี้จึงเป็นการสมควร และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้มีผู้ประสานงานเข้าไปดูแลกิจกรรมของโครงการย่อยต่างๆ เพื่อมิให้สะดุดหรือซงักกลางคัน เพราะจะเป็นการทำให้เสียทรัพยากรต่างๆ ที่ได้ร่วมมือ ร่วมใจ และลงแรงกันไปแล้ว

2. ในอนาคตผลผลิตต่างๆ จากโครงการย่อยปลูกพืชเสริมรายได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพืชเศรษฐกิจต่างๆ ก็จะมีการติดต่อก่อผล ทั้งนี้รวมไปถึงโครงการฝีมือต่างๆ ที่ทางโครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมชาติได้ จัดทำไปแล้ว หากมีความเป็นไปได้ที่จะช่วยประสานงานจัดหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นที่พิมพ์ให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากนำไปใช้ร่วมโครงการได้เป็นอย่างดี

3. โครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น นับได้ว่าเป็นหมู่บ้านต้นแบบที่มีแนวคิดสมมุติฐานของการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมควบคู่ไปด้วยกัน หากช่วยกันประดับประดาให้เป็นรูปแบบได้แล้ว เชื่อแน่ว่าจะเป็นการบรรเทาและช่วยยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนได้ในที่สุด ซึ่งจะทำให้เกิดหมู่บ้านในลักษณะ เช่นนี้ เกิดตามมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกมาก

ตารางที่ 10 ข้อเสนอนโยบายและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติ

ข้อเสนอนโยบาย/ความคิดเห็น	จำนวน (N=81)	เปอร์เซ็นต์	ลำดับ
1. อยากให้ทางโครงการมีการติดตามผลงานและกิจกรรมต่างๆที่ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างต่อเนื่อง	59	72.84	1
2. ขอให้ทางโครงการช่วยในเรื่องจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตที่จะตามมาในอนาคต	45	55.56	4
3. ต้องการคำปรึกษาและคำแนะนำต่างๆตลอดจนให้มีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	33	40.74	5
4. ระยะเวลาของการทำโครงการหมู่บ้านเกษตรธรรมชาติสั้นเกินไป	48	59.26	2
5. การให้บริการด้านต่างๆ เช่นพันธุ์พืชมีไม่พอเพียงกับปริมาณความต้องการของชาวบ้าน	43	53.09	3

หมายเหตุ : ผู้ตอบให้คำตอบมากกว่า 1 ข้อความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลง 85451 ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้